

2021/22
1.Periyot
Lise

İçindekiler

1. Güzel Ahlak	4
1.1 Zaman Tanzimi	4
1.2 İlim Öğrenme ve Kitap Okumanın Önemi	6
1.3 Emanet	8
1.4 Edep	10
1. Ek	12
1.1 Müminin zaman anlayisi	12
1.2 Okumanın Ehemmiyeti	14
1.3 Altıncı Söz	16
1.4 Lem'alar, On Birinci Lem'a, Yedinci Nükte	18
2. İMAN	21
2.1 İman Nedir ve Nasıl Anlamalıyız?	21
2.2 Allah'a İman	23
2.3 Genç Adam Bunu Düşündün mü?	24
2.4 Yirmi Üçüncü Söz	26
2.5 İKİNCİ NOKTA	27
2.6 Ahirete İman	27
2.7 İlimlerin Dilinden	30
2.8 TEVHİD	32
2. Ek	33
2.1 İlimlerin dilinden	33
2.2 Yirmi Üçüncü Söz	36
2.3 İkinci Nokta	36
2.4 Üçüncü Nokta	38
2.5 Dördüncü Nokta	38
2.6 Meyve Risalesi	39
2.7 Üçüncü Mes'ele	41
2.8 Dördüncü Mes'ele	43
3. EFENDİMİZ, AHLÂKI VE KULLUĞU	45
3.1 Efendimiz Şefkat ve Merhamet Abidesiydi	45
3.2 Efendimiz Hilm Sahibiydi (Yumusak huyluydu)	47
3.3 Efendimiz'in Kulluğu	49
3.4 Efendimiz'in Fetaneti	51

3. Ek; RISALET-I AHMEDIYE	54
3.1 Kitab-ı Kebiri Kâinatın Ayeti kübrasi Efendimiz	54
3.2 Nübüvvet ve Mirac	55
3.3 Muc'izati Ahmediye (a.s.m)	58
3.4 Sünneti Seniyye ve mertebeleri	62

1. Güzel Ahlak

1.1 Zaman Tanzimi

“İki şey vardır, insanların çoğu onun değerini bilmezler: **Sağlık ve boş vakit**” (Hadis-i Şerif).

Hayata atılan bir kimsenin başarılı olmasında onun “zaman” anlayışının büyük önemi vardır. Zaman konusunda araştırma yapan sosyologlar ileri ve geri memleketler arasında zaman kavramının farklı telakki edildiği müşahade edilmiştir. Onlara göre ileri memleketlerde işlerin, önceden, zamana göre tanzimi ve her işin, ona tahsis edilen zaman dilimi içinde yapılması şarttır. Takvime göre hareket, hayatın disipline edilmesi, insan ömrünün azami şekilde verimli kılınması demektir.

Kur'an'da Zaman

Kuran-ı Kerim üzerinde dikkatleri canlı tutmak için zamanı hatırlatan tabirleri sıkça kullanır. Her çeşit farz, vacip ve nafile namazlar zaman tanzimine de yönelik gayeler taşımaktadır. Bu açıdan, din, amirlerin büyük çoğunluğuyla, insana zamanı azami ölçüde değerlendirmeyi öğretmektedir. Hatta asıl gaye budur denilebilir.

Kur'an'ın Zamanı İfade Şekli: “Zaman” lugat açısından “uzun veya kısa vakit” anlamına gelir. Kur'an, zaman yerine daha çok vakit kelimesini tercih eder ve kullanır. Bu kelime lugat yönüyle “bir iş için belirlenen zamanın nihayeti” demektir. Kur'an-ı Kerim'de zamanla alakalı gün, hafta, yıl, asır, vakit, saat kelimeleri bir ferd için hangisi daha önemli ise önem miktarı kadar tekrar edilmiştir. Ferd için en ehemmiyetli gün olduğundan Kur'an'da en çok zikredilen “Yevm” yani “Gün” kelimesidir ki 475 defa zikredilmektedir. Kur'an-ı Kerim ilk sayfalarından itibaren, en son sayfalarına kadar, hiç fasıla vermeden, okuyucusuna zaman kavramını hatırlatmaktadır. Farz namazların mühim gayelerinden biri, Müslüman kimseye, günlük zamanı taksim ve programlama alışkanlığı kazandırmaktadır.

İslam dini günlük zamanı üç ana maksada uygun olarak programa bağlamamızı emreder:

- 1) İbadet
- 2) Rızıkın Kazanılması
- 3) Hayatımızı murakabe ve tefekkür

İslamda Tatil Ve İstirahat

Tatil kelimesi boş vakit anlamında kullanılacaktır. İslam tamamen boş geçirilecek bir vakit tanımaz. Kur'an-ı Kerim'de bize meşguliyetin değiştirilmesi suretiyle dinlenme elde edileceğine işaret edilmektedir. Buna bir nevi “çalışarak dinlenme” diyebiliriz. Müslümanlar, Yahudiler Hıristiyanlar gibi tamamen “işsiz” geçirilecek bir haftalık tatil anlayışından uzak olmalıdır. Eğlencede şehvet duyma ve fitne çıkarma ihtimali halinde, nazarın haram olduğunda ittifak vardır.

“İslam boş zaman kabul etmez.” derken istirahatı reddeder manası çıkarılmamalıdır. Kur'an-ı Kerim'de en iyi dinlenmenin kişinin kendi evinde uyku ile olacağı beyan edilmiştir.

“Size geceyi örtü, uykuyu dinlenme (vasıtası), gündüzü de çalışma zamanı yapan Allah'tır.” (Furkan 25).

“Allah sizin için meskenlerinizi huzur ve sükun yeri kıldı.” (Nahl 16).

Yasak oyun ve eğlenceler; kumar oyunları, hayvanlarla oynamak, içkili, çalgılı, kadınlı eğlencelerdir. Meşru eğlence fırsatları ise çeşitli merasimler, ziyafetler (sünnet, doğum, seferden dönüş, yeni meskene girme, musibetten kurtulma) ve düğünlerdir.

İslam Alimlerinde Zaman Endişesi

İslam alimlerinin zaman konusundaki müşterek telakkileri şöyledir: “Geçmiş zaman elden çıkmıştır, gelecek ise henüz gaybudadır, öyleyse mevcut olan senin içinde bulunduğun şu andır.” İslam alimleri yemek zaman, insanlarla münasebet, her an meşguliyet, son nefese kadar gayret ilişkisine vermiştir. Yemek-zaman ilişkisini minimum azaltmak için, ufalayıp tirit şeklinde ekmek yemekle, normal ekmek yemek arasındaki farkı bile hesaplamışlardır. Davut et-Tai bu zamanda 50 ayet okunacak kadar fark olduğunu tespit etmiştir. İmam Ebu Yusuf ise son nefesine kadar ilmi meşguliyette bulunmuştur.

Herşey imanda düğümlemektedir. Bu sebeple, dinimiz kuru iman ve tatbikatı olmayan ilme itibar etmemiştir. Tatbikatı olmayan ilme "faydasız ilim" demiştir. Gençliğin daha sağlıklı, daha verimli kılınması için zamanla ilgili bazı prensipler şunlardır:

- 1) Gençliğe zaman şuuru zamanı kullanma becerisi verilmelidir.
- 2) Yıllık, aylık, haftalık, günlük planlar yapma, bu planlara uyma.
- 3)Gecenin değerlendirilmesi ayrı bir mesele olarak ele alınmalı, uyku miktarı iyice öğretilmelidir.

Günümüzde zamanı iyi değerlendirememeye adına karşılaşılan büyük eksiklik plansız yaşamaktır. Hakikat erlerinin günlük, haftalık, aylık hatta yıllık planları olmalıdır. Bu noktadan sonra yapılan planlara uyma, plana göre iş yapma alışkanlığı edinme zaman tanziminde ilk adım sayılabilir. Zamanı iyi değerlendirememenin bir diğer sebebi kısa zaman dilimlerinin boş geçirilmesidir.

Bir diğer nokta da vaktin boş geçirilmemesinin yollarını aramaktır. Bu noktada gündelik işler gözden geçirilmeli hangi işin hangi zaman aralığında daha iyi yapıldığı tespit edilip program bunlar dikkate alınarak yapılmalıdır. Çalışarak dinlenme metodu benimsenmelidir. Yani bir işten yorulunca başka bir işe motive olup onu yapmaya başlama alışkanlığı kazanılmalıdır.

Günlük haftalık aylık hedefler koyarak ele alınan işi zamanında tamamlama alışkanlığı kazanılmalıdır. Ertelenen işler yığılır bu da diğer işleri aksatır. Uykuyu düzenlemek, yemeğe çok fazla zaman harcamamak, namazları hemen eda etmek, düzenli ders çalışmak ve derslere devam etmek, karşılıklı özellikle grup olarak kontrol mekanizmaları geliştirmek zaman tanziminin nasıl yapılacağı sorusuna cevap niteliği taşımaktadır.

Kaya, Taş, Kum ve Su

Bu gerçek hikaye KELLOG BUSINESS SCHOOL'da İş idaresi master öğrencileri ile Zaman Yönetimi dersi profesörü arasında geçer.

Zamanın iyi ve üretken olarak kullanımı konusunda zaman zaman kurslar düzenleniyor. İşte bu kurslardan birinde zaman kullanma uzmanı öğretmen, çoğu hızlı mesleklerde çalışan öğrencilerine:

"Hadi, küçük bir sınav yapalım" demiş.

Masanın üzerine kocaman bir kavanoz koymuş. Sonra bir torbadan irice kaya parçaları çıkarmış, dikkatle üst üste koyarak kavanozun içine yerleştirmiş. Kavanozda taş parçaları için yer kalmayınca sormuş:

"Kavanoz doldu mu?"

Sınıftaki herkes:

"Evet, doldu" yanıtını vermiş.

"Demek doldu ha" demiş hoca.

Hemen eğilip bir kova küçük çakıl taşı çıkartmış, kavanozun tepesine dökmüş, kavanozu eline alıp sallamış, küçük parçalar büyük taşların sağına soluna yerleşmişler...

Yeniden sormuş öğrencilerine:

"Kavanoz doldu mu?"

İşin sanıldığı kadar basit olmadığını sezmiş olan öğrenciler:

"Hayır, tam da dolmuş sayılmaz" demişler.

"Aferin" demiş zaman kullanım hocası. Masanın altından bu kez de bir kova dolusu kum çıkartmış. Kumunu kaya parçaları ve küçük taşların arasındaki bölgeler tümüyle doluncaya kadar dökmüş. Ve sormuş yeniden:

"Kavanoz doldu mu?"

"Hayır dolmadı!" diye bağırılmış öğrenciler.

Yine: "Aferin" demiş hoca. Bir sürahi su çıkarıp kavanozun içine dökmeye başlamış. Sormuş:

"Bu gördüklerinizden nasıl bir ders çıkarttınız?" Atılgan bir öğrenci hemen fırlamış:

"Şu dersi çıkarttık. Günlük iş programınız ne kadar dolu olursa olsun, her zaman yeni işler için zaman bulabilirsiniz."

"Hayır" demiş öğretmen. "Çıkartılması gereken asıl ders şu; Eğer büyük taş parçalarını baştan kavanoza koymazsanız daha sonra aslakoyamazsınız."Ve tabii, herkesin kendi kendisine sorması gereken soruyu sormuş:

"Hayatınızdaki büyük taş parçaları hangileri? Onları ilk iş olarak kavanoza koyuyor musunuz? Yoksa kavanozu kumlarla ve suyla doldurup büyük parçaları dışarıda mı bırakıyorsunuz?"

Ya siz? Kaya parçalarına öncelik veriyor musunuz?

1.2 İlim Öğrenme ve Kitap Okumanın Önemi

Bir mümin, tabiri caizse ilim avcısıdır. Çünkü ilim öğrenmek, Efendimiz (sallallâhu aleyhi vesellam)' in ifadesiyle farzdır. Dinimiz, ilk inen âyetin verdiği mesaj doğrultusunda okuyup bilgi sahibi olmaya ciddi ehemmiyet vermiştir. Bilgi sahibi olmakla alakalı Efendimiz'in şu mübarek sözleri dikkat çekicidir: "Hikmet ve ilim müminin yitik malıdır, onu nerede bulursa alır. "İlim Çin'de (Çin gibi uzak bir yerde) de olsa alınır.

Rabbimiz Kur'ân-ı Kerim'de "(Ey Muhammed) De ki: hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünür." buyururken ilim sahibi insanları diğer insanlardan ayrı tutarak onların yerinin ayrı olduğunu ifade buyurmuştur. Bu konuyla alakalı diğer hadisler ise.....

-İlim talep etmek, Allah'ın katında nafile namaz, oruç ve hacdan ve fisebilillah olan cihaddan efaldır.

-Ulemanın mürekkebiyle, şüheda kanı muvazene edilse, muhakkak ki, Allah yanında ulemanın mürekkebi, şühedanın kanına üstün gelecektir.

-Bir ilim talebesi, ilim tahsil etmekteyken ölüm ve ecel gelse, vefat etse, şehittir.

Nitekim bu âyetin verdiği mesajı destekler mahiyetinde Peygamber Efendimiz bir hadislerinde iki şeyin gıpta edilmeye değer olduğunu, bunlardan birisinin, Allah'ın kendisine mal verip de, o malı Allah yolunda harcamaya muvaffak kıldığı kimse, diğerinin ise kendisine hikmet (ilim) verilip de, o ilim gereğince hükmetmesi ve başkasına da o ilmi öğretmesi nasip edilen kimse olduğunu ifade buyurmuştur.

Evet, her mümin eğitim ve öğretim konusunda istekli olacak, devamlı sûrette okuyup ilmini artıracak, ilminin gereğini yapıp onu hayatına yansıtacak ve aynı zamanda öğren- diklerini başkalarıyla da paylaşacaktır.

İlim öğrenmekten maksat, bilginin insanoğluna mürşit ve rehber olması ve öğrenilen şeylerle, insanî kemâlâta giden yolların aydınlığa kavuşturulmasıdır. Binaenaleyh, rûha mâl edilmemiş bir ilim, sahibinin sırtında bir yük; insanı ulvî hedeflere tevcih etmeyen ma'rifet de, bir aldanmışlıktır.

Hedef ve maksadı belirlenmiş bir ilim, sahibi için, "ile'l-ebed" devam edecek bir bereket vesîlesi ve tükenmez bir hazînedir. Bu hazîneye mâlik olanlar, yaşadıkları sürece ve ondan sonra, bir tatlı su kaynağı gibi daima ziyaret edilir ve hayra vesîle olurlar. Gönüllere şüphe ve tereddüt atan ve ruhları karartan hedefi belirlenmemiş boş faraziyeler ise, ümitsiz ve bulanık rûhların, etrafında uçuşup durduğu bir erâcif yığını ve azab vesilesidir.

Bir Başka Açıdan Okumak

İnsanın kendini ve kâinatı tanımasının belki de en temel şartı okumaktır. Evet insan iyi bir öğrenim sonucu hayata hazırlanır ve diğer insanlara faydalı olur. Ancak insan hayata hazırlanırken mutlaka çift yönlü düşünmek zorundadır. Zira bir üniversite öğrencisinin öğrenimini tamamlayana kadar on beş yıl öğrenim gördüğünü düşünürsek insanın dünya hayatına hazırlanması oldukça uzun bir süreyi kapsamaktadır. Birde dinin bize öğrettiği hayat vardır ki biz buna ahiret hayatı diyoruz ve bu hayattaki menfi yada müspet durum tamamıyla dünya hayatına bağlıdır. İyi bir hayat için ilim öğrenme gayretindeki şahıs acaba ahiret aleminde kendine çok faydası dokunacak ilimleri öğrenmede ne kadar iştiaqlıdır. Bir mü'minin bu konuda mutlaka kendini hesaba çekmesi gerekmektedir. Madem insan orada hesap verecektir öyle ise "Dünya hayatı için ilimde gösterdiğin iştiağı "ahiretini öğrenmede neden göstermedin" hitabına maruz kalmamak için mü'min dinini mutlaka iyi öğrenmelidir ki bununda en kolay yolu da okumaktır. Evet ölüm haktır ve herkes için çok yakındır. Ahiret hayatına da dünya hayatı gibi ilmen ve fiilen hazırlıklı olunmalıdır ki sonuç hüsrân olmasın.

Bunu yaparken de elbette âdâb kabilinden ilim elde etme noktasında bilmemiz gereken bazı esaslar var:

- 1-Öğrenmenin katiyen anne-baba zoruyla olduğu düşünülmemeli.
- 2-Başarısızlık ilk anda gözü korkutmamalı.
- 3-Derse hazırlıklı ve istekli girilmeli.
- 4-Öğretmen can kulağıyla dinlenmeli.
- 5-Anlaşılmayan konular mutlaka tekrar sorulmalı.
- 6-Başarılı öğrencilerle başarının sırlarına ilişkin istişareler edilmeli.
- 7-Her zaman düzenli ve programlı olunmalı.
- 8-Ders çalışmak için rahat edilebilecek yer seçimi önemsenmeli.
- 9-Elden gelen gayret gösterilmeye çalışılmalı.
- 10-Dersi tam anlamadan diğer konulara geçilmemeli.
- 11-Öğrenilenler pratik itibarı ile uygulanabilir düzeyde ise uygulanmalı.
- 12-Öğrenmekten soğutacak, bilgi düşmanı yapacak kişilerle ilişki kesilmeli.
- 13-Öğretenlere karşı saygılı ve mütevazı olunmalı.

İlim Yolu, Cennet Yoludur

Yaşayışına düzgün bir yön vermek ve başkalarına Allah'ın rızasını gözeterek öğretmek için ilim tahsil eden kimse Allah yolundadır ve Allah'ın hoşnut olduğu bir işle meşgul demektir. Kesir İbn Kays (radiyallahu anh) anlatıyor:

Ben Dımaşk (Şam) Camii'nde Ebû'd-Derdâ'nın yanında oturuyordum. Bir adam geldi ve:

"Ey Ebû'd-Derdâ, Peygamberimiz'den rivayet ettiğini duyduğum bir hadis-i şerif için Peygamberimiz'in şehri olan Medine-i Münevvere'den geldim." dedi. Ebû'd- Derdâ, adamın esas geliş maksadının bu olup olmadığını öğrenmek için ona:

"Şam'a ticaret için gelmiş olabilir misin?" diye sordu.

Adam:

"Hayır, öyle bir iş için gelmiş değilim." dedi. Ebû'd- Derdâ:

"Hadis öğrenmekten başka bir iş için gelmedin, öyle mi?" diye sordu. Adam:

"Hayır, rivayet ettiğini duyduğum hadisi senden dinlemekten başka iş için gelmedim." dedi. Ancak böyle bir cevabı, yani adamın gerçekten de Allah rı- zasını gözettiğini anladıktan sonradır ki Ebû'd-Derdâ şöyle söyledi:

"Ben Allah'ın Peygamberinden işittim, şöyle bu- yurmuştu: 'Her kim bir yola girer ve onda ilim isterse, Allah onun için cennete giden bir yolu kolaylaştırır.

Melekler ilim öğrenenlere, yaptıklarından hoşlandıkları için, kanatlarını gererler. Göklerde ve yerde olanlar, hatta sudaki balıklar, ilim öğrenen kimseye Allah'tan yardım ve bağış dilerler. İlim sahibinin âbid'den (ibadet edenden) üstünlüğü, ayın diğer yıldızlardan üstünlüğü gibidir. Âlimler, peygamberlerin varisleridir. Peygamberler ne dinar ne de dirhem miras bırakmadılar, ancak ilim miras bıraktılar. Şu halde o ilmi alan büyük paye almış demektir."

Bu hadis-i şeriften şu hususları öğrenmekteyiz:

1-İlim öğrenmek için harcanan çaba, Allah yolunda harcanmış bir çabadır ve insanı cennete götürür. Daha açık bir ifade ile ilim yolu cennet yoludur ve ne güzel bir yoldur. Bu yola giren kimseye melekler yardımcı olur. Yalnız melekler değil, yerde ve göktekiler bu öğrenciye dua eder, Allah'ın onu bağışlamasını isterler.

2-Âlim ile âbidin farkı ay ile yıldızlar arasındaki fark gibidir. Çünkü bilgin bir insan, bilgisi ile çevresini aydınlatır ve içinde yaşadığı topluma hatta bütün insanlara ışık tutar, yol gösterir. Abid ise her ne kadar yaptığı na- file ibadetler övülmeye değer ise de başkalarına bir yararı olmaz. İbadeti ancak kendisine yarar sağlar. İlmi tercih eden ise, öğrendiği bilgi ile hem kendisine hem de çev- resine yararlı olur.

3-Âlimlerin, peygamberlerin varisleri olduğu da müjdelenmektedir. Peygamberler miras olarak ilimden başka bir şey bırakmamışlardır. Âlimler de ilim öğrenme yolu- nu seçmekle peygamberlerin varisleri olmak gibi bir şerefi kazanmış olmaktadırlar.

1.3 Emanet

Peygamberlere ait ikinci sıfat, emanet sıfatıdır. Bu kelime Arapça olup, îman ile aynı kökten gelir. “Mü’min” inanan ve emniyet telkin eden insan demektir. Peygamberler, mü’min olarak zirve insan oldukları gibi, emin olma, emniyet telkin etmede de en baştadırlar. Kur’ân-ı Kerîm, onların bu sıfatlarına birçok âyette işaret eder. Şimdi bunlardan birkaçını arz edelim: “Nuh kavmi de peygamberlerini yalancılıkla itham etti. Hani kardeşleri Nuh, onlara şöyle demişti: (Allah’a karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Artık Allah’a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin” (Şuarâ, 26/105-108).

Nuh, kavmine şöyle diyor: Hâlâ ittikâ edip sakınmayacak mısınız? Ben emniyet telkin eden, emanet sıfatı olan, hiyanete tenezzül etmeyen bir elçiyim. İşte bu âyette bir peygamberin dilinden, peygamberliğe ait bu “emanet” sıfatı dile getirilmektedir. Keza:

“Âd kavmi de peygamberlerini yalancılıkla itham etti. Hani kardeşleri Hûd onlara şöyle demişti: (Allah’a karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki, ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim” (Şuarâ, 26/123-125). Ve:

“Semûd (kavmi) de peygamberlerini yalancılıkla itham etti. Hani kardeşleri Salih, onlara şöyle demişti: (Allah’a karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki, ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim” (Şuarâ, 26/141-143). Keza:

“Lût kavmi de, peygamberlerini yalancılıkla itham etti. Hani kardeşleri Lût, onlara şöyle demişti: (Allah’a karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim” (Şuarâ, 26/160-162).

Peygamberlerin ve Peygamberimiz’in en önemli sıfatı, emanet olduğu gibi, Cibrîl-i Emîn’in de en önemli vasfı yine emanettir. Kur’ân O’nu bize şöyle anlatır: “O, kendisine uyulan, emîn bir elçidir” (Tekvir, 81/21).

Evet, Cibrîl, Allah (cc)’a itaatkâr ve O’nun nezdinde ihraz ettiği vazife itibarıyla de güvenilir bir elçidir. İşte, Kur’ân da bize bu güvenilirler kaynağından gelmiştir. Allah, “Mü’min”dir. O’nun beyanı emniyet telkin eden bir beyandır. Kur’ân, Allah’ın emin dediği Cibrîl vasıtasıyla gelmiştir. Ve yine bu Kur’ân, O Emin Peygamber’e ve O’nun emniyeti ihraz etmeye namzet kudsiler topluluğu ümmetine indirilmiştir.

Kur’ân-ı Kerîm’den herkes derecesine göre mutlaka istifade etmiştir. Cibrîl de bu istifade edenler arasındadır. Birgün kendisi Allah Resûlü’ne şöyle demiştir: “Allah (cc) Kur’ân’ında benim için “Emîn” ifadesini kullanıncaya kadar akibetimden endişe içindeydim. Bu ifadeyi duyduktan sonra iliklerime kadar emniyetle doldum...”

Cahiliye O’nu (sav) “Emin” Tanıdı

Mekkeli O’na mücerred adıyla değil, ismine “el-Emin” sıfatını ekliyor ve öyle hitap ediyordu. Evet, O bu sıfatıyla meşhurdu.

Kâ’be tamir edilmiş ve Hacerü’l-Esved’in (Biz Es’ad: Mutlu Taş diyelim) tekrar eski yerine konulması büyük bir mes’ele haline gelmişti. Kabileler kılıçlarını yarıya kadar sıyırmış ve herkes bu şerefin kendine ait olmasını istiyordu. Sonunda şöyle bir karara vardılar. Kâ’be’ye ilk girenin hakemliğini kabul edeceklerdir. Herkes merakla bekliyordu ve tabii, Allah Resûlü’nün hiçbir şeyden haberi yoktu. O’nun dosta-düşmana güven telkin eden gül yüzü görününce, oradakiler sevinçlerinden havaya zıplayıp “Emin” geliyor, dediler ve O’nun hükmüne kayıtsız şartsız razı olacaklarını söylediler... Zira O’na güvenleri tamdı. Allah Resûlü o gün henüz peygamber olarak vazifelenilmemişti ama, herkesin itimat edeceği bir insandı ve bir peygambere ait bütün vasıfları üzerinde taşıyordu.

Evet, fazîlet odur ki, düşmanlar dahi kabul ve tasdik etsin. İşte, o güne göre Efendimiz (sav)’in en azılı düşmanı Ebu Süfyan’ın, O’nun doğruluğunu tasdiki:

Allah Resulü etraftaki hükümdarlara nâmeler gönderiyordu. Bu mektuplardan birini de, Roma imparatoru Hirakl'e (Hireklius) göndermişti. Hirakl, mektubu baştan sona okudu. O sırada Şam bölgesinde bulunan Ebu Süfyan'ı çağırttı ve aralarında şu şekilde bir muhâvere cereyan etti:

-O'na daha ziyade ittiba edenler kimlerdir, zenginler mi fakirler mi?

-Fakirler.

-Hiç O'na inananlardan dönenler oldu mu?

-Şimdiye kadar hayır.

-Artıyorlar mı, eksiliyorlar mı?

-Her geçen gün biraz daha artıp çoğalıyorlar.

-Hayatında hiç yalan söylediğini duydunuz mu?

-Hayır, O'nu hiçbirimiz yalan söylerken duymadık.

Ve işte mektubun tesirinden sonra, henüz müslümanların en amansız düşmanı olan Ebu Süfyan'dan aldığı bu cevaplarla çarpılan Hirakl, kendini tutamayarak şöyle dedi:

-Bir insanın bunca zaman, insanlara yalan söylemekten kaçınıp da Allah'a karşı yalan söylemesi düşünülemez.

Sözünün Eriydi

Kırk yaşına kadar O'nun hilâf-ı vâki bir söz söylediğini veya sözünde durmadığını bir kimse, ne görmüş ne de duymuştu. Daha sonra sahâbe olma şerefine eren bir zat diyor ki: "Cahiliye devrinde Allah Resûlü'yle bir yerde buluşmak üzere anlaşmıştık." Yukarıda da arzettim. Cahiliye yaşadığı devrin adıdır. Yoksa O gönlü apaydın insan hiçbir zaman cahiliye devri yaşamamıştır. O hep resûllere has bir hayat çizgisi takip etmiştir. Fakat, diyor bu sahâbe: "Ben verdiğim sözü unuttum. Üç gün sonra hatırladığımda koşarak anlaştığım yere gittim baktım ki Allah Resûlü orada bekliyor. Bana ne kızdı ne de darıldı. Sadece: "Ey genç! Bana meşakkat verdin. Üç gündür seni burada bekliyorum" dedi.

Risalet Vazifesine Karşı Emniyeti

Allah (cc), Resulü'nü emanete riayet eden bir insan olarak seçmiş ve O da bunun, heyecan ve helecanını bütün hayatı boyunca yaşamıştır. Öyle ki, vahiy geldiğinde, olur da bir kelime kaçırıyorum diye heyecanlanıyor ve daha Cibril bitirmeden O, söylenenleri hıfzetmek için durmadan tekrar ediyordu. Hatta bu mevzuda o kadar çok tehâlük gösteriyordu ki, birgün Kur'ân O'na şöyle diyecekti: "(Resulüm!) onu (vahyi) çarçabuk almak için dilini kımıldatma! Şüphe etme ki onu toplamak (senin kalbine yerleştirmek) ve onu okutmak Bize aittir. O halde, Biz onu okuduğumuz zaman, sen onun okunuşunu takip et. Sonra şüphelen olmasın ki, onu açıklamak da Bize aittir" (Kiyame, 75/16-19).

Kur'ân, O'na bir emanet olarak tevdi' edilmişti. O da bu kudsî emanette emîn olamamaktan korkuyor ve tir tir titriyordu. Onun için de Allah (cc), O'nu teselli ediyor ve Resulü'nü emanette emîn kılacağı teminâtını veriyordu. O'nun emanet düşüncesiyle alâkalı diğer bir vak'a: Bedir'de kâfirler esir alınmıştı. Allah Resulü, Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'le istişare etti. Hz. Ebu Bekir (ra), esirleri fidye karşılığında salıverilmesi re'yini ileri sürdü. Hz. Ömer (ra) ise hepsinin kılıçtan geçirilmesinden yanaydı. Hatta o, herkesin kendi yakınına öldürmesini istemişti.

Allah Resulü (sav), Hz. Ebu Bekir'in re'yine meylederek esirleri fidye karşılığında salıvermişti.

Şimdi gerisini hep beraber Hz. Ömer'den dinleyelim: "Bir yere gidip dönmüştüm. Allah Resulü ve Hz. Ebu Bekir'i ağlar buldum. Evet, ikisi de başlarını yere eğmiş, hıçkırma hıçkırma ağlıyorlardı. Sebebini sordum; fakat her ikisinde de bana cevap verecek derman yoktu. Israr ettim: Ne olur söyleyin, ağlanacak bir şey var ise ben de sizinle beraber ağlayayım, dedim. Nihayet Allah Resulü ağlayarak biraz evvel şu âyetin nazil olduğunu söyledi.

Allah (cc) bu âyette şöyle buyuruyordu: "Yeryüzünde ağır basıp küfrün belini kırıncaya kadar, hiçbir peygambere esir bulundurması yaraşmaz. Siz geçici dünya malını istiyorsunuz, halbuki Allah (sizin için ebedî olan) ahireti istiyor. Allah Azîz'dir, Hâkim'dir" (Enfâl, 8/67). Eğer, Allah Resûlü'nün, herhangi bir âyeti ketmetmesi düşünülseydi, herhalde ikinci olarak gizlenmesi gereken âyet bu olurdu. Fakat Allah Resûlü, vahye karşı tam bir emniyet insanıydı.

Hz. Ali (ra) şöyle anlatıyor: "Mekke fethedilince Efendimiz, Ka'be'nin anahtarlarını, o gün müslüman olmamış olan Osman b. Talhâ'dan alıp, Ka'be'yi bizzat kendisi açtı. Derken, Hz. Abbas gelip anahtarları talep etti. İhtimal, istikbâlin büyük mü'mini o emanete daha layıktı. Ve aynı zamanda anahtarların ona verilmesi onun gönlünü de açacaktı. Ve öyle de oldu. Evet, bu âyet nâzil olunca Ka'be'nin anahtarları tekrar Osman b. Talhâ'ya verildi. Ve az sonra bu büyük zat müslüman oldu. Ancak âyetteki hüküm umumîdir.

Zira, Allah Resulü, emanetin ortadan kalkmasını, kıyamet alâmeti olarak saymakta ve şöyle buyurmaktadır:

“Emanet zayı olduğunda kıyameti bekleyin!” Sahâbe sorar: “Ya Resulallah! Emanet nasıl zayı olur?”
Cevab verir: “İş, ehli olmayana verildiği zaman!”

Evet, emanet çok önemlidir. İş ehline vermek, bir emanettir, bu da, dünya nizamını ayakta tutacak en mühim âmillerden biridir. Emanetin zayı olması, umûmî dengenin ve nizamın ortadan kalkmasıyla aynı ma'nâyâ gelir. Böyle bir dünyanın ise, varlığı ile yokluğu müsâvidir.

Emanetin bu her şey sayılan ehemmiyetindedir ki, Allah Resulü şöyle buyurur: “Emaneti olmayanın îmanı da yoktur” Elinin altında bulunan emanete riayet etmeyen ve emanetin hakkını görüp gözetmeyen kimsenin îmanı da, tam ve kâmil değildir.

Nükte...

Büyük velilerden Zünun-u Basriye biri:“Bana ismi azamı emanet edip de öğretsen,” der durmuş. Zünnun bunun ısrarına dayanamayarak bu adama, mendil içinde sarılı bir şey verir ve: “Üç güne kadar sende kalsın emanet olarak, sonra senden alırım der. Adam mendili alıp eve götürür ve evde merak edip dayanamayarak mendili açınca mendilden bir fare çıkar ve fare kaçar. Hemen hazrete gider ve sitemde bulunur. Zünnun da adama, ben seni imtahan etmişim ki kaybettin. Sen bir fare emanetini elinde tutamıyorsun, nasıl olur da ismi azamı sana emanet ederim, demiş.

1.4 Edep

Terbiye manasında da kullanılan edebin en genel manası söz ya da davranışların adaba uygun şekilde kontrol altında tutulmasıdır. Bu anlamda alimin yanında susmak, ilim talep edenin yanında bildiğin kadarıyla konuşmak edeptir. Evet oturmadan kalkmaya gülmeden ağlamaya kadar tüm davranışların yerli yerinde yapılmasına denir edep.

İslam dini müspet ilimlere teşvik ettiği gibi ruhun terbiyesini de ihmal edilmemesini tavsiye etmiştir. Bunun içindir ki her medresenin yanına ruhu terbiye için mutlaka bir tekke yapılmıştır. İnsanı Kâmil olma yollarını öğreten tekkelerin daha giriş kısmına edep ya hu yazısı konulmuş böylece olgun kişi olmanın ilk basamağının edebi ahlak haline getirmek olduğu vurgulanmıştır.

Edebin ilk muallimleri anne ve babadır. Çocuk onlardan aldığı edeple topluma karışır sonra okul ve toplum menfi yada müspet etkileri ile şekillenir. Unutulmamalıdır ki iyi bir aile terbiyesinden geçmiş insan topluma rağmen hal ve davranışlarını kontrol altında tutabilir. İslam alimleri edebin olmadığı yerde iman ve ilimden bahsedilemeyeceğini ısrarla vurgulamışlardır. Evet hem dini öğrenmenin hem de ilmi öğrenmenin ilk basamağı edeptir.

Anne-Baba Hakkı Mevzuunda Efendimiz Ne Buyuruyor?

Bir sahabi, cihada katılmak için Allah Resûlü'nün (sav) huzuruna gelerek O'ndan izin ister. Peygamber Efendimiz (sav) o kişiye hayatta olduklarını bildiği halde- “Annen baban hayatta mı?” diye sorar. Sahabi, “Evet” cevabını verince Rahmet Peygamberi (sav), “Onlara (hizmet de cihad sayılır), sen onlara hizmet ederek cihad yap” buyurur.

Başka bir rivayette Sahabi, “Ağlamakta olan anne ve babamıda geride bıraktım” der. Allah Resûlü (sav) “Öyleyse onların yanına dön, onları nasıl ağlattıysan öyle güldür, (Allah'ın rızası bundadır)” buyurur.

Evet, anne ve babalarını bir yerlere götürüp bırakan ve onları terk eden talihsizler, vakit geçmeden onlara dönmeli ve onları ağlattıkları gibi güldürmelidirler. “Huzurevi” gibi boş tesellilere kapılmamalı ve kendilerine bağırılarını açan anne ve babalarını hicran ve hasret dolu bu yerlerden alarak bağırılarına basmalıdırlar. Zira onlar, evlatlarıyla birlikte olmak, torun sevgisi ile hayat bulmak ve her şeylerini paylaşabileceği insanların bulunduğu bir sıcak yuvada yaşamak isterler. Buda edebin ayrı bir buududur.

Önce Sizi Yaratan Allah'a, Sonra da Bu Yaratmada Birer Vesile Olan Anne ve Babaya Teşekkür Edin!

Dünyaya gelmemize vesile olan anne ve babamız, sebepler dairesi içinde bizim hayat kaynağımızdır. Her insan, güçsüz ve aciz bir konumda iken, Rabbimizin lütfu keremiyle, anne ve babasının o engin şefkat ve merhamet dolu sinesinde hayata adım atar. Belli bir yaşa kadar da onlar bizim için her türlü fedakârlığı yaparlar. Yemez yedirir, giymez giydirirler. Evlatları için her türlü zorluğa göğüs gererler. Onlar, bizim ilk rehberlerimizdir. Ama bundan daha önce de bizi yaratan sonsuz nimet ve rızık veren Rabbimizi unutmamak gerekir, islamda ahlakında önce Allah hakkı sonra peygamber (Efendimiz sav) hakkı sonra dinin hakkı bunlardan sonra da anne baba hakkı gelir. Bu sıralamayı karıştırsak hayat boyu

hata yaparız önce bizi yaratn yaratıcının bizden istediklerini, sonra bizim yaratılmamıza vesile olan Efendimizin, sonrada dünya ve ukba düzenimizi sağlayan dinimizin hakkını vermeliyiz.

Efendimiz'in (sav) şu hadis-i şerifi de anne ve babaya hürmetin ehemmiyetini dile getirmesi açısından önemlidir: "Sizden önce yaşayanlardan üç kişi yola çıktılar. (Akşam olunca) geceleme ihtiyacı onları bir mağaraya sığdırdı ve içine girdiler. Dağdan (kayan) bir taş yuvarlanıp, mağaranın ağzını üzerlerine kapadı. Kendi aralarında: "Sizi bu kayadan, ancak salih amellerinizi şefaathçi kılarak Allah'a yapacağınız dualar kurtarabilir!" dediler.

Bunun üzerine birincisi şöyle dedi: "Benim ihtiyar anne ve babam vardı. Ben onları çok kollar, akşam olunca onlardan önce ne ailemden ne de hayvanlarımdan hiçbirini yedirip içirmezdim. Bir gün ağaç ararken evimden oldukça uzaklaşmıştım. Eve döndüğümde ikisi de uyumuştı. Onlar için sütlerini sağdım. Hâla uyumakta idiler. Onlardan önce aileme ve hayvanlarıma yiyecek vermeyi uygun bulmadım, onları uyandırmaya da kıyamadım. Geciktiğim için çocuklar ayaklarının arasında kıvranıyorlardı. Ben ise süt kapları elimde, onların uyanmalarını bekliyordum. Derken şafak söktü: "Ey Allah'ım! Bunu senin rızan için yaptığımı biliyorsan, bizim yolumuzu kapayan şu taştan bizi kurtar!" Taş bir miktar açıldı. Ve kurtuldular.

Hadiste bahsi geçen birinci kişinin anne babası için yaptığı fedakarlık, ilgi ve alaka Cenâb-ı Hak katında hora geçen bir amel olmuştur. Buradan şu sonucu çıkarmamız mümkündür: Anne-babasının duasını ve rızasını alan bir kimsenin sırtı yere gelmez. Hem bu dünyada hem de ahirette mutlu olur.

Ayrıca bu dünya halk tabiriyle "etme-bulma dünyası"dır. Herkes anne ve babasına olumlu ya da olumsuz nasıl davranmışsa, çocuklarından da aynı muameleyi görecektir. Nitekimbu konuya işaret eden bir sözünde Peygamberimiz (sav) şöyle buyurmuştur: "Siz babalarınıza iyiliktebulunun, çocuklarınız da size iyilik yapsın. Siz iffetli yaşayınkadınlarınız da iffetli yaşasınlar.

İnsanı Kamil

Olgun insan "ben" değil "biz" eksenli yaşamasını bilen insandır. Zira "ben" egoizmi ve bencilliği temsil eder. Ayrıca kâmil insan odur ki kendi hatalarına karşı savcı, başkalarının kusurlarına karşı ise avukat kesilsin. Başkalarının hatalarını ortaya çıkarmaktan ziyade onu kimselere göstermeden örtbas edebilsin. İşte bu konuda oldukça ibretli olaylardan birisi Abdurrahman bin Avf Hazretleri ile halife Hz. Ömer arasında geçer;

Bir gece Medine sokaklarında halife Hz. Ömer ile birlikte gezerken bir evin içinden karışık seslerin geldiğini duyarlar.

Biraz yaklaşınca Halife sorar;

Ey Abdurrahman, bu evin kime ait olduğunu biliyor musun? Abdurrahman bin Avf:

- "Bilmiyorum" der. Hz Ömer şöyle açıklama yapar:

Burası Rebi'a bin Ümeyye'nin evidir. İçindekiler de sarhoşlar, içmişler bağırıp çağırıyorlar. Ne dersin, bunlara ne türlü bir ceza uygulayalım? Gecenin bu saatinde bu haldeler... Abdurrahman bin Avf der ki:

- Bana kalırsa ceza uygulanacaklar onlar değil, biziz! İrkilir Halife.

- Neden? diye sorar.

Şöyle izah eder büyük sahabi:

- Allahü Azimüşşan 'İnsanların gizli ayıplarını araştırmayınız.' buyuruyor. Biz ise gecenin bu saatinde evinin içindeki ayıplarını araştırıp meydana çıkarmakla meşgulüz. Aslında cezalı işi biz yapıyoruz demektir!

Bunun üzerine düşünmeye başlayan Halife, elini Abdurrahman bin Avf'ın eline uzatarak der ki:

Tut şu elimden de bir an evvel buradan uzaklaşalım; yoksa biz onlara değil, onlar bize ceza isteyebilirler.

Oradan hızla uzaklaşırken de söylenmekten kendini alamaz:

- Allah insanları doğru düşünen dostlardan mahrum etmesin. Kimseyi de kendi kanaatinde ısrarcı eylesin. Kendi kanaatini dostlarına kontrol ettirmek, daha doğrusunu duyunca da hemen kabul etmek ne güzeldir!

Ne dersiniz? Bizde de var mı böyle bir anlayış? Biz de kendi düşüncemizi dostlarımıza kontrol ettirir, daha doğrusunu duyunca hemen kabul eder miyiz? Yoksa kimse bizim gibi doğru düşünemez, bizi kimse düzeltemez mi? Biz hep herkesten iyi düşünür, herkesi Biz mi düzeltiriz?

Adam Olmak

Saat gece yarısını çoktan geçmişti. Hızlı adımlarla yürüyor bir şeye canı sıkıldığı nefes alışından belli oluyordu. Biraz duraksadı ve yıllar öncesini hatırladı. O zaman oğlu daha 14 yaşında idi. İyi bir eğitim alması için elinden gelen gayreti göstermesine rağmen oğlunun tavırlarını hiç beğenmiyordu. Hatta bir gün "oğlum sen adam olmazsın" demişti. İşte aradan yıllar geçmiş oğlu da vali olmuştu. Nasıl oldu ise oğluna bu haber gece gelmiş o da apar topar babasını huzuruna getirmiş ve "Baba bak sen adam olamazsın dedin ama ben vali oldum" demişti.

Yaşlı adam da: "Oğlum vali olmuşsun ama adam olamamışsın, eğer adam olsaydın yaşlı bir adamı gece yarısı rahatsız etmeyecek kadar düşünceli, babanı ayağına getirtmeyecek kadar edepli ve makamın büyüdükçe daha da mütevazileşecek kadar da olgun olurdu" diyerek hışımla kapıyı çarpmış kendine ancak sokağın ortasına gelebilmişti. Üzgündü söz ve davranışlarında ölçülü bir evlat yetiştirememekten. Oysa ne kadar isterdi hem iyi bir eğitim almış hem de edebiyatla herkese örnek olacak bir evlat yetiştirmeyi. Ne yapalım dedi ALLAH edep versin.

Farklılıklara Saygı Duymak

İnsanların pek çok benzer özelliği olmasına rağmen onu hemcinslerinden ayıran birtakım farklı yönleri de vardır. Farklılıkları yaratan önemli unsurlardan biri de kültürdür. Hiç kimsenin doğuştan ırkını, dilini, dinini, milliyetini, derisinin rengini, kültürünü vb. seçme imkânı yoktur. Herkes içine doğduğu kültürün özelliklerini edinmek durumundadır. Bunun doğal bir sonucu olarak birbirinden farklı yaşam biçimleri ortaya çıkar. Farklı inanç, yeme içme, giyim kuşam alışkanlıkları doğar. Her kültürün birbirinden farklılıkları vardır. Bir arada barış içinde yaşayabilmemiz, bizden farklı olan herkese saygı göstermek; onların dilini, kültürünü yaşatmasına yardımcı olmakla mümkündür. Bu aynı zamanda insani bir görevdir. Saygı ve tolerans da en önemli insani ve edep değerlerimizdir.

Farklılıklara tahammül etmeyen karşısındaki insana saygı duymuyor demektir. Farklılıklara bakılırsa parmak izinden gözün retinasına kadar, altı milyar insan da birbirinden farklıdır. Bir insan; hangi dinden, milletten, renkten, coğrafyadan, dilden, düşünceden ve anlayıştan olursa olsun öncelikle insan olduğunun algılanması gerekir. Her birey, saygıya değer bir varlıktır. İnsanın kendisinden farklı olanı hor görmeye hakkı yoktur.

1. Ek

1.1 Müminin zaman anlayışı

Rasûl-ü Ekrem Efendimiz (aleyhissalâtü vesselâm)'ın amcazâdesi, habrül-ümme (ümmetin âlimi) Hazreti Abdullah b. Abbas (radiyallâhu anh), İki Cihan güneşi Peygamber Efendimiz (sallallâhü aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

"Beş şey gelmeden evvel şu beş şeyi ganimet bilip değerlendir:

İhtiyarlık gelip çatmadan evvel gençliğin,

hastalıktan evvel sıhhatin,

fakir düşmeden evvel varlıklı olmanın,

meşguliyetten evvel boş zamanın

ve ölüm gelmeden evvel hayatın kıymetini bil,

bunların hakkını ver!"

(Hâkim, Müstedrek)

Allah yolunda hizmet etmek isteyen bir insanın bir ayı, bir haftası, bir günü ve bir senesi nasıl geçmelidir? (Fethullah Gülen. Kategori: [2012 Kürsüleri](#).)

Müslümanların en çok geri kaldıkları hususların başında, zaman ve mesai tanzimi¹ gelmektedir. Aslında mü'minler, gayretli ve fedakâr olmalıydılar ama her nedense hayatlarını tanzim etmeye bir türlü yanaşmamakta ve dağınık yaşamaktadırlar. [...]

Bu küçük girişten sonra, konuyla alâkalı arz edeceğim daha başka hususlar da var. Birincisi, ferdin hayatına İslâm'a hizmet düşünce ve anlayışının girmesi, biraz da o ferdin gönülden inanmasına ve bu işin sancısını yaşamasına bağlıdır. İşte böyle bir kişi, zaman tanzimini de bu işin sancılı olduğu nispette düşünecek, hizmetini sabah ile öğle, öğleyle ikindi, ikindi ile akşam, akşam ile yatsı zaman dilimlerine bağlayacak ve "Eğer hizmet adına günün şu parçaları içinde çalışmam olmazsa hayatımda bütün bu zaman parçaları ölü geçmiş demektir." diyecektir.

Zamana değer kazandıran davranışlar

Zamana değer, hayatiyet ve canlılık kazandıran şey, o zaman zarfı içinde yapılan işlerdir; yani onun mazrufudur. Biz, "Asr-ı Saadet"² diyerek belli bir devreyi ve belli bir çağı alkışlarken, haddizatında herhangi bir zamanı değil, o zaman içinde yaşayan ve yaşananları dikkate alarak "Asr-ı Saadet" diyoruz. Zaman ancak içinde cereyan eden şeyler itibarıyla renklenir ve bir gökkuşağı hâlini alır. Bu şekilde dolu dolu yaşanan zamanın ân-ı seyyâlesi³, başkalarının yüzlerce senesine bedeldir. Binaenaleyh zamana hakikî vücut ve kıymet kazandırma, onu değerlendirme, insanların o zaman içinde yapacakları işlerle doğru orantılıdır.

İkinci olarak, bizim yirmi dört saatlik bir sermayemiz var. Bu yirmi dört saati, bizim son günümüz olabilir felsefe ve düşüncesi ile ele alıp, onu namaza göre programlayıp her parçası içine bir şeyler aktarmaya çalışırsak, o gerçek değerine ulaşır. "Öğle öncesi zamanımız.", "Öğle sonrası zamanımız.", "İkindi sonrası, akşam sonrası zamanımız." der ve namazla bölünen, namazla nuraniyet ve kıymet kazanan bu zaman parçaları arasında biz hizmet-i imaniye ve Kur'âniye adına yeni yeni hamleler planlarız. İşte o zaman bütün hayatımız nurlu ve tam ebediyete lâıyk istikamette cereyan etmeye başlar.

Şayet bir insan, zamanını bu şekilde değerlendirebilirse, bir taraftan hakikaten zamanın kadrini, kıymetini bildiğini göstermiş olacak, diğer taraftan da bir günümüzün içinde hizmet düşüncesi kendisini gösterdiği gibi haftamızın içinde de kendini gösterecektir. Ardından nurlu bir ay ve bu şekilde aydın aylardan müteşekkil nurlu bir sene meydana gelmiş olacaktır.

Biz, toplum olarak bu tür düşüncelerden mahrumuz. Ancak "Hiçbir küll yoktur ki ondan bir kısım cüz'ler istisna edilmiş olmasın." kaidesine yine de gayretiyle Müslümanların yüzünü ak eden birçok insanın bulunduğu da bir gerçek. Ayrıca bu güzide topluluğun içinde de zamanını çok iyi tertip ve tanzim ederek değerlendiren insanları görmek her zaman mümkündür.

Israrla oluşan ikinci fitrat

Ama keşke insanımız toptan zamanı tanzim edip değerlendirmesini bilseydi! Ne var ki, bunun yapılabilmesi öncelikle hizmet felsefemize tam inanmışlığa bağlıdır. Zira bağlılık olmayınca zorlamalarla bir şey yapmak ve yaptırmak mümkün olmaz. Cenâb-ı Hak karşısındaki kulluğun tekrar ve terdadiyle (devamlı Allah'a müracaatla) iman insanda ikinci bir fitrata dönüşmektedir. Konumuzda da durum aynıdır.

Zaman tanzimi vicdanlarımızda ikinci bir fitrat hâline gelince, biz de onun üzerine eğilecek ve onun her parçasına kendi ruh dünyamızı işlemeye çalışacak, ruhsuz bir anın geçmesine fırsat vermeyeceğiz. Aslında Cenâb-ı Hakk'ın, namaz vakitleri gibi kıymetli anları yirmi dört saatin içine koyması, O'nun zamana nur saçması ve onu yaşadığımızı bize hissettirmesi açısından çok önemlidir. Allah, hafta nursuz kalmasın diye onu, içinde eşref-i saat bulunan cuma ile

¹ **Mesai tanzimi** = Zeitmanagement

² **Asr-ı Saadet** = Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'in dönemi.

³ **ân-ı seyyâlesi** = Gelip geçici az bir an.

nurlandırmıştır. İnsan o en mukaddes ve en şerefli saatte ellerini kaldırıp kemerbeste-i ubûdiyet⁴ içinde Allah'a teveccüh edebilse hayatı adına ne sürprizlere şahit olacaktır.

Cenâb-ı Hak, ayı dört cuma, aynı şekilde seneyi de Ramazan-ı şerif ayı ile nurlandırmıştır. O'nun zaman içinde serpiştirdiği böyle nur kaynakları vardır ve bunlar gün, hafta ve ay içinde olduğu gibi sene içinde ve insan ömründe de vardır. Bununla Allah bize zamanın değerlendirilmesi dersini vermiştir. Dünden bugüne akli başında kimseler küçük zaman parçalarını değerlendirmek suretiyle bütün hayatlarını nurlu yaşamaya muvaffak olmuşlardır.

Bizlere gelince bu konuda oldukça tali'li sayılırız. Zira bu mevzuda bize çok ışık tutulmuş ve çok şeyler öğretilmiştir. [...] İfrat ve mübalâğa yapmaktan Rabb'ime sığınırım, fakat rahatlıkla şunu söylemeliyim ki, böyle bir zamanda din-i mübin-i İslâm'a sahip çıkan insanların durumu, geçmiş devirlerdeki velilerin durumuyla müsavi sayılabilir.

Evet, Cenâb-ı Hakk'ın üzerimizde bu kadar lütfunun bulunduğu söz konusudur ve Rabb'imizin bu kadar lütfu başımızın üzerinde bir bulut gibi dolaşmaktadır. Ama el uzatıp onu almak veya onun altına girip gölgesi altında yürümek, irade denilen muammayı kullanmak suretiyle bir manada bize bırakılmıştır.

Rabb'im, irademizi kullanarak zamanı tanzim etmeye ve onun her anını dolu dolu değerlendirmeye bizleri muvaffak etsin!

- **Aslında mü'minler, gayretli ve fedakâr olmalıdırlar ama her nedense hayatlarını tanzim edip, zamanı iyi kullanmaya bir türlü yanaşmamakta ve dağınık yaşamaktalar.**
- **Zaman tanzimi, işleye işleye vicdanlarımızda ikinci bir fitrat hâline gelmeli. Böylece biz de onun üzerine eğilelim ve ruhsuz-karanlık bir anımızın bile geçmesine fırsat vermeyelim.**
- **Cenâb-ı Hak, her ayı dört cuma, aynı şekilde her seneyi de Ramazan-ı şerif ayı ile nurlandırmıştır. Bununla Allah bize zamanın değerlendirilmesi dersini vermiştir.**

1.2 Okumanın Ehemmiyeti

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

“Yaratan Rabbinin adıyla oku” (Alak Suresi, 96/1)

Soru: Kitap okumaya zorlayıcı faktörler nelerdir? Okuma alışkanlığını nasıl kazanabiliriz?

Kitap okumak çok önemlidir; hususiyle de

insanı Rabb'ine ulaştıracak,

onu gâye-i hayâl saydığı neticeye bağlayacak,

kâinatın gerçek mânâda fethine vesile olacak,

kendisi için kapalı meseleleri açacak; dahası kara delikleri cennetin birer koridoru haline çevirecek ve en zulmetli noktalarda dahi sürçmeden yürüebilmesini temin edecek kitapları okumak çok önemlidir.

⁴ **kemerbeste-i ubûdiyet** = Cenab-ı Hakkın huzuruna çıkıp, kollarını önden bağlar şekilde, emre hazır vaziyette bekleyip, kulluğunu ifâde ve ilân etmek. (Namazdaki gibi)

Yukarıda belirtilen türden **kitapları okumakla metafizik gerilim⁵, birbirini destekleyici mâhiyette “sâlih daire” teşkil ederler**. Zira iyi bir kitap, metafizik gerilime; metafizik gerilim de o kabil kitapları okumaya sevk eder. Evet, insan kitap okudukça ondaki gerilim daha da artar ve o, gerilim arttıkça fırsatları kitap okuyarak değerlendirir. Bu sayede inançla gerilmiş aydınlık ruhlar, küfür ve dalâlete karşı hep donanımlı olur, aydınlanır ve başkalarını da aydınlatırlar. [...]

Bir mümin, İslâm’a, imana ve Kur’ân’a ait meselelere sahip çıktığını söylediği halde kendi nesline anlatacak kadar bu yüce hakikatleri bilmiyorsa, onun samimî olduğunu söylemek çok zordur. Oysaki içte ve dışta dine karşı olan kimselerden hangisine kulak verilirse verilsin, kendilerine ait meseleleri çok iyi bildikleri görülecektir. [...]

Ne acıdır ki, yüce bir dâvâyâ gönül vermiş Mü’minlerin pek çoğu Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hulefâ-i Râşidîn’in (r.anhüm) hayat-ı seniyyelerine ait bir şey bilmedikleri gibi dinin temel felsefesinden de habersizdirler. Bilmedikleri için de o yüce şahsiyetlerin hayatlarından ve kıymetli sözlerinden habersizdirler. [...]

Hele bir Mü’min, bütün âlemleri ve kendisini hiçten, yoktan yaratan Hz. Allah (celle celâluhu) hakkında bir insanı aklen ikna edecek kadar malumâta sahip değilse ve Rabb-i Kerîm ü Rahîm’ini anlatamıyorsa, -ben diyemem ve dememeliyim de- fakat o kendi kendine **“yazıklar olsun”** demelidir.

Evet kitap okumama, kanaat-i âcizânemce, bizim neslimizin en büyük eksikliklerinden biridir. Bu eksikliği gidermek için devamlı ve çok okumalı, her gün bir şeyler öğrenmek için çalışmalı, **ev ve iş yerlerinde, hiç olmazsa belli bir süre de okumaya ayırmalıyız**. Neslimize bu mevzuda da iyi bir örnek olmalı, değişik vesile ve metotlar geliştirerek onlara okuma yollarını açmalı ve onların, İslâm’ı anlama-anlatma aşk ve şevklerini geliştirmeliyiz. (Prizma -4)

Ne Okumalı?

Soru: Hocam, çok kitap okumak mı esas olmalı, yoksa belli kitapları çokça okumak mı?

Cevap: Bazı kitaplar vardır ki, onlar **temel ve esastır**. Onları sürekli okumak lâzım. Bu seneki anlayış ve idrakinizle bir şey anlarsınız; iki sene sonra o günkü seviyenizle okursanız, o kitaplarda çok daha derin mânâlar görürsünüz. Mesela, Kur’ân-ı Kerîm’i böyle bir okuma hususunda diğer kitaplarla beraber değerlendiremeyiz; ama malûmunuz, onu ayda bir hatmetmeyene seleflerimiz Kur’ân’ı terk eden adam nazarıyla bakmışlardır. Ayrıca, **Risaleler sürekli ve çok okunmalıdır**. İhlas Risalesi gibi on beş günde bir okunması çok faydalı olacak bölümler de vardır.

Bazen çok farklı kitaplar okuma insanı ukalâlaştırır. O insan farklı davranmaya başlar, malûmatfüruşluk yapar, bilgiçlik taslar. Bir başkası da önüne gelen her kitabı vize sormadan okur; çoğu zaman mâlâyânî şeylerle vaktini tüketir, zihnini dağıtır. Önemli olan, çok okumadan ziyade, kayda değer kitapları okumaktır. (Kırık Testi, 224)

Bugün zihinler her zamankinden daha fazla müzahrefâtla⁶ doludur. **Zihin**, böyle muzahref şeylerle dolunca, insan hiç farkına varmadan o malzemeyi evirir-çevirir, kullanır. Bilgi kırıntılarıyla ve yabancı kültürlerin çer-çöpüyle dolmuş, yalan-yanlış bilgilerle kirlenmiş bir zihin, hemen o söz ve düşüncelerin rotasına girebilir ve onlar tarafından idare edilmeye, yönlendirilmeye başlar. İnsan, hiç farkına varmadan, zihninde yer bulan o söz ve düşüncelerin tesirindeki bir akıntıya yakalanabilir. Mesela, günümüzde bir kısım değişik felsefî ve sosyal bilim sahaları tamamen Batı felsefesine dayanmaktadır. [...]

O zaman bize ait olmayan hiçbir şey okumamamız mı iktiza ediyor? Hiçbir yabancı kitap okumayalım mı? Mesela, Marx’ı, Sartre’ı ve Camus’yu okumayalım mı? Yanlış anlaşılmasın, o insanların yazdıkları ya da Batı’da kabul gören başka kitaplar okunmasın demek istemiyorum. Bir mü’min, dinî ilimlere ve ruh terbiyesine ehemmiyet verirken, ‘pozitif’ ilimler denilen fenlerden, ayrıca edebiyat, tarih ve felsefeden de bir nebze haberdar olabilir. Bir yandan Fizikten Kimyaya, Biyolojiden Astronomiye kadar, modern bilimlerin ana prensiplerini öğrenirken diğer yandan da

⁵ Metafizik gerilim, iç coşkunluğu, aşk, heyecan ve şevk potansiyeli, manevî duygularımızın daima aktif halde bulunması, aksiyon ve hamle ruhuyla şahlanmış, canlanmış bir ruh halinin kesintisiz oluşu demektir.

⁶ muzahref = Süprüntüler, pislikler, yalanlar, saptırmalar.

Camus, Sartre, Marcuse gibi varoluşçu filozoflar ve daha başka Doğu ve Batı felsefesinin ana kaynaklarıyla tanışabilir. **Fakat, bir mü'min, önce mutlaka okuması lazım gelen şeyleri okumalıdır. Evet, bizim din usûlü dediğimiz akîde metodolojisi ve fıkıh usûlü gibi öncelikle okuyup öğrenmemiz gereken meseleler vardır.** Biz kendi usûlümüzle zihnimizi donatırsak, kendi kaidelerimizi zihnimizin esas dinamikleri haline getirirsek bizi onlar yönlendirir. Yoksa, kendi **kültür kaynaklarımızı** bilmeden başka felsefeler, başka ideoloji ve kültürler, başka başka yorumlarla meşgul olur ve onları okursak, zamanla aslî meselelerimiz gibi görmeye başlayacağımız o felsefe ve kültürler düşünce dünyamıza gelip oturur, zihnimize hükmetmeye başlar ve düşüncelerimizi yönlendirirler.

Evet, bizim belki bir Sartre'dan da alacağımız şeyler olabilir; onun fikirlerine bütünüyle katılmasak da, herkeste potansiyel olarak şöyle-böyle bulunan bir bohemlik realitesiyle alakalı bazı hususları ondan öğrenebiliriz. [...] Şimdi, eğer biz, sağlam bilgilerle ve bir yönüyle düşünce dünyamızı koruyacak **din usûlüne** dair meselelerle donanmış bir zihne sahipsek onları okurken kendi yorumlarımızı da yapabiliriz. Okuduklarımızın faydalı yanlarını alır, kullanır; muhtemel zararlara ve düşünce kaymalarına karşı da korunmuş oluruz. (Ümit Burcu, Zihinler Silkelenmeli)

Kitap okuma zamanı, pozisyonu ve vakti hakkında neler söylersiniz?

Eskiden temkinli oturarak kitap okumak tavsiye edilirdi. Ben de bazı kitapları okurken öyle yapmışımdır. Fakat daha sonraları bende, yatarak okuma âdeti hâsıl oldu. Dört-beş saat üst üste kitap okuyacaksam, yatmak suretiyle okuma bana daha kolay geldi. Masada kitap okumanın bir müddet sonra beni sıktığını gördüm. Ama masa başında okuyamadığım kitaplarda önemli yerlerin altını çizirken çizgilerde kaymalar olduğunu da söylemeliyim. Hatta çizgilerin bazen satırın içine bazen de dışına çıktığı oluyordu. Bir dönemde, sadece kitabın önemli yerlerini çizmekle yetinmeyip, onun kenarlarına, "Bu mütalâa başka yerdeki şu zatın dediği ile uyum içinde veya şurada mantıkî bir boşluk var. Burada bir tenakuz söz konusu, şurada hissî bir boşluk var, burada demagoji yapılmış." şeklinde kendi mütalâalarımı not ediyordum.

Bir de **kitap okuma vakti çok önemlidir. İnsan dinç iken kitap okumalı.** Sabah kalktığı zaman veya kaylûleden sonra kitap okumanın istifadeli olduğunu gördüm. Aslında kitap, gece vakti daha iyi okunur. Çok defa benim de gece okuduğum olurdu. Fakat benim genel kanaatim şu:

İnsan gece vakti biraz dinlenmeli, biraz da gecesini evrâd ü ezkârla ihya etmeye çalışmalıdır. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de bu husus şöyle ifade edilir: "Muhakkak ki geceleyin kalkıp ibadet etmek daha tesirlidir ve Kur'ân da okuyuş adına daha düzgün, daha sağlam bir tilavet sağlar." (Müzzemmil Sûresi, 73/6)

Esasen okumak bir yönüyle bir kültür ve tiryakilik meselesidir. Meselâ, çantada sürekli kitap taşıma, durakta beklerken okuma, arabaya binerken okuma, hatta arabayı kullanan kişinin bile eğer onda da bir merak varsa bazı şeyleri bantlara okutturup seyahat esnasında banttan dinleme, hep okuma kültürü ile alâkalıdır. Şu da unutulmamalıdır ki, bizim insanımız büyük çoğunluğu itibarıyla okuma fakiri ve düşünce özürdür. (Zihin Harmanı).

1.3 Altıncı Söz

"Allah, karşılık olarak cenneti verip müminlerden canlarını ve mallarını satın almıştır." (Tevbe sûresi, 9/111) Nefsini ve malını Cenâb-ı Hakk'a satmanın, O'na kul ve asker olmanın ne kadar kârlı bir ticaret, ne kadar şerefli bir rütbe olduğunu anlamak istersen, şu temsilî hikâyeciği dinle:

Bir zamanlar bir padişah, emrindeki iki adama emanet olarak, içinde fabrika, makine, at ve silah gibi şeyler bulunan birer çiftlik verir. Fakat fırtınalı bir savaş zamanı olduğundan hiçbir şey kararında kalmaz, ya mahvolur ya da değişip gider. Padişah, kusursuz merhametiyle o iki adama en yüksek memurunu, başyaverini gönderir ve çok şefkatli bir ferman ile onlara şöyle der:

“Elinizdeki emanetimi bana satın. Ben sizin için muhafaza edeyim, boş yere ziyan olmasın. Savaş bittikten sonra onu size daha güzel bir şekilde iade edeceğim. Hem o emanet kendi malınızmiş gibi size çok yüksek bir fiyat vereceğim. O makineler ve fabrikadaki âletler benim adımla ve benim tezgâhımda işletilecek, fiyatları birden bine yükselecek. Bütün kârı da size bırakacağım. Hem siz aciz ve fakirsiniz, o büyük işlerin giderlerini karşılayamazsınız. İhtiyacınız olan her şeyi ve bütün masrafları ben üzerime alacağım. Bütün geliri ve kazancı ise size vereceğim, vazifeniz bitene kadar elinizde bırakacağım. İşte beş mertebe kâr içinde kâr!..

Görüyorsunuz ki, hiç kimse elindeki muhafaza edemiyor. Eğer o emaneti bana satmazsanız, herkesinki gibi elinizden çıkacak ve boş yere gidecek. Hem o yüksek fiyattan da mahrum kalacaksınız. O nazik, kıymetli âletler, ölçüler işlenecekleri uygun maden ve kullanılacakları iş bulunmayınca bütün bütün kıymetten düşecek. Hem idare ve muhafaza zahmeti, külfeti başınıza kalacak. Hem de emanete hıyanet cezası göreceksiniz. İşte beş derece zarar içinde zarar...

Emanetimi bana satmak, bana asker olup onu benim adımla kullanmak demektir. Adi bir esir ve başıbozuk olmak yerine, yüce bir padişahın has, serbest, kıymetli bir askeri olursunuz.”

Şu iltifatı ve fermanı dinledikten sonra, o iki adamdan akli başında olan şöyle der:

— Başüstüne! Ben iftiharla satarım ve binlerce teşekkür ederim.

O çiftlikte ebediyen kalacakmış gibi dünyanın sarsıntılarında, gürültü ve sıkıntılarında habersiz, mağrur, nefsi firavunlaşmış, bencil ve ayyaş olan diğer adam ise,

— Hayır! Padişah kimmiş! Ben mülkümü satmam, keyfimi bozmam, der.

Bir zaman sonra birinci adam öyle bir mertebeye çıkar ki, herkes onun haline gıpta eder. Padişahın lütfuna mazhar olur ve has sarayında saadet içinde yaşar. Diğer adam ise öyle bir hale düşer ki, hem herkes ona acır ve hem de “müstahaktır!” der. Çünkü hatasının neticesi olarak hem saadeti ve mülkü elinden kayıp gitmiştir hem de cezasını çekip azap görmektedir.

İşte ey hevesleri sınırsız nefis! Şu misalin dürbünüyle hakikatin yüzüne bak!

O padişah, Ezel ve Ebed Sultanı olan Rabbin, Hâlıkındır. O çiftlikler, makineler, âletler, ölçüler ise hayat dairende sahip oldukların; beden, ruhun ve kalbin ile onların içindeki göz ve dil, akıl ve hayal gibi görünen ve görünmeyen uzuvların, duygularındır. O şerefli başyaver, Resûl-u Kerim'dir (sallâllâhu aleyhi ve sellem). Sağlam esaslar içeren o ferman ise Kur'an-ı Hakîm'dir ki, bahsettiğimiz büyük ticareti şu ayetle ilan ediyor: Allah, karşılık olarak cenneti verip müminlerden canlarını ve mallarını satın almıştır.” (Tevbe sûresi, 9/111)

Ve o dalgalı savaş meydanı, şu fırtınalı dünya yüzüdür; durmuyor, dönüyor, bozuluyor ve her insanın aklına şu fikri getiriyor: “Madem her şey fânidir, elimizden çıkacak, kaybolacak. Acaba bunları ebedileştirmenin bir çaresi yok mu?” Böyle düşünürken birden Kur'an'ın semavî sedâsı işitilir: “Evet, var. Hem de beş mertebe içinde kârlı bir şekilde güzel ve kolay bir çaresi var.”

1. Fâni mal sonsuzluk kazanır.
2. Cennet gibi bir karşılık verilir.
3. Her uzvun ve kabiliyetin kıymeti, birden bine çıkar.
4. İnsan zayıftır, belâları çok; fakirdir, ihtiyacı pek fazla; acizdir, hayat yükü pek ağır... Eğer Kadîr-i Zülcelâl'e dayanıp tevekkül etmezse, O'na güvenip teslim olmazsa vicdanı daima azap içinde kalır. Neticesiz zahmetler, elemeler, üzüntüler onu boğar ya sarhoş ya da canavar eder.
5. Zevk ve keşif ehli, bu husuta söz sahibi olan ve bizzat şahitliklerine dayanan zâtlar, bütün o uzuv ve âletlerin ibadetinin, tesbihatinin ve o yüksek ücretlerin, en muhtaç olduğun bir zamanda, sana cennet yemişleri suretinde verileceğinde ittifak etmişlerdir.

Darılma Yok Dayanma Var (Fasıldan Fasıla 2)

Bazen hizmetimiz adına yüklediğimiz işlerden dolayı öylesine bunalıyoruz ki “noktalansın şu hayat, ölümün kollarında..” diyesimiz geliyor. Fakat birden emanetin, O'nun olduğu inancı ile irkiliyor ve bu düşüncüyü büyük bir saygısızlık olarak görüyoruz. Evet, emanet O'nun olunca artık sen O'na karışamazsın. İsterse seni zincire vurmuş olsun. “Of” bile demeden ve darılmanın en küçüğünü bile göstermeden dayanmak zorundasın.

Bu düşüncenin, insanın rûhunda kök salması biraz marifet-i Sani' ve muhabbet-i Sani' ile bütünleşmeye bağlı. Öyleyse bizler, tevhid akidesinin gereği olarak daima O'nu düşünmeli, O'nu duymalı ve O'nu söylemeliyiz.

Beden Emaneti

Üstan'ın 6'ıncı sözde üçüncü kar olarak saydığı uzuvların kabiliyeti ve kıymetinin birden bine çıkması bu emaneti doğru şekilde kullanmakla olur. Hocaefendi de bu konuda şunları söylemiştir:

Biri de, sana emanet edilen bu vücuttur. Evet, vücud senin mülkün değildir. O, ihtivâ ettiği en değerli cevher ve hususiyetleriyle her şeyin sâhibi olan Allah'ın mülküdür. Bu itibardır ki, ona, gerçek sahibinin emir ve izni olmadan karışarsan karıştırırsın. Ümitsizliği netice veren hırs gibi. (Hüzmeler ve İktibaslar)

Bütün mülk Allah'ındır. Senin elinde olanlar da, sende emâneten bulunuyor. Elindeki şeyleri hakikî sahibine ver ki, senin için muhafaza edip korusun. Aksine, herşey karşılıksız zâyi olup gidecektir. (Hüzmeler ve İktibaslar)

Emanete ihanetin cezası, emanetin ve sahibinin değeriyle doğru orantılı olarak verilir (İnancın Gölgesinde 1)

Bir pencere camını kıran çocuğa verilecek ceza ile sultanın kristal tacını suiistimal le ziyan eden bir yaverin cezası bir olmaz. Yine, bir askerle bir ordu komutanına, rütbelerine uygun sermaye verilse ve her ikisi de gidip bu sermayeyi çarşı-pazarda çarçur etseler, elbette ki komutan Divan-ı Harp' te mahkeme edilecek ve askere verilecek cezanın çok üstünde bir cezaya çarptırılacaktır. Ve yine, ömrünü dağlarda koyunlarının arkasında geçiren bir çobanla, hayatını büyük keşiflerle geçiren bir ilim adamına durumlarına ve vazifelerine göre sermaye verilse ve ilim adamı o sermayeyi tıpkı çoban gibi koyunların bakımı ve yemi için harcarsa, herhâlde çobana nazaran çok daha başka şekilde cezalandırılacaktır.

Misallerimizde olduğu gibi, dünya hayatında hayvanlara verilen ömür sermayesi ve daha başka sermaye ve nimetler, kendi çapları ve fonksiyonlarına göre tayin ve tespit edilmiş olup, onlar da bu sermayeyi hiç suiistimal etmeden kullanmaktadır. Evet, bu sermayeleri kimi yük taşımada, kimi et ve süt vermede, kimi de daha başka vazifelerde kullanır. Hâlbuki insan, ne bir hayvandır, ne de sermayesi hayvanlara verilen gibidir; bir insan eli, bin örümcek elinden, bir insan parmağı bin serçenin kanadından kıymetlidir. İnsan, kendisine verilen onca kıymetteki sermayeyi, vicdan , akıl , şuur , idrak , düşünce, muhâkeme , binlerce his, duygu ve kabiliyetgibi nimetleri suiistimal ettiğinde, elbette cezası da aynı ölçüde olmak gerektir. Hele, Allah'ın (celle celâluhu) mârifeti, saygı ve muhabbeti ile dolup doyması ve başkasına karşı sürmelenmesi gereken has tecellîler yurdu kalb , nefse ezdirilecek olursa, bu takdirde o kalbin sahibi elbette, yakıtı insanlar ve taşlar olan Cehennem için taştan bir yakıt olma seviyesine düşecektir. Öyleyse, iradeyi yerinde kullanıp, kalbi Kalbin Sahibi 'ne has kılarak, O'na kalb-i selîm le gitmelidir.

1.4 Lem'alar, On Birinci Lem'a, Yedinci Nükte

Bismillahirrahmanirrahim

Sünnet-i Seniyye edeptir. Hiçbir meselesi yoktur ki, altında bir nur, bir edep bulunmasın. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

أَدَّبَنِي رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي Yani, “Rabbim bana edebi güzel bir surette ihsan etmiş, edeplendirmiş.” Evet, siyer-i Nebeviyeye dikkat eden ve Sünnet-i Seniyyeyi bilen, kat’iyen anlar ki, edebın envâını, Cenâb-ı Hak, Habibinde cem etmiştir. Onun Sünnet-i Seniyyesini terk eden, edebi terk eder. ⁷ بِ آَدَبٍ مَّحْرُومٌ بَآَشِدٌ أَرُ لُظْفِ رَبِّ كaidesine mâsadak olur, hasâretli bir edepsizliğe düşer.

Sual: Herşeyi bilen ve gören ve hiçbir şey Ondan gizlenemeyen Allâmü’l-Guyûba karşı edep nasıl olur? Sebeb-i hacâlet olan hâletler Ondan gizlenemez. Edebin bir nev’i tesettürdür, mucib-i istikrah hâlâtı setretmektir. Allâmü’l-Guyûba karşı tesettür olamaz.

Elcevap: Evvelâ, Sâni-i Zülcelâl nasıl ki kemâl-i ehemmiyetle san’atını güzel göstermek istiyor ve müstekreh şeyleri perdeler altına alıyor ve nimetlerine, o nimetleri süslendirmek cihetiyle nazar-ı dikkati celb ediyor.

Öyle de, mahlûkatını ve ibâdını sair zîşuurlara güzel göstermek istiyor. Çirkin vaziyetlerde görünmeleri, Cemîl ve Müzeyyin ve Lâtîf ve Hakîm gibi isimlerine karşı bir nevi isyan ve hilâf-ı edep oluyor.

İşte, Sünnet-i Seniyyedeki edep, o Sâni-i Zülcelâlin esmâlarının hudutları içinde bir mahz-ı edep vaziyetini takınmaktır.

Saniyen: Nasıl ki bir tabip, doktorluk noktasında, bir nâmahremın en nâmahrem uzvuna bakar ve zaruret olduğu vakit ona gösterilir, hilâf-ı edep denilmez. Belki, edeb-i tıp öyle iktiza eder denilir.

Fakat o tabip, recüliyet ünvanıyla yahut vâiz ismiyle yahut hoca sıfatıyla o nâmahremlere bakamaz, ona gösterilmesini edep fetvâ veremez. Ve o cihette ona göstermek hayâsızlıktır.

Öyle de, Sâni-i Zülcelâlin çok esmâsı var; herbir ismin ayrı bir cilvesi var. Meselâ, Gaffâr ismi günahların vücudunu ve Settâr ismi kusûrâtın bulunmasını iktiza ettikleri gibi, Cemîl ismi de çirkinliği görmek istemez.

Lâtîf, Kerîm, Hakîm, Rahîm gibi esmâ-i cemâliye ve kemâliye, mevcudatın güzel bir surette ve mümkün vaziyetlerin en iyisinde bulunmalarını iktiza ederler.

Ve o esmâ-i cemâliye ve kemâliye ise, melâike ve ruhanî ve cin ve insin nazarında güzelliklerini, mevcudatın güzel vaziyetleriyle ve hüsn-ü edepleriyle göstermek isterler.

İşte, Sünnet-i Seniyyedeki âdâb, bu ulvî âdâbın işaretidir ve düsturlarıdır ve nûmuneleridir.

Bedüzzaman Said Nursi

SÖZLÜK

Allâmü’l-Guyûb : gizli olan herşeyi bilen ve

ilminden hiçbir şey gizli kalmayan Allah

celb etme : çekme

Cemîl : bütün güzelliklerin kaynağı ve

sonsuz güzellik sahibi Allah

cihet : şekil, yön

cilve : görünme, yansıma

düstur : kural

edeb-i tıp : tıp ahlâkı

⁷ „Edepsiz kişi Allah’ın lütfundan mahrum olur.“ (Hz. Mevlana)

esmâ : isimler; Allah'ın isimleri
esmâ-i cemâliye ve kemâliye : güzellik ve

mükemmelliği ifade eden isimler
evvelâ : Öncelikle
fetvâ : dinî hüküm, karar
Gaffâr : kulların günahlarını çok affeden,

bağışlayan, bağışlaması bol olan Allah
Hakîm : her işini hikmetle ve belli bir

sebeple yapan Allah
hâlât : durumlar, haller
hâlet : durum, hal
hayâsızlık : utanmazlık
hilâf-ı edep : edebe aykırı
hudut : sınır
hüsn- edep : güzel ahlâk
ibâd : kullar
iktiza etmek : gerektirmek
ins : insanlar
kemâl-i ehemmiyet : tam ve mükemmel bir zen
Kerîm : sonsuz cömertlik ve ikram sahibi Allah
kusrât : kusurlar
Lâtif : yarattığı varlıklara çok ltuf ve

ihsanda bulunan, herşeyi şirin inceliklerle

süsleyen ve bütün sırları, incelikleri bilen Allah
mahlûkat : varlıklar
mahz-ı edep : saf edep ve ahlâk
melâike : melekler
mevcudat : varlıklar
mucib-i istikrah : tiksintiyi gerektiren
müstekreh : tiksinti uyandıran
Mzeyyin : herşeyi eşsiz sanatıyla süsleyen,

güzelleştiren Allah
nâmahrem : yabancı, nikahlanmanın

haram olmadığı kişi
nazar : bakıř
nazar-ı dikkat : dikkatli bakış
nev' : eřit, tür
Rahîm : rahmeti herşeyi kuřatan, sonsuz şefkat ve

merhamet sahibi Allah
recliyet : erkek olma
ruhanî : maddî yapısı olmayan manevî varlık
sair : diğer
Sâni-i Zülcelâl : büyüklük ve hařmet sahibi olan

ve her şeyi san'atlı bir şekilde yaratan Allah
saniyen : ikinci olarak
sebeb-i hacâlet : utanmaya sebep olan şey
setretmek : rtmek
Settâr : kullarının bütün kusurlarını örten,

ayrıplarını en çok gizleyen Allah
Sünnet-i Seniyye : Peygamberimizin söz,

fiil ve hareketlerine dayanan yüce prensipler
ulvî : yüce, büyük

2. İMAN

2.1 İman Nedir ve Nasıl Anlamalıyız?

İman kelime mânâsı itibarıyla, bir şeye tereddüt etmeden inanmak, güven vaad etmek, başkalarının emniyetini temin etmek, emin, güvenilir ve sağlam olmak gibi anlamlara gelir. Dinî literatürde iman, Allah'ın varlığına ve birliğine, Efendimiz Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) peygamber olduğuna, vahiyle Allah'tan alıp bize bildirdiği her şeyin hak ve doğru olduğuna hiç şüphe etmeden tereddütsüz inanmak ve kabul etmek demektir. İman, kişiden kişiye değişebilir. Bazı insanlar vardır ki, dünyaya meydan okuyacak ölçüde çok güçlü bir imana sahiptirler. Bazı insanlar da vardır ki, iman sahibidir ama inandığı esaslara pamuk ipliğiyle bağlıdır. O yüzden iman kuvvetlilik ve zayıflık bakımından ikiye ayrılmıştır:

Taklidî iman:

Kişinin anne ve babasından, yetiştiği çevrenin etkisiyle oluşan ve âdeta Müslümanlar içinde doğup büyümüş olmasının tabii bir neticesi olarak kabul gören imandır. Böyle bir imanın temeli zayıf bir bina gibi yıkılması, değişik şüphe ve vesveseler karşısında sarsıntıya uğraması her an muhtemeldir.

Tahkikî iman:

İmana âit bütün meseleleri delilleriyle araştırıp kavramaya bağlı olan imandır. Şuurlu bir müslümanın sahip olması gereken iman budur. Çünkü iman sahibi bir insan, neye, niçin ve nasıl inandığı konusunda bilinçli olmalıdır.

İmanın Geçerli Olmasının Şartları Nelerdir?

1. İman hür iradeye dayanmalı, ümitsizlik, baskı ve tehdit gibi durumlarda gerçekleşmemiş olmalıdır.
2. İman esaslarından birini inkâr anlamına gelen bir tutum ve davranış imanı geçersiz kılar.
3. Mümin, "Çok günahım var, ben kesinlikle cennete giremem, benim yerim cehennem!" türünden ifadelerle Allah'ın rahmetinden ne ümitsiz ne de "Nasıl olsa imanım var, cennetim garanti" diyerek emin olmalı, devamlı korku ile ümit arasında bulunmalıdır.
4. "Namaz ve oruç da neymiş" şeklinde ibadetlerin ve dini hükümlerin hikmetsizliği ve gereksizliği yorumunda bulunmak kişinin imanını ortadan kaldırır.

Yaratılışla Alâkalı Dört İhtimal

Şimdiye kadar kâinatın meydana gelmesi hususuyla alâkalı genel itibarıyla dört ihtimal üzerinde durulmuştur.

1. Sebepler yaratmaktadır.
2. Kendi kendine meydana gelmektedir.
3. Tabiat yaratmaktadır.
4. Allah yaratmaktadır.

Bir Şey Kendi Kendine Meydana Gelebilir mi?

Mevcutatı meydana getiren atom ve atom altı varlıklar devamlı bir değişim içindedir. Aynı zamanda bu atomlar kâinatta bulunan her şeyle irtibatlı olarak hareket etmektedirler. Bu durumda "Kâinattaki her şey kendi kendine meydana geliyor." denildiği takdirde bu zerrelere kâinatı meydana getirebilecek şekilde bir ilim ve iradeye sahip olduğunun kabul edilmesi gerekecektir ki, bu da aklen imkânsızdır. İnsan mevcuttur. O basit bir madde ve cansız bir varlık değildir. İnsan daima yenilenen, gayet muntazam bir makine ve harika ve daima değişkenlik arz eden bir saray gibidir. İnsan vücudu kâinatla devamlı bir münasebet hâlidir.

Kâinat Kendi Kendine, Tesadüfen mi Meydana Gelmiştir?

İnsan vücudunda öyle bir nizam vardır ki hiçbir hücre kendi başına hareket etmez. Mükemmel bir işbirliği ve dayanışma var. Sanki her bir hücre akıllı ve şuurlu bir varlık gibi iş yapar. Mesela vücuttaki bir hücreyi ele alalım. Eğer o hücreyi bir Kudret-i Sonsuz'un memuru kabul etmezsek şunu kabul etmemiz gerekir: O hücre, içinde bulunduğu vücudu tanıyor,

görüyor, yapısını biliyor. Mesela sindirim sistemini düşünürsek ağızdan kalın bağırsağa kadar uzanan organlar mükemmel bir uyum içinde çalışıyorlar. Hatta vücudun kâinatla alâkadarlığı sebebiyle tüm kâinatı görececek bir göz, bütün vücudun yapısını, işleyişini, gıdasını bilecek bir akıl var ki o işleri mükemmel yapabiliyor. Yani bu hesapla bir hücre bir dahi kadar akıllı, bir ilah kadar kuvvetli olması gerekiyor. İşte bir tek Allah'ı ilah kabul etmeyen bir insan, kâinattaki hücreler sayısınca ilah kabul etmek gibi gülünç bir duruma düşüyor.

Mesela gözdeki bir hücre başka yerde de olabilirdi. Gözde olmaya kendi mi karar verdi? Neden diğer hücreler de gözde olmayı istemediler? Kafa kafaya verip anlaşma mı yaptılar? Sadece bununla da kalmıyor, o göz hücresi güneşten gelecek ışınları alacak şekilde dizayn edilmiştir. Göz, kendini yaratırken güneşi nerden biliyordu? Havanın tam nefes almamıza uygun olmasını akılsız hücreler nasıl yaptılar? Şimdi her bir hücreye ilah mı diyeceğiz?

İman Gıdadır

İnsan ekmeksiz yaşayamaz, fakat meyvesiz yaşayabilir. Evi olmayan bir adama yapılacak şey, odaların süslenmesinden, tozların alınmasından bahsetmek değil, ev sahibi olmasına yardımcı olmaktır. İmansız cennete giden yok, fakat tasavvufsuz cennete giden pek çoktur. Tasavvuf meyvedir, hakikat-ı İslamiye gıdadır.

Bir Yapan Olmadan Kendiliğinden Köprü Olur mu?

Biliyorsunuz İmam-ı Azam Ebu Hanife büyük bir din alimidir. İbadet konusunda onun yolunda olduğumuz için İmamı Azam'a uyanlara Hanefi denilmektedir. İşte bu İmam-ı Azam daha küçük bir çocukken bile çok akıllı, zeki ve bilgili imiş küçük bir bilginmiş anlayacağınız. Onun yaşadığı Bağdat şehrine bir inançsız adam gelmiş. Adam çok kendine güvenen biriymiş ... Kim bana ALLAH'ın varlığını ispat edebilir demiş... o zaman İmam-ı Azam'ı göstermişler.

Bizim bu küçük bilginimiz bile sana ALLAH'ın varlığını ispatlayabilir, demişler...

İnançsız adam küçümseyen bakışlarıyla şöyle bir süzmüş bilgini ve demiş ki;

Hadi bakalım ispatlasında görelim.

Büyük bir meraklı kitlesi toplanmış. İnançsız adam kurulan yüksek bir kürsüye çıkıp oturmuş. Herkese tepeden bakıp kasılıyor, bilginlik taslıyormuş. Bu sırada İmam-ı Azam, demiş ki: Benim kitaplarım evde kaldı. Gidip onları getireyim önce. Peki demişler.

İmam-ı Azam gitmiş gelmemiş yitmiş bulunmamış. Herkesin sabrı tükenmiş. Biraz da pişman olmuşlar. Keşke başkasını çıkarsaydık bu adamın karşısına gibilerden... İnançsız adam, kasım kasım kasılıyor ve nerede kaldı şu küçük bilgininiz diye büsbütün canlarını sıkıyormuş... Ama herkes bu işin içinde bir anormallik olduğunu da sezmekteymiş. Çünkü İmam-ı Azam dosdoğru bir insandır. Yalan söylemez sözünde durur. Gelmeyecekse mutlaka söyler, ya da haber gönderir... Böylece bir hayli zaman geçtikten sonra çıkıp gelmiş küçük bilgin. Tabii kalabalıkta bir uğultu ve rahatlama ... İnançsız adamda ise biraz daha kendine güven belirmiş. sormuş İmam-ı Azam' a: " Nerede kaldın? yoksa ALLAH'ın varlığını ispatlayamayacağından mı korktun " diye.

İmam-ı Azam gayet rahat ve soğuk kanlılıkla cevap vermiş:

Hayır, böyle bir korkum yok. Çünkü ALLAH'ın varlığını ispatlamak çok kolay bir konudur. Ancak benim gecikmemin bir sebebi vardır. Benim evim karşı kıyıda. Biliyorsunuz, Bağdat'ın ortasından kocaman bir ırmak akar. Karşıya geçtikten sonra büyük bir sel ve fırtına çıktı... Tekrar dönmek için ne bir sandal ne bir köprü kaldı.

Peki şimdi nasıl geçip geldin?...

İşte bende onu anlatacağım. Geldim kıyıya birde baktım ki, kocaman kocaman taşlar kıyıda yuvarlanıp atlıyor ırmağın içine yeni gelen taşa ötekini üstüne, derken köprü ayakları meydana geldi. Bu arada havada kendi kendine uçan uzun tahtalar bu ayakların üzerine örtüldü. arkasından yine çiviler yine havadan uçarak kurşun gibi saplanıp tahtaları ayaklara tutturdular. O sırada kıyıda ki toprakta ayağımın altından kayarak bu tahtaların üstüne kapattı. Büyük ve rahat bir yol gibi, kocaman bir köprü meydana geldi. Bende üzerinden yürüyüp geçtim ve geldim.

Herkes şaşkınlık ve üzüntüyle bu sözleri dinlerken İnançsız adamın keyfi büsbütün artmış ve demiş ki:

Yahu karşıma küçük bir bilgin diye akılsız bir çocuk mu çıkardınız? Bir yığın saçma ile uğraşacak vaktim yok benim...

İmam-ı Azam, adama bakmış ve tane tane şöyle konuşmuş:

Neresi saçma bu anlattıklarımın?...

Neresi saçma değil ki?... Koskoca bir köprünün kendi kendine oluştuğunu anlatıp duruyorsun. Hiç yapan, çalışan olmadan köprü oluşur mu?

İmam-ı Azam'ın gözleri sevinçle parlamış İnançsız adamı susturan şu cevabıyla, dinleyenlerde derin bir nefes almışlar:

Peki bir köprü mü daha sanatlı ve büyüktür, yoksa dünya mı?

Elbette dünya çok daha büyük ve sanatlıdır.

Öyle ise dünyaya göre çok daha küçük ve sanatsız olan bir köprünün kendi kendine olamayacağını söylüyorsun da, bu muhteşem dünyanın nasıl kendi kendine oluştuğunu söyleyebiliyorsun? Köprüyü bir yapan vardır, ustasız olmaz diyorsun, doğru... Evet ama, bu dünyayı yaratan, yapan olmalı değil midir? İnançsız adamın bütün keyfi kaçmış bir anda. Kızarıp bozarmış, yutkunmuş bir süre. gülmeye çalışmış ama, bu gülüş çok acı bir gülüş olmuş. Çaresizlik ve perişanlık içinde: Peki demiş, kabul ediyorum ki, bu dünya kendi kendine olmamıştır. Onunda yaratıcısı vardır. İşte o yaratıcı ALLAH'tır demiş İmam-ı Azam.

2.2 Allah'a İman

Allah'ın Varlığının Delilleri

Rabbimiz'in varlığını bize anlatan deliller pek çoktur. Bu delillerin en önemlilerini şöylece sıralayabiliriz:

- 1.Kâinat
- 2.Kur'ân-ı Kerim
- 3.Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem)

1.Kâinat Delili

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün sürelerinin değişmesinde, insanlara fayda sağlamak üzere denizlerde gemilerin yol almasında, Allah'ın gökten indirip kendisiyle ölmüş yeri canlandırdığı yağmurda ve yeryüzünde hayat verip yaydığı canlılarda, rüzgarların yönlerini değiştirip durmasında, gökle yer arasında emre hazır bulutların duruşunda elbette aklını çalıştıran kimseler için Allah'ın varlığına ve birliğine nice deliller vardır." (Bakara,164)

- * Kâinatta bulunan ve gelişmiş teleskoplarla ancak görülebilen büyük kütleler bir taraftan; normal gözle görülemeyip mikroskoplarla ancak teşhis ve müşahede edilebilen atomlar, kuarklar diğer taraftan, her şey kendi dilleriyle Yüce Allah'ın varlığına ve birliğine delalet etmektedir. Uçsuz bucaksız gökler, içinde barındırdığı milyarlarca gezegenler, güneş sistemleri, kara deliklerle Sonsuz Kudret Sahibi'ne işaret etmektedirler.
- * Karada ve denizde yaşayan, rızıkları ihmal edilmeden verilen, farklı şekil ve türdeki milyonlarca canlı, Allah Teala'nın varlığına ve azametine şahadet etmektedirler.
- * Bağlardaki bahçelerdeki bin bir çeşidiyle bitkiler, süslü çiçekler, türlü türlü tat ve görüntüleriyle meyveler sebzeler, âlemlerin Rabbi'nden haber vermektedirler.
- * Yeryüzündeki bütün dağlar, içlerindeki çeşit çeşit madenlerle beraber daha birçok faydaya yönelik olarak var edilmeleri, akıllı insanlara Allah'ın varlığına dair çok önemli mesajlar vermektedirler.
- * Gece ve gündüzün mevsimlere göre değişmeleri, bazen uzayıp bazen kısaltmaları ve bıkip usanmadan birbirlerini takip etmeleri, Allah'ın kudretini anlatan çok güçlü delillerdir.
- * Yüzlerce, hatta bazen binlerce ton ağırlığındaki gemilerin, suyun üzerinde batmadan yüzmelerinde, insanların ulaşım ve taşıma işlerini yerine getirmede çok önemli vazifeler yapmalarında, makul düşünebilenler için alınacak dersler vardır.

2.Kur'ân-ı Kerim

Kur'ân, ilâhî takdirin birbiri ardı sıra dizdiği hâdiseler zincirinin oluşturduğu şu kâinat kitabının satırları arasında gizlenmiş, Yaratıcı'yı tanımaya vesile olan gerçekleri açan bir anahtardır. Kur'ân'ın lafızları ise; hidayet cevherinin birer parlak ışığı, iman hakikatlerinin kaynağı ve İslâm esaslarının madeni, kelimeleri; hoş mânâların definelerine birer anahtar, âyetleri ise bir mücevher sandığı ve kemal hazinesinin ve ilim definesinin anahtarıdır. Dünyaya ait hükümleri ve gayba uzanan hakikatleriyle tevhidin temel taşı olan ve şuur sahibi insanları mevcudata kendileri için değil, o mevcudata vücut veren Yaratıcılarını tanıtmak için bakmaya davet eden Kur'ân'da, Allah'ın varlığını ispat eden bazı delilleri anlatır.

3.Peygamber Efendimiz

Nitekim asırlar boyu bütün düşünen insanların kafasını meşgul eden, her bir mevcut için sorulabilen ve her zaman cevabı aranan "Necisin? Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun?" sorularına bozulmamış her aklın kabul edeceği şekilde hakkıyla cevap veren Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) olmuştur. Onun sözleri kâinatın gizemini çözen ve Cenâb-ı Hakk'ı tanıtan sözler olarak dinlenilmesi gerekmektedir. Çünkü O, mevcudatın yaratılış maksadını açığa çıkarmıştır.

Mu'cizeler, Allah'ın, peygamberlerinin eliyle, onların hakka niyetini ispat adına gerçekleştirdiği harikulade şeylerdir. Adı üzerinde, insanların görünce aynısını veya benzerini yapmaktan aciz kaldıkları işlerdir. O mu'cizelerin toplamı, Efendimiz'in hak peygamber olduğuna ve Allah'ın varlığına en güçlü delildir. İnanmayanlar da o mu'cizeleri bizatihi görmüşler, inkar edip yok diyememişler, ancak inatlarından ötürü ve kendileriyle birlikte etraflarındaki insanları da kandırabilmek için haşa sihir diyebilmişlerdir.

2.3 Genç Adam Bunu Düşündün mü?

Alemde her şey yerli yerindedir. İnsanda da öyle... Hücrede de... İnsanın ağız, burun, göz ve kulağını anatomileri ile düşündüğümüz zaman aksi, hoyratça bir tasavvur ve gayri ilmi addedilir. Pekâla, makro alemden mikro aleme kadar bu fevkaladelik ve bu baş döndürücü ahenk nasıl olmuştur? Bir kâğıt üzerine gelişi güzel dökülen mürekkepten, tek kelime çıkacağına ihtimal vermediğimiz halde, her kelime ve satırı, her cümle ve paragrafı yerli yerinde bu hadiseler kitabı nasıl dizilmiş ve basılmıştır! S.J. Jeans'ın dediği gibi: insana en yakın canlı sayılan şempanzelere, yıllarca daktilo kursu verseniz, sonra durmadan tuşlara vurdursanız, iki cümle elde edeceğinize ihtimal vermediğiniz halde, kaba maymuna Shakespeare'in en mükemmel pasajlarını yazdırdığınızı iddia etmek ne kadar hoyratça bir iddia ise, öylede her tarafında kasd ve irade eseri görülen şu varlıkları kör tesadüfe vermek o kadar hoyratlık ve ilimlere karşı bir saygısızlıktır.

Şimdi düşünün, yerin hayata elverişli hale gelmesi için yüzlerce şarttan sadece şu birkaçını dahi, rastlantıya bırakmak mümkün müdür?

- 1- Dünyanın Güneşten takriben 149.5 milyon km. uzaklıkta olması. Bu mesafenin yarısı veya iki katının neler getireceğini izaha lüzum var mı...
- 2- Atmosferin yoğunluğu ve her biri ayrı ayrı ihtiyacı karşılayacak gazlardan meydana gelmesi.
- 3- Oksijen nispetinin %21 dolaylarında olması ki hem azlığı hem çokluğu ayrı birer felaket demektir
- 4- Yerin eksenini etrafında 23,27" lık meyil içinde hareketi ki, buda mevsimlere sebep olmakta ve buzlaşma ve kavrulmaları önlemektedir.
- 5- Sonra canlılar ot ve ağaçlar arasındaki solunum mübadelesi.
- 6- Denizler'in bu tasfiye ve arındırma ameliyesinde, kendilerine has durumla ortak olmaları gibi, her biri başlı başına nizam ve düzen mesajı sayılan hususların hangisini tesadüfe verebiliriz; hele hepsini birden düşünmek asla mümkün değildir. Yine S.J.Jeans'ın ifadesi ile, yerin halihazırdaki şekli alabilmesi için, onun üzerindeki kumlar kadar sistemlerin alınıp saçılması lazımdır ki ancak bir kere bu hali alabilsin.....

Fitratın Gayesi

Katiyen bil ki, hilkatin en yüksek gayesi ve fitratın en yüce neticesi, iman-ı billâhtır. Ve insanîyetin en âli mertebesi ve beşerîyetin en büyük makamı, iman-ı billâh içindeki marifetullahtır. Cin ve insanın en parlak saadeti ve en tatlı nimeti, o marifetullah içindeki muhabbetullahtır. Ve ruh-u beşer için en hâlis sürur ve kalb-i insan için en sâfi sevinç, o muhabbetullah içindeki lezzet-i ruhaniyedir.

Evet, bütün hakikî saadet ve hâlis sürur ve şirin nimet ve sâfi lezzet, elbette marifetullah ve muhabbetullahtadır. Onlar, onsuz olamaz. Cenâb-ı Hakkı tanıyan ve seven, nihayetsiz saadete, nimete, envâra, esrara, ya bilkuvve veya bilfiil mazhardır. Onu hakikî tanımayan, sevmeyen, nihayetsiz şekavete, âlâma ve evhama mânen ve maddeten müptelâ olur. Evet, şu perişan dünyada, âvâre nev-i beşer içinde, semeresiz bir hayatta, sahipsiz, hâmisiz bir surette, âciz, miskin bir insan, bütün dünyanın sultanı da olsa kaç para eder? İşte bu âvâre nev-i beşer içinde, bu perişan, fânî dünyada, insan sahibini tanımazsa, mâlikini bulmazsa, ne kadar biçare sergerdan olduğunu herkes anlar. Eğer sahibini bulsa, mâlikini tanırsa, o vakit rahmetine iltica eder, kudretine istinad eder. O vahşetgâh dünya, bir tenezzühgâha döner ve bir ticaretgâh olur.

İman Hem Nur Hem Kuvvettir

Hakiki imanı elde eden insan kainata meydan okuyabilir ve imanın kuvvetine göre olayların güçlüğünden kurtulur. Tevekkeltü Alellah der her hadisede Allah'ın yardımına sığınır. Evet iman tevhidi (birliği), tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül de saadet i dareyni (iki dünya saadetini) gerektirir. Misal: iki adam bellerine be başlarına yük alıp gemiye bindiler biri yükünü bırakır diğeri bırakmaz...

İMAN insanı insan eder, belki insanı sultan eder. Öyle ise inanın asıl vazifesi iman ve duadır (ibadettir). Küfür insanı gayet aciz bir canavar hayvan eder. İnsaniyet İMAN ile değer kazanır. Hayvan dünyaya geldiği vakit adeta başka bir alemde eğitilmiş ve kabiliyetlerini elde etmiş olarak gelir, yani ona ilham olunur. İki saatte veya iki haftada veya iki ayda bütün hayat şartlarına sahip olur.

İNSAN ise bu aleme iman ve dua (ibadet) vasıtasıyla kemale ermek eğitilmek üzere gelmiştir, geldiğinde hiç bir şeyden habersizdir. Kabiliyetleri kazanmak yönüyle her şey ilme bağlıdır, ve bütün hakiki ilimlerin esası nuru ve ruhu ise Allah'ı bilmektir. Onun da en büyük esası Allah'a iman etmektir. Demek ki hayvanın asıl vazifesi öğrenmek, eğitilmek ve olgunlaşmak değildir. Belki vazifesi, kabiliyetine göre amel etmektir.

Ve kendi hal diliyle Allah'ı zikretmektir. İnan ise dünyaya gelişinde her şeyi öğrenmeye muhtaç ve hayat kanunlarına cahildir. On beş senede dahi hayat şartlarını öğrenemiyor. Gayet acizdir, bir iki senede ancak yürüyebiliyor. On beş seneden ancak zarar ve menfaati fark edebiliyor. Demek ki insanın yaradılış gayesi öğrenmekle, kemale ermek ve dua (ibadet) ile kulluktur.

İMAN insana hem bu dünyada hem de ahirette saadet kazandırır. İnanan insan zindanda da olsa bahtiyardır, mutludur. Madem lezzet ve zevk için ölümü hatıra getirmeyip kendini eğlenceye atıyorsun, şunu kesinlikle biliniz ki senin sapıklığın hükmüyle bütün geçmiş zaman ölmüştür. Senin için geçmiş zaman içinde cenazeleri çürümüş olan vahşetli bir mezardır ve birçok dostlarının ölümlerinden gelen acılar senin az bir lezzetini yok ediyor, gelecek zaman dahi senin nazarında karanlık bir alemdir ölü bir vahşetgahtır.

Şimdiki zaman ise senin nazarında çok kişinin başının ecel celladıyla kesilip hiçliğe atıldığı bir meydandır. Bu hadiseler senin imansız başına sonsuz endişeler acılar yağdırır senin az bir lezzetinin tarumar eder.

Hayatın zevkini ve rahatını isterseniz, Hayatınızı İMAN ile hayatlandırınız, Feraizle (farzları yapmakla) zinetlendiriniz ve Günahlardan çekinmekle muhafaza ediniz.

Selamet ve emniyet yalnız İslamiyette ve İMANDADIR, İMAN insanı insan eder belki de insanı sultan eder.

Allah'ı Niçin Göremiyoruz?

Ama inançsız adamın bütün kozları bitmemiş. Öyle ise bir soru soracağım demiş. Tam olarak ALLAH'a inanmam için, buna da cevap vermelisin.

İmam-ı Azam, gayet rahat ve korkusuz bir tavırla, sor demiş. İnançsız adam biraz morali bozuk bir şekilde şu soruyu sormuş. Peki ALLAH varsa O'nu niçin göremiyoruz?

İmam-ı Azam soruyu pek kolay bulmuşçasına tebessüm etmiş. "Önce demiş bize biraz süt versinler de sohbetimiz biraz daha tatlı olsun". İnançsız adam dudak-larını kemirerek iyi olurya demiş, hem içer hem konu-şuruz.

Sütler gelmiş. O zaman sütü tatlandırmak için içine pekmez katılmış. Tabii şimdiki şekerler yok henüz. Adam sütünü tatlandırıp içmeye başlamış. Fakat İmam-ı Azam adama bir kaşık daha pekmez sunmuş, buyurun sütünüzü tatlandırın...

Adam sağ ol demiş, ben pekmezi karıştırdım, sütüm pekmezlidir. Sen benim soruma cevap ver şimdi.

İmam-ı Azam önce sütüm pekmezini, bugünkü tabiri ile şekerini halledelim demiş. Adam biraz daha kızgın söylenmiş: Benimkisinin pekmezi vardır dedim ya...

İmam-ı Azam: İnanmam, demiş.

Adam büsbütün kızgın: Niçin inanmıyorsun deyince de şu cevabı vermiş: Ben görmediğim şeye inanmam. Süte karıştırdığın pekmezi gösterirsen inanırım...

Adam, çattık belaya der gibi başını iki yana sallayıp bağırması: Süte karıştırılmış pekmez görünür mü? Onu gözüne gösteremem ama, ama içersen tadını dilin anlar. Çok merak ediyorsan gözünle değil ama, dilinle sütüm tatlandığını görebilirsin. Hem bununla da niye uğraşıyoruz? Sen bana sorunun cevabını söyle bakalım...

İmam-ı Azam tatlı tatlı tebessüm ederek demiş ki: Bana fırsat vermediniz ki... sorunuzun cevabını kendiniz verdiniz.

Nasıl yani?

Nasılı var mı? sütün içine karıştırılmış pekmezi nasıl görülmezse ALLAH vardır ve bu gözümüzle görünmez. İçtiğimiz sütün yağını da gösteremezsiniz. Ama süt çok güzel ve yağlıdır. Onu da gözümüzle değil dilimizle tadınca anlarız. Demek ki bu dünyada ki pek çok şeyi de biz gözümüzle göremiyoruz. Ancak onları meydana getirdikleri tesirlerden ve eserlerden anlıyoruz. Yada bir başka duyu organımızla varlıklarını anlıyoruz. Siz sütün yağını ve şekerini bile göremediğiniz halde ALLAH'ı görmek istiyorsunuz. halbuki bu gözümüz dünyadaki her şeyi de göremeyen sınırlı bir gözdür.

Aynen bunun gibi, bizde ALLAH'ı gözümüzle bu dünyada göremiyoruz ama, O'nun yarattıklarını, eserlerini görüyoruz. Meydana getirdiği tesirleri anlıyoruz. Ama kafa gözümüzle değil, akıl gözümüzle oluyor bu iş...

İnançsız adam, biraz daha bozulmuş vaziyette şaşkın ve üzgün ne yapacağını bilemez bir halde düşünmeye başlamış... Peki demiş. Son bir soru daha... Eğer buna da cevap verirsen, bende ALLAH'a inanıp Müslüman olacağım...

İmam-ı Azam hedefe yaklaşmanın verdiği tatlı bir sevinçle "sor" demiş..adam son bir hamle çabasıyla doğrulmuş ve demiş ki: Peki kabul ediyorum ki ALLAH vardır. O'nun görünmediğini de anladım. Öyle ise bu gözümüzle görmediğimiz ve varlığına aklımızla inandığımız ALLAH şimdi yapıyor?

Bu sorunuz da çok kolay demiş İmam-ı Azam... Ama cevabı sizin oturduğunuz kürsüden vermek isterim. İner misiniz aşağıya...

Adam çok şaşkın bir vaziyette kalkmış oturduğu yüksek kürsüden ve inmiş aşağıya. İmam-ı Azam çıkmış ve kurulmuş adamın boşalttığı kürsüye. Şöyle bir etrafı ve kendisine şaşkın şaşkın bakan adamı süzdükten sonra demiş ki:

ALLAH, şimdi senin gibi inançsız bir adamı bu kürsüden aşağı indirdi ve yerinede benim gibi imanlı bir çocuğu oturttu. Neticede adam Müslüman olmak zorunda kalmış.

2.4 Yirmi Üçüncü Söz

Bu Söz'ün iki bahsi var.

"Biz insanı en mükemmel surette yarattık. Sonra da onu en aşağı dereceye düşürdük. Ancak iman edip güzel ve makbul işler yapanlar müstesna." (Tîn sûresi, 95/4-6)

Birinci Bahis; İmanın binlerce güzelliğinden yalnız beşini, beş "nokta" içinde anlatacağız.

BİRİNCİ NOKTA: İnsan, nur-u îmân ile a'lâ-yı illiyyîne çıkar; Cennet'e lâıyk bir kıymet alır. Ve zulmet-i küfür ile, esfel-i sâfilîne düşer; Cehennem'e ehil (olacak) bir vaziyete girer. Çünkü îmân, insanı Sâni'-i Zülcelâl'ine nisbet ediyor; îman, bir intisabdır. Öyle ise însan, îmân ile insanda tezahür eden san'at-ı İlahiye ve nukuş-u Esmâ-i Rabbâniye itibariyle bir kıymet alır. Küfür, o nisbeti kat'eder. O kat'dan san'at-ı Rabbâniye gizlenir. Kıymeti dahi yalnız madde itibariyle olur. Madde ise, hem fâniye, hem zâile, hem muvakkat bir hayât-ı hayvânî olduğundan, kıymeti hiç hükmündedir.

Bu sırrı bir temsil ile Beyân edeceğiz. Meselâ: İnsanların san'atları içinde nasıllık maddenin kıymeti ile san'atın kıymeti ayrı ayrıdır. Bâzan müsavi, bâzan madde daha kıymettar, bâzan oluyor ki; beş kuruşluk demir gibi bir maddede beş liralık bir san'at bulunuyor. Belki bâzan, antika olan bir san'at, bir milyon kıymeti aldığı halde, maddesi beş kuruşa da değmiyor. İşte öyle antika bir san'at, antikacıların çarşısına gidilse, hârîka-pişe ve pek eski hünerver san'atkârına nisbet ederek o san'atkârı yâd etmekle ve o san'atla teşhir edilse, bir milyon fiatla satılır. Eğer kaba demirciler çarşısına gidilse, beş kuruşluk bir demir bahasına alınabilir.

İşte insan, Cenâb-ı Hakk'ın böyle antika bir san'atıdır ve en nazik ve nâzenin bir mu'cize-i kudretidir ki; insanı, bütün Esmâsının cilvesine mazhar ve nakışlarına medâr ve kâinata bir misâl-i Mûsaggar Sûretinde yaratmıştır.

Eğer nur-u îmân, içine girse, üstündeki bütün mânidar nakışlar, o ışıkla okunur. O mü'min, şuur ile okur ve o intisabla okutur. Yâni: Sâni'-i Zülcelâl'in masnuuyum, mahlukuyum, rahmet ve keremine mazharım gibi mânâlarla İnsandaki san'at-ı Rabbâniye tezahür eder. Demek Sâniine intisabdan ibaret olan îman; insandaki bütün âsâr-ı san'atı izhar eder. İnsanın kıymeti, o san'at-ı Rabbâniyeye göre olur ve âyine-i Samedâniye itibariyledir. O halde şu ehemmiyetsiz olan insan, şu itibarla bütün mahlukat üstünde bir muhatâb-ı İlâhî ve Cennet'e lâıyk bir misafir-i Rabbanî olur.

Eğer kat'-ı intisabdan ibaret olan küfür, insanın içine girse; o vakit bütün o mânidar nukuş-u Esmâ-i İlâhiye karanlığa düşer, okunmaz. Zira Sâni' unutulsa, Sâniya müteveccih mânevî cihetler de anlaşılmaz. Âdeta baş aşağı düşer. O mânidar âlî san'atların ve mânevî âlî nakışların çoğu gizlenir. Bâki kalan ve göz ile görülen bir kısmı ise; süflî esbaba ve tabiata ve tesadüfe verilip, nihayet sukut eder. Herbiri birer parlak elmas iken, birer sönük şişe olurlar. Ehemmiyeti yalnız madde-i hayvaniyeye bakar. Maddenin gayesi ve meyvesi ise; dediğimiz gibi kısacık bir ömürde hayvanatın en âcizi ve en

muhtacı ve en kederlisi olduğu bir halde yalnız cüz'î bir hayat geçirmektir. Sonra tefessüh eder gider. İşte küfür, böyle mahiyet-i insâniyeyi yıkar, elmastan kömüre kalbeder.

2.5 İKİNCİ NOKTA

İman nasilki bir nurdur, insanı ışıklandırıyor, üstünde yazılan bütün mektûbât-ı Samedâniyeyi okutturuyor. Öyle de, kâinatı dahi ışıklandırıyor. Zaman-ı mâzi ve müstakbeli, zulümtan kurtarıyor.

ÜÇÜNCÜ NOKTA: İman hem nurdur, hem kuvvettir. Evet hakikî îmânı elde eden adam, kâinata meydan okuyabilir ve îmânın kuvvetine göre hâdisatın tazyikatından kurtulabilir. Tevekkeltü alallah der, sefine-i hayatta Kemâl-i emniyetle hâdisatın dağlarvârî dalgaları içinde seyran eder. Bütün ağırlıklarını Kadîr-i Mutlak'ın yed-i kudretine emanet eder, rahatla dünyadan geçer, berzahta istirahat eder. Sonra saadet-i ebediyeye girmek için Cennet'e uçabilir. Yoksa tevekkül etmezse, dünyanın ağırlıkları uçmasına değil, belki esfel-i sâfilîne çeker. Demek îmân tevhidî, tevhid teslimî, teslim tevekkül, tevekkül saadet-i dâireyi iktiza eder. Fakat yanlış anlama. Tevekkül, esbabı bütün bütün reddetmekdeğildir. Belki esbabı dest-i kudretin perdesi bilip riayet ederek; esbaba teşebbüs ise, bir nevi dua-i fiilî telâkki ederek; müsebbebatı yalnız Cenâb-ı Hak'tan istemek ve neticeleri Ondan bilmek ve Ona minnettar olmaktan ibarettir.

Tevekkül eden ve etmeyen misâlleri, şu hikâyeye benzer:

Vaktiyle iki adam hem bellerine, hem başlarına ağır yükler yüklenip, büyük bir sefineye bir bilet alıp girdiler. Birisi girer girmez yükünü gemiye bırakıp, üstünde oturup nezaret eder. Diğeri hem ahmak, hem mağrur olduğundan yükünü yere bırakmıyor. Ona denildi: Ağır yükünü gemiye bırakıp rahat et. O dedi: Yok, ben bırakmayacağım. Belki zâyî' olur. Ben kuvvetliyim. Malımı, belimde ve başımda muhafaza edeceğim. Yine ona denildi: Bizi ve sizi kaldıran şu emniyetli sefine-i Sultaniye daha kuvvetlidir. Daha ziyade iyi muhafaza eder. Belki başın döner, yükün ile beraber denize düşersin. Hem gittikçe kuvvetten düşersin. Şu bükülmüş belin, şu akılsız başın gittikçe ağırlaşan şu yüklere takat getiremeyecek. Kaptan dahi eğer seni bu halde görse, ya divânedir diye seni tardedecek. Ya haindir, gemimizi ittiham ediyor, bizimle istihza ediyor, hapis edilsin, diye emredecektir. Hem herkese maskara olursun. Çünkü ehl-i dikkat nazarında, za'fı gösteren tekebbürün ile, aczi gösteren gururun ile, riyâ yı ve zilleti gösteren tasannuun ile kendini halka mudhike yaptın. Herkes sana gülüyor. denildikten sonra o bîçârenin aklı başına geldi. Yükünü yere koydu, üstünde oturdu. Oh!.. Allah senden razı olsun. Zahmetten, hapisten, maskaralıktan kurtuldum. dedi.

İşte ey tevekkülsüz insan! Sen de bu adam gibi aklını başına al, tevekkül et. Tâ bütün kâinatın dilenciliğinden ve her hâdisenin karşısında titremekten ve hodefüruşluktan ve maskaralıktan ve şekavet-i uhreviyeden ve tazyikat-ı dünyeviye hapsinden kurtulasın.

2.6 Ahirete İman

Âhret Hayatı, Ebedi Yurdumuzdur

Sözlükte son, sonra gelen, son gün anlamlarına gelen ahiret kelimesi, terim mânâsı itibariyle, kıyametin kopmasından başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayattır ki, ba's (öldükten sonra dirilme), haşr, hesap, mizan, şefaât, sırat, Cennet, Cehennem gibi bütün olay ve aşamaları içine alır. Âhret hayatının gerçekleşmesinin en büyük delil ve teminatı, Cenâb-ı Hak'ın kullarına olan vaadidir. Kur'ân, her nefsin öleceğini, ölümden kaçılmayacağını, öldürenin Allah olduğunu ve sonunda dönüşün yine O'na olacağını pek çok yerde vurgulayarak, öldükten sonra dirilişin, Allah'ın vaadinin bir gereği olduğunu bildirir.

Yoktan bir makineyi îcad eden sanatkâr, daha sonra bu makineyi söküp dağıtsa ve ikinci defa bu makineyi monte edeceğini söylese, ona karşı "Hayır başaramazsın, yapamazsın!" denilebilir mi? Sınırlı beşer kudreti açısından bu durum mümkün olduğuna göre; bir sınır ve kayıt tanımayan ilâhî kudret açısından hangi engel söz konusu olabilir? Eşyayı yokluktan varlık âlemine çıkararak Yüce Kudretin, nasıl olur da, dağılan parçalanmış varlıkları tekrar birleştirmeye gücü yetmez? Yok iken var olan insanın, yok olduktan sonra tekrar var olması niçin mümkün olmasın?

Cenâb-ı Hak, kainatta cemal ve kemâlini göstermek için, daima esma ve sıfatlarıyla tecellî etmektedir. Hatta kâinat bu tecellilerin tecessüm etmesinden ibarettir denebilir. İşte bu tecellilerin daha dar bir noktada, herkesin görüp anlayabileceği, meleklerin rahatça sezebilecekleri, cin taifesinin, rûhânilerin mütalaa edebilecekleri küçük bir kitap halindeki şekillenmesi ise insandır. Bu itibarla da insanın ehemmiyeti çok büyüktür. Kaldı ki Cenâb-ı Hak, her sene pek

çok şeyi "ba'sü ba'delmevt"e mazhar edip yeniden diriltmektedir. Şimdi hiç mümkün mü her sene en ehemmiyetsiz şeyleri haşru neşr etsin, yeniden diriltsin, hatta en ehemmiyetsiz çekirdekleri dahi yeni bir hayata mazhar etsin de; insan gibi çok mânâ ifade eden, önemli bir varlığa ehemmiyet vermesin... burada çok güzel olan o sıfat ve isimlere ayna olan insanı, öbür âlemde de aynı mahiyette, sıfatlarına ve isimlerine ayna yapmasın... işte bu, her işinde pek çok hikmet bulunan Cenâb-ı Hak'ın icraatına muhaliftir. Her şeyi hikmetle yaratan ve hiç abes işlemeyen Allah (celle celâluhu), insanı bu kadar hikmetlerle donattıktan sonra, çürümeye terk eder mi?

Hayatımıza Bakan Yönüyle Kıyamet

Konunun bize ait yönlerine gelince; içtimaî hayatın, nizam ve ahenk içinde yürümesinin, ailevî huzurun temin edilmesinin, her yaş ve başta ferdi huzurun sağlanmasının en güçlü ve tutarlı müeyyidesi, öldükten sonra dirilme hakikatına inanmaktır. Evet haşr ü neşr akîdesinin olmadığı bir yerde ferd, kat'iyen huzur içinde olamaz. Buna, "inanmayanlar da huzur içinde olamaz" diyebiliriz. Hatta bu akîde üzerine oturtulamamış bir toplumun da huzurlu olduğu söylenemez.

Evet, haşr ü neşr akîdesi gereği, dirilme, Rabbin huzurunda hesap verme, defterini sağ elinden alıp cennete girme, Rabbimizin cemalini görmeye namzet olma gibi... hususlar, ümitli ve huzurlu bir yaşama adına çok önemli esaslardır. Bir insan ötelere ait bu mazhariyetlere inanıyorsa, hem Rabbin istediği istikamette yaşayacak hem de hep huzur içinde olacaktır. Şöyle ki, bir ferdin kalbinde öldükten sonra o dirilme inancı ve inanç çizgisinde amelleri varsa, o ferd, ahirette ölümsüzlük içinde yeni bir gençlik kazanacak, burada inkişaf ettirdiği duyguları orada kendisine iâde edilecek, Rabbi uğrunda, dünyada gösterdiği bütün ceht ve gayreti değişik değişik cennet nimetleri halinde kendisine sunulacaktır. Bu, "**Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur.**" âyetinin tam anlamıyla zuhuru demektir.

Öte yandan; insanın gençlik zamanında ve hevesatının galeyânı hengâmında arzularını frenleyecek, nefesine gem vurabilecek bir şey varsa o da, öldükten sonra dirilme duygusudur. Bu duyguyla genç, "Hesaba çekilmezden evvel nefsinizi hesaba çekin." fehvâsınca nefsini hesaba çeker ve yanlış adım atmamaya gayret eder. Bu ise hem şahsın, hem ailesinin hem de toplumun rahat ve huzur içinde olması demektir.

Gençlik dönemi, beşerî garîzaların gemi aزیya aldığı bir dönemdir. Zira gençler büyük ölçüde serâzât ve çakırkeyftirler. Önlerine gelen ve akıllarına esen her şeyi yapmak isterler. Onların gücü, kuvveti ve serâzât keyifleri karşısında, milletin ırzı, namusu, hatta bütünlüğü daima tehlikededir. Hâlbuki bu hususların korunması hemen her sistemin temel prensibidir. Öldükten sonra dirilme inancı, gönlünce yaşamak isteyen gençler için de frenleyici bir özelliğe sahiptir. Bakın bu akîdenin nesillerimizin dimağlarından ve ruhlarından sökülüp atılmaya başlandığı günden itibaren dinamik güçler, büyük çoğunluğu itibarıyla, dinamik anarşi unsurları haline geldiler ve toplum huzurunu tehdit ediyorlar. Bu açıdan eğer yeni bir nesil inşa etme düşünülüyorsa, yapılacak ilk ve en etkili şey, onları haşr ü neşre inandırmak olmalıdır.

Evet ahiret olmazsa Allah'ın mutlak adaletini nasıl görüp nasıl algılayacağız. Dünyaya gelmiş türlü türlü zulümler yapmış binlerce insan var bunların yaptıkları kötülükler yanlarına kar mı kalacak bu kadar basit mi sizce?

Örneğin Adolf Hitleri ele alalım milyonlarca insanı toplama kamplarına toplayıp öldürmüş yada ölüm emrini vermiş bütün dünyayı etkileyen 2.Dünya savaşının çıkmasına sebep olmuş bütün bu yapıkları yanına kar mı kalacak tabiki hayır işte o kadar mazlum ve zulüm gören insan hakkını ahirette kıyamet gününde Allah'ın huzurunda hakkını geri alacak hemde çok farklı şekilde. Böyle dünyada zulmetmiş binlerce insan var Stalinden Mao ya Pol Pottan İdi Amine.

Ahiret Günü Ne Demektir?

İnsanların ve diğer canlıların bir sonu olduğu gibi, üzerinde yaşadığımız dünyanın ve bütün evrenin de bir gün sonu gelecektir. Allah'ın takdir ettiği zaman gelince görevli melek İsrâfil, "Sûr" denilen bir şeye üfürecek ve bundan çıkacak çok müthiş bir sesin tesiri ile (Allah'ın diledikleri dışında) bütün canlılar ölecek, yer ve göklerin düzeni bozularak kâinat yeni bir şekil alacaktır.

Kıyamet denilen bu olaydan bir süre geçtikten sonra Allah'ın emriyle İsrâfil, Sûr'a ikinci defa üfürecek ve bütün canlılar yeniden dirilerek "Mahşer" denilen toplanma yerine çağrılacaktır. Burada herkes Allah'ın huzuruna çıkarılacak ve dünyada yaptıklarından sorguya çekilecektir. İnsan, dünyada ne ekmiş ise ahirette onu biçecek, ilâhî adalet yerini bulacak ve hiç kimse haksızlığa uğratılmayacaktır.

Ölüm;

Her insanın dünyada yaşayacağı belirli bir süre vardır. Bu süre bitince insan ölür. İnsan, beden ve rûhun birleşmesinden meydana gelen bir varlıktır. Bedenimize canlılık ve hareket veren ruhtur. Allah'ın takdir ettiği zaman gelince ruh bedenden ayrılır. Ruhun bedenden ayrılması olayına "ölüm" denir. Ölüm, her insan için takdir edilmiştir. Bundan kurtuluş yoktur. Ölüm, yok olmak demek değildir. Geçici olan dünya hayatından sonsuz olan ahiret hayatına geçiştir. Allah'a karşı görevini yapanlar için ölüm, daha yüksek hayata kavuşmak için açılan bir kapıdır.

Kabir;

İnsanın ölümünden, kıyamet günü yeniden dirilmesine kadar geçecek olan zamana "kabir hayatı"; bu zaman içinde bulunacağı yere de "kabir" denir. İnsan ölünce bedeni çürür, toprağa karışır, fakat bedenden ayrılan rûhu ölmez. İnsan kabire konulunca Münker ve Nekir adındaki melekler tarafından sorguya çekilir. Sorulara doğru cevap verenler için kabir, bir istirahat yeri; cevap veremeyenler için ise azâp yeri olacaktır.

Peygamberimiz (sav) Efendimiz kabrin durumunu şöyle açıklıyor: "Kabir (kişinin dünyadaki iş ve davranışlarına göre) ya cennet bahçelerinden bir bahçe, yahut cehennem çukurlarından bir çukurdur."

Kıyamet;

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Allah'ın takdir ettiği zaman gelince, dört büyük melekten biri olan İsrail'in "Sûr" denilen bir şeye üfürmesi ile çok korkunç bir ses meydana gelecek, bu sesin etkisi ile bütün canlılar ölecek, kâinatta önemli değişiklikler olacaktır. Kâinatın bugünkü düzeni bozulacak, yer ve gökler başka şekil alacaktır.

İşte bu büyük olaya "kıyamet" denilmektedir. Kıyametin ne zaman kopacağını yalnız Allah bilir.

Hesap, Mükâfat, Ceza, Cennet, Cehennem

Yapılan iyiliğe verilen karşılık "mükâfat"; işlenen kötülüğün karşılığı da "ceza"dır. İnsanlar bu dünyaya imtihan edilmek üzere gönderilmiş, yapmakla yükümlü oldukları görevler kendilerine bildirilmiştir.

Allah'ın emirlerini yerine getiren, yasak ettiği şeylerden sakınan ve insanlara iyilik yapanlar imtihanı kazanmış olacak ve karşılığında kendilerine büyük mükâfat verilecektir. Herkes dünyada yaptığının karşılığını ahirette eksiksiz olarak görecektir. Yüce Allah şöyle buyuruyor: "Kıyamet günü doğru teraziler kurarız: hiç bir kimse, hiç bir haksızlığa uğratılmaz." "Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür."

Ahiret Gününe İnanmanın Faydaları

Âhiret gününe inanmak insana sorumluluk duygusu kazandırır. Sorumluluk duygusu taşıyan bir insan davranışlarına dikkat eder. Âhirete inanmak demek; öldükten sonra tekrar dirileceğimize ve dünyada yaptığımız işlerden Allah'ın huzurunda hesap vereceğimize, iyilik yapanların mükâfat göreceklerine, kötülük işleyenlerin cezalandırılacaklarına inanmak demektir. Bu inanç insanı kötülük yapmaktan sakındırır, iyiliğe ve doğruluğa yönelterek ahlâk ve fazilet sahibi yapar.

* Kader ve Kazaya iman konusu üniversite döneminde daha detaylı isleneceğinden, ahiret gününe İman konusu altında temel hatları ile ele alınmıştır. Ayrıca konunun önemine binaen bir seminer ile desteklenmesi tavsiye edilir.

Kader ve Kazaya İman

Kader ve Kaza Nedir? Ölçme, takdir etme, biçime koyma, şekillendirme gibi anlamlara gelen kader, terim mânâsı itibarıyla Allah'ın ezelden ebede kadar olacak şeylerin zaman ve yerini, niteliklerini ve özelliklerini önceden bilmesi ve takdir etmesidir. Kelime mânâsı emir, hüküm ve yaratma anlamlarına gelen kaza ise, Allah'ın ezelde takdir buyurduğu şeylerin zamanı gelince takdir ettiği şekilde onları yaratması demektir.

Başka bir ifadeyle kader, Sonsuz ilme sahip, geçmiş, hâl (içinde bulunulan zaman) ve geleceği bir nokta gibi görüp, bilen ve esasen kendisi için geçmiş, hâl ve gelecek diye hiçbir şey söz konusu olmayan Cenâb-ı Hakk'ın mikro âlemden makro âleme, zerrelere sistemlere ve gelecekteki bütün hayatıyla normo âlem insana kadar en küçükten en büyüğe, bütün kâinatı ilmî plânda, ilmî vücudlarıyla plânlayıp programlaması, ezel ebed çizgisi üzerinde olmuş ve olacak, iyi-kötü her şeyin oluş zamanını, yerini ve her türlü özelliklerini alim sıfatıyla bilmesi, iradesiyle takdir ve tespit etmesidir.

Kaza ise, zamanı gelince Allah'ın, ilmine ve takdirine uygun olarak eşya ve olayları yaratmasıdır.

2.7 İlimlerin Dilinden

İslâm, hiçbir zaman, hiçbir meselede bilime ters düşmemiş, bilâkis onu teşvik etmiştir. Dinî kaynaklar bunun güzel örnekleriyle doludur. Allah'ın iki kitabı vardır: Biri Kuranı Kerimdir ki, "kelâm" sıfatından gelir, diğeri kâinat ve "kudret" sıfatının eseridir.

İlim adamları, dine inansalar da, inanmasalar da kâinat kitabını okumakta ve Yaradanın eserlerini tefsir etmektedirler. Efendilerini tanımadan çalışan ve iş gören köleler gibi! Her bilim dalı, kendine has bir dil ile mütemadiyen Allah'tan bahsediyor. Meselâ, botanik ilmi, bize bir ağacın özelliklerini anlatır. Ağacın topraktaki gıdaları nasıl aldığını, yapraklara kadar nasıl taşıdığını, meyvelerin nasıl meydana geldiğini, büyümenin ne şekilde olduğunu gösterir. Böylece, karşımıza hücrelerden oluşan, kökü, gövdesi, dalı, yaprağı, çiçeği ve meyvesiyle mükemmel bir makine çıkar. Üstelik de canlıdır.

Şimdi insafla düşünelim: Bu harika makineyi akılsız, şuursuz, ilimden, iradeden ve kudretten mahrum basit bir toprak nasıl yaratır? Bitki âlimlerinin, dev laboratuvarlarda bile bir tek yaprağını yapamadıkları ilmî bir gerçekken, ağaç, başka bir ifadeyle odun, o harikulâde çiçekleri ve meyveleri nasıl yapar? Her bir ağaç o mûcizevî yaratılışıyla isimleri ve sıfatları sonsuz bir zatı ispat etmez mi?

Kezâ zooloji ilmi, aklımıza bir hayvanın iç dünyasının kapılarını açtı. Her hayvanın harikulâde birer fabrika olduğunu anladık. Zehirli sinek bal yapıyor. Elsiz böcek ipek dokuyor, dilsiz koyun süt üretiyor. İlim gösterdi ki, basit bir saman ve sudan, lâtif bir gıda olan sütü yapmak o akılsız koyunun işi değildir. Koyun, arı, ipek böceği ve benzeri bütün hayvanlar, ressamın fırçası, yazarın kalem, marangozun çekici gibi birer âlettirler. Yaratmak fiilinin fâili ise, şüphesiz bu kâinatın da ustası olan Rabbimizdir.

Astronomi ilminin penceresinden bakarak, dünyanın uzaydaki hâlini gördük. Güneşin etrafında mermi hızıyla uçan dev bir tayyare. Kanatsız, motorsuz, pilotsuz, gürültüsüz ve olabildiğince büyük. Üstündeki yolcular ise gayet rahat seyahat etmekte. Çoğu zaman uçtuklarının bile farkında değiller. Bir yandan da dünya, kendi eksenini etrafında dönüyor. Geceler, gündüzler ve mevsimler bu iki dönüşün ürünü. Güneşe yaklaşırsak tehlike, uzaklaşırsak tehlike. Güneşin çevresinde uçan sadece dünya da değil, diğer gezegenler de var. Onlardan birisiyle çarpışması işten bile değil. Fakat hiçbir aksaklık olmuyor, her şey yolunda gidiyor. Bu düzen milyonlarca seneden beri hiç bozulmuyor.

Astronomi okuyan herkesin düşünmesi ve şu soruları kendi kendine sorması gerekmez mi: Bu hassas dengeyi kim kurdu? Dünyayı yaşanacak hâle kim getirdi. Pilotları da bulunduğu hâlde bazı uçakların çarpıştığı bir gerçekken, bu dev cisimleri çarptırmadan döndüren ve uçuran hangi ilim ve kudrettir?

Hele, yaratıklar içinde biri var ki, o başlı başına bir mucizedir. Adına insan derler. Düşünür, hayâl eder, araştırır, anlar, sever, acır, nefret eder... Binlerce kabiliyetle donatılmıştır. Daha da önemlisi kendi varlığının şuurundadır. Kâinat onun idrakiyle ışılanır. Bu muhteşem canlının ruh, kalp, akıl ve hayâl gibi manevî cihazları bir yana, maddî yapısı da bir sanat şaheseridir. Gözün en güzeli, elin en kullanışlısı, saçın en lâtifi, dilin en tatlısı, endamin en mevzunu, boyun en mutedili, uzatmaya ne hacet, her şeyin en iyisi ona verilmiştir.

Tıp ilmiyle anlaşıldı ki, vücudunun dışı gibi, içi de harikalar harikası. Tonlarca kan pompalayan kalbi, yemekleri kolayca sindiren midesi, kan temizleme makinesi olan akciğerleri, kilometrelerce uzunluktaki damarları, daha bilmem nesi ve nesiyle gerçek bir şâheser. Heykel, heykeltıraşını gösterebilir de, tıp ilmiyle mükemmelliği anlaşılan insan vücudu ustasını tanıtmazın, mümkün mü?

Misalleri çoğaltmak mümkün, ama "ârif olana bir işaret kâfidir" deyip, kısa kesiyoruz.

Bak ve Düşün!

Müsbet ilimlerin zirveye doğru tırmandığı bir asırdayız. Günümüz insanı nakille yetinmiyor, aklî izahlar da istiyor. Kimi insanlarca, "bilim," dinden ayrı bir değerler manzumesi gibi gösteriliyor, küfre ve inkâra delil olarak kullanılmaya çalışılıyor. Bugün inkâr, cehaletten değil, fenden ve felsefeden geliyor. Bu sebeple biz, pozitivist ve materyalist eğitimden geçirilmiş günümüz insanına, onun anladığı lisanla ilâhî hakikatları anlatmaya çalışıyoruz. Bu, belâgattır, yani muhâtabın hâline uygun söz söyleme sanatıdır. Bilim diye adlandırılan kâinatla ilgili fenlerin inkâra değil, imana delil olduğunu gösteriyoruz ki, hakikat de budur. Zira her fen, kendine has bir dille Allah'tan bahsediyor, yaratıcıyı tanıttırıyor.

Kur'an, bize, "f'anzur!" yani "nazar et, bak!" emrini veriyor, biz de, âyetin hatırlattığı ilâhî sanat eserlerine bakıyoruz. Kur'an bize, "hiç düşünmez misiniz?" diye soruyor, düşünmemizi istiyor. Biz de tefekkür ediyor, aklımızı kullanıyoruz. Efendimiz, "Bir saat tefekkür bir sene nafîle ibadetten üstündür" buyuruyor. Bu küllî ibâdeti yapabilmek de gerekir. Bu tavrın, dini reddeden ve "bilim"i putlaştıran pozitivizmle alâkası yoktur.

Bu konuda unutulmaması gereken esas şudur: Vahiy esas, akıl vâsıtaadır. İslâmiyet efendi, fenler köledir. Hüdâ hâkim, dehâ mahkûmdur. Müsbet ilimleri esas kabul edip, İslâm'ı onlara râm etmekten Allah'a sığınırız. Felsefe, yaratıcıyı unuttur, kâinattan kâinat nâmına bahseder. Müslüman ise, her konuda rehberi olan Kuran gibi, kâinattan Allah adına bahseder, varlık aynalarında tecelli eden İlâhî isimleri gösterir. Biz, fen ilimleri, şu kâinat kitabını incelemekle dine hizmet eder, bir müslüman fen bilimlerine bu gözle bakar. Bir harf kâtipsiz olamayacağı gibi, şu kâinat kitabı da ustasız ve müellifsiz olamaz. Kur'ân-ı Kerim de Rabbimizin kitabıdır, kâinat da. Her biri, diğerini tefsir eder ve açıklar. Her fen, kendine mahsus bir dil ile bize Rabbimizi tanıtır. Müslüman, müsbet ilmi reddetmez, ebedî bir gâye vermekle onu mârifet hâline getirir. İmana râm olan ilim, nûr olur.

İlimler

Bize göre, ilim bir bütündür ve "Alim" isminden kaynaklanır. Nitekim Kur'ân-ı Kerim, hem fennin konusu olan kâinattan, hem de bugün bazılarının yanlış olarak "din ilmi" dediği, "naklî ilimler" dediğimiz meselelerden bahsettiği hâlde, konularını iki ayrı ilmin isimleri altında toplamamıştır. Fen ilmi, din ilmi gibi ayrımlar sun'îdir. İnsanın, bütünü kucaklayamayışından dolayı ilim, iki ana bölüme ayrılmış, her bölüm de kendi içinde bölümlenmiştir.

Ancak, bu ayrımı bir kötü niyet ürünü olarak ısrarla yapan, bilimle din arasında hiçbir alâka yokmuş gibi davrananlar da var. Bilim adına kâinata sahip çıkıp, inananları ve imanı maddî âlemin dışına sürgün etmeye çalışan bu kafayı da unutmuyoruz. Ona şunu söylüyoruz: "Maddî, mânevî bütün âlemler Rabbimizindir. Bilim adına incelediğin şu görünen âleme de Allah hükmeder. Senin yanlış olarak tabiat kanunları dediğin şeyler, aslında, Onun kevnî kanunlarıdır. Sen, yeni bir kanun koymuyor, sadece yürürlükteki kanunları görüp, onlara isimler veriyorsun."

Ortada kabul edilmiş bir "durum" var, ilimler, "fen ilmi ve din ilmi" diye ikiye ayrılmış. Bu yapay ayrımı, daha doğru bir şekilde şöyle ifadelendirmek gerekir: Aklî ilimler ve naklî ilimler. Aklî ilimler (fen bilgileri), şu "kâinat fabrikası"nın nasıl çalıştığını açıklar. Naklî ilimler ise, kim tarafından ve niçin kurulduğunun cevabını verir. "Niçin?" suali karışışında fen, sağır ve dilsizdir. Ancak bu zâhirî ayrılık, dinin, "nasıl" sorusuna cevap vermediği manasına gelmez.

Kur'ân-ı Kerim, kâinatın işleyiş kanunları hakkında önemli açıklamalar yapmış, kıymetli ip uçları vermiştir. Ayrıntılara girmeyişi onun bir fen kitabı olmayışındandır. "imtihan sırrı"na aykırı düşmeyecek şekilde bütün fen bilimlerinin özü bildirilmiştir. Her ilmî gelişmenin, bazı âyetleri daha iyi anlamamıza yardımcı olması da bu sırdan ileri gelmektedir.

Fen ilimlerini iman gözüyle okumayı öğrenenler, hem "nasıl"ın, hem de "niçin"in cevabını almakla tam bilgiye ve gerçek marifete ulaşacaklardır. Vicdanın ışığı naklî ilimler, aklın nuru medeniyet fenleri, yani akîl ilimlerdir. Hakikat, ikisinin kaynaşmasıyla tecelli eder. Ayrıldıkları zaman, sadece naklî ilimleri okuyanlarda "taassub" yalnız fen tahsil edenlerde ise "hile ve şüphe" meydana gelir. Vicdanı İlâhî mizanlarla ayarlanmamış bir kimsenin elinde fen, dehşetli bir silâh olabilir, nitekim oluyor da.

2.8 TEVHİD

Yaratılış üzerine birtakım varsayımlar yapmaya ne dersiniz? İsterseniz işe tabiatla başlayalım. Bildiğiniz gibi toprak, su, hava, deniz ve dağ gibi çevremizdeki şuursuz varlıkların hepsine birden tabiat deniyor. Yeryüzünde gördüğümüz varlıkları tabiat yaratıyor diye varsayalım. O zaman her bir bitki için ayrı ayrı fabrikalar, makineler ve boyama atölyeleri bulunması gerekirdi.

Bir saksıya farklı çiçek tohumları eksek, her tohumdan ayrı bir çiçek çıkar. Saksı içinde ayrı ayrı makineler, ayrı ayrı kalıplar bulunmalı ki çiçekler farklı desende ve renklerde olsun. Hâlbuki tohumlar birbirine benzer maddelerden meydana gelmiştir. Toprağın düşünme yeteneği, gücü, kuvveti ve imalat atölyeleri olmadığına göre bu çiçekler nasıl ortaya çıkmaktadır? O hâlde bütün bu harika varlıkları bir plana göre yapan ilmi ve kudreti sonsuz bir yaratıcı vardır. Acaba rüzgâr, yağmur, sıcaklık, ışık gibi sebepler, topraktaki maddeleri birleştirip bitki, hayvan ve insanları yaratabilir mi?

İlaç üretilen bir eczane düşünelim: Bu eczanedeki rafların bir yanında içlerinde ilaç ham maddeleri bulunan yüzlerce şişe bulunmaktadır. Bir yanında da daha küçük şişeler içinde dizilmiş ilaçlar vardır. İlaçlar bu şişelerdeki maddelerin hassas ölçülerle karıştırılmasıyla üretilir. Maddelerin birinden bir iki gram az veya fazla bir karışım ilaç değil, belki zehir olacaktır.

Şimdi biri dese: "Fırtınalı bir havada rüzgârın kapıyı, pencereyi çarpmasıyla şişeler devrildi. Dökülen maddeler bir araya geldi ve bu ilaçları meydana getirdi."

Acaba bundan daha anlamsız bir şey olabilir mi? Bitkiler, hayvanlar bir ilahtan çok daha karmaşık ve çok daha hassas bir yapıya sahiptir. Hele insan, manevî yanı bir tarafa sadece bedeniyle bile mucizevî bir varlıktır. Bu harikulâde varlıkların, sebeplerin tesadüf eseri bir araya gelmesiyle meydana geldiğini düşünmek, eczanedeki şişelerin rüzgârla devrilip ilaçları meydana getirdiğini iddia etmekten çok daha gülünçtür. Öyleyse canlı ve cansız bütün varlıkları, hassas ölçülerle tasarlayıp planlayan ve meydana getiren bir yaratıcı vardır. O da ancak yerlerin ve göklerin sahibi Yüce Allah'tır.

Harika bir eser tabiattaki maddelerin kendi kendilerine bir araya gelmesiyle oluşabilir mi?

Bir caminin taşlarını bir plana göre üst üste dizen ve kubbeyi oluşturan bir usta vardır. Eğer ustayı kabul etmezsek taşların kendi kendilerine üst üste dizildiklerini ve baş başa vererek kubbeyi meydana getirdiklerini kabul etmemiz gerekir. Bunu akli olan hiç kimse kabul etmez.

İşte bunun gibi vücudumuzdaki her bir organ, hücrelerin harika bir şekilde dizilmesiyle meydana gelmiştir. Bu hücreler binadaki taşlar gibi bir araya gelip göz, kulak, dil veya el gibi organlarımızı meydana getirmektedir. Akli, gücü ve kuvveti olmayan hücrecikler, kendi kendilerine toplanıp bir insan vücudunu meydana getiremezler. Bu da bize gösteriyor ki vücut sarayının bir mimarı ve yaratıcısı vardır. Bütün varlıkları bir düzen içerisinde yaşatan ve işleyen tek güç Allah'tır.

2. Ek

2.1 İlimlerin dilinden

İslâm, hiçbir zaman, hiçbir meselede bilime ters düşmemiş, bilâkis onu teşvik etmiştir. Dinî kaynaklar bunun güzel örnekleriyle doludur. Allah'ın iki kitabı vardır: Biri Kuranı Kerimdir ki, "kelâm" sıfatından gelir, diğeri kâinat ve "kudret" sıfatının eseridir.

İlim adamları, dine inansalar da, inanmasalar da kâinat kitabını okumakta ve Yaradanın eserlerini tefsir etmektedirler. Efendilerini tanımadan çalışan ve iş gören köleler gibi! Her bilim dalı, kendine has bir dil ile mütemadiyen Allah'tan bahsediyor. Meselâ, botanik ilmi, bize bir ağacın özelliklerini anlatır. Ağacın topraktaki gıdaları nasıl aldığını, yapraklara kadar nasıl taşıdığını, meyvelerin nasıl meydana geldiğini, büyümenin ne şekilde olduğunu gösterir. Böylece, karşımıza hücrelerden oluşan, kökü, gövdesi, dalı, yaprağı, çiçeği ve meyvesiyle mükemmel bir makine çıkar. Üstelik de canlıdır.

Şimdi insafla düşünelim: Bu harika makineyi akılsız, şuursuz, ilimden, iradeden ve kudretten mahrum basit bir toprak nasıl yaratır? Bitki âlimlerinin, dev laboratuvarlarda bile bir tek yaprağını yapamadıkları ilmî bir gerçekken, ağaç, başka bir ifadeyle odun, o harikulâde çiçekleri ve meyveleri nasıl yapar? Her bir ağaç o mûcizevî yaratılışıyla isimleri ve sıfatları sonsuz bir zatı ispat etmez mi?

Kezâ zooloji ilmi, aklımıza bir hayvanın iç dünyasının kapılarını açtı. Her hayvanın harikulâde birer fabrika olduğunu anladık. Zehirli sinek bal yapıyor. Elsiz böcek ipek dokuyor, dilsiz koyun süt üretiyor. İlim gösterdi ki, basit bir saman ve sudan, lâtif bir gıda olan sütü yapmak o akılsız koyunun işi değildir. Koyun, arı, ipek böceği ve benzeri bütün hayvanlar, ressamın fırçası, yazarın kalem, marangozun çekici gibi birer âlettirler. Yaratmak fiilinin fâili ise, şüphesiz bu kâinatın da ustası olan Rabbimizdir.

Astronomi ilminin penceresinden bakarak, dünyanın uzaydaki hâlini gördük. Güneşin etrafında mermi hızıyla uçan dev bir tayyare. Kanatsız, motorsuz, pilotsuz, gürültüsüz ve olabildiğince büyük. Üstündeki yolcular ise gayet rahat seyahat etmekte. Çoğu zaman uçtuklarının bile farkında değiller. Bir yandan da dünya, kendi eksenini etrafında dönüyor. Geceler, gündüzler ve mevsimler bu iki dönüşün ürünü. Güneşe yaklaşırsak tehlike, uzaklaşırsak tehlike. Güneşin çevresinde uçan sadece dünya da değil, diğer gezegenler de var. Onlardan birisiyle çarpışması işten bile değil. Fakat hiçbir aksaklık olmuyor, her şey yolunda gidiyor. Bu düzen milyolarca seneden beri hiç bozulmuyor.

Astronomi okuyan herkesin düşünmesi ve şu soruları kendi kendine sorması gerekmez mi: Bu hassas dengeyi kim kurdu? Dünyayı yaşanacak hâle kim getirdi. Pilotları da bulunduğu hâlde bazı uçakların çarpıştığı bir gerçekken, bu dev cisimleri çarptırmadan döndüren ve uçuran hangi ilim ve kudrettir?

Hele, yaratıklar içinde biri var ki, o başlı başına bir mucizedir. Adına insan derler. Düşünür, hayâl eder, araştırır, anlar, sever, acır, nefret eder... Binlerce kabiliyetle donatılmıştır. Daha da önemlisi kendi varlığının şuurundadır. Kâinat onun idrakiyle ışılanır. Bu muhteşem canlının ruh, kalp, akıl ve hayâl gibi manevî cihazları bir yana, maddî yapısı da bir sanat şaheseridir. Gözün en güzeli, elin en kullanışlısı, saçın en lâtifi, dilin en tatlısı, endamın en mevzunu, boyun en mutedili, uzatmaya ne hacet, her şeyin en iyisi ona verilmiştir.

Tıp ilmiyle anlaşıldı ki, vücudunun dışı gibi, içi de harikalar harikası. Tonlarca kan pompalayan kalbi, yemekleri kolayca sindiren midesi, kan temizleme makinesi olan akciğerleri, kilometrelerce uzunluktaki damarları, daha bilmem nesi ve nesiyle gerçek bir şaheser. Heykel, heykeltıraşını gösterebilir de, tıp ilmiyle mükemmelliği anlaşılan insan vücudu ustasını tanıtsın, mümkün mü?

Misalleri çoğaltmak mümkün, ama "ârif olana bir işaret kâfidir" deyip, kısa kesiyoruz.

Bak ve Düşün!

Müsbet ilimlerin zirveye doğru tırmandığı bir asırdayız. Günümüz insanı nakille yetinmiyor, aklî izahlar da istiyor. Kimi insanlarca, "bilim," dinden ayrı bir değerler manzumesi gibi gösteriliyor, küfre ve inkâra delil olarak kullanılmaya çalışılıyor. Bugün inkâr, cehaletten değil, fenden ve felsefeden geliyor. Bu sebeple biz, pozitivist ve materyalist eğitimden geçirilmiş günümüz insanına, onun anladığı lisanla ilâhî hakikatları anlatmaya çalışıyoruz. Bu, belâgattır, yani muhâtabın hâline uygun söz söyleme sanatıdır. Bilim diye adlandırılan kâinatla ilgili fenlerin inkâra değil, imana delil olduğunu gösteriyoruz ki, hakikat de budur. Zira her fen, kendine has bir dille Allah'tan bahsediyor, yaratıcıyı tanıttırıyor.

Kur'an, bize, "f'anzur!" yani "nazar et, bak!" emrini veriyor, biz de, âyetin hatırlattığı ilâhî sanat eserlerine bakıyoruz. Kur'an bize, "hiç düşünmez misiniz?" diye soruyor, düşünmemizi istiyor. Biz de tefekkür ediyor, aklımızı kullanıyoruz. Efendimiz, "Bir saat tefekkür bir sene nafîle ibadetten üstündür" buyuruyor. Bu küllî ibâdeti yapabilmek de gerekir. Bu tavrın, dini reddeden ve "bilim"i putlaştıran pozitivizmle alâkası yoktur.

Bu konuda unutulmaması gereken esas şudur: Vahiy esas, akıl vâsıtaadır. İslâmiyet efendi, fenler köledir. Hüdâ hâkim, dehâ mahkûmdur. Müsbet ilimleri esas kabul edip, İslâm'ı onlara râm etmekten Allah'a sığınırız. Felsefe, yaratıcıyı unuttur, kâinattan kâinat nâmına bahseder. Müslüman ise, her konuda rehberi olan Kuran gibi, kâinattan Allah adına bahseder, varlık aynalarında tecelli eden İlâhî isimleri gösterir. Biz, fen ilimleri, şu kâinat kitabını incelemekle dine hizmet eder, bir müslüman fen bilimlerine bu gözle bakar. Bir harf kâtipsiz olamayacağı gibi, şu kâinat kitabı da ustasız ve müellifsiz olamaz. Kur'ân-ı Kerim de Rabbimizin kitabıdır, kâinat da. Her biri, diğerini tefsir eder ve açıklar. Her fen, kendine mahsus bir dil ile bize Rabbimizi tanıtır. Müslüman, müsbet ilmi reddetmez, ebedî bir gâye vermekle onu mârifet hâline getirir. İmana râm olan ilim, nûr olur.

İlimler

Bize göre, ilim bir bütündür ve "Alim" isminden kaynaklanır. Nitekim Kur'ân-ı Kerim, hem fennin konusu olan kâinattan, hem de bugün bazılarının yanlış olarak "din ilmi" dediği, "naklî ilimler" dediğimiz meselelerden bahsettiği hâlde, konularını iki ayrı ilmin isimleri altında toplamamıştır. Fen ilmi, din ilmi gibi ayrımlar sun'îdir. İnsanın, bütünü kucaklayamayışından dolayı ilim, iki ana bölüme ayrılmış, her bölüm de kendi içinde bölümlenmiştir.

Ancak, bu ayrımı bir kötü niyet ürünü olarak ısrarla yapan, bilimle din arasında hiçbir alâka yokmuş gibi davrananlar da var. Bilim adına kâinata sahip çıkıp, inananları ve imanı maddî âlemin dışına sürgün etmeye çalışan bu kafayı da unutmuyoruz. Ona şunu söylüyoruz: "Maddî, mânevî bütün âlemler Rabbimizindir. Bilim adına incelediğin şu görünen âleme de Allah hükmeder. Senin yanlış olarak tabiat kanunları dediğin şeyler, aslında, Onun kevnî kanunlarıdır. Sen, yeni bir kanun koymuyor, sadece yürürlükteki kanunları görüp, onlara isimler veriyorsun."

Ortada kabul edilmiş bir "durum" var, ilimler, "fen ilmi ve din ilmi" diye ikiye ayrılmış. Bu yapay ayırmayı, daha doğru bir şekilde şöyle ifadelendirmek gerekir: Aklî ilimler ve naklî ilimler. Aklî ilimler (fen bilgileri), şu "kâinat fabrikası"nın nasıl çalıştığını açıklar. Naklî ilimler ise, kim tarafından ve niçin kurulduğunun cevabını verir. "Niçin?" suali karışığında fen, sağır ve dilsizdir. Ancak bu zâhirî ayrılık, dinin, "nasıl" sorusuna cevap vermediği manasına gelmez.

Kur'ân-ı Kerim, kâinatın işleyiş kanunları hakkında önemli açıklamalar yapmış, kıymetli ip uçları vermiştir. Ayrıntılara girmeyişi onun bir fen kitabı olmayışındandır. "imtihan sırrı"na aykırı düşmeyecek şekilde bütün fen bilimlerinin özü bildirilmiştir. Her ilmî gelişmenin, bazı âyetleri daha iyi anlamamıza yardımcı olması da bu sırdan ileri gelmektedir.

Fen ilimlerini iman gözüyle okumayı öğrenenler, hem "nasıl"ın, hem de "niçin"in cevabını almakla tam bilgiye ve gerçek marifete ulaşacaklardır. Vicdanın ışığı naklî ilimler, aklın nuru medeniyet fenleri, yani aklî ilimlerdir. Hakikat, ikisinin kaynaşmasıyla tecelli eder. Ayrıldıkları zaman, sadece naklî ilimleri okuyanlarda "taassub" yalnız fen tahsil edenlerde ise "hile ve şüphe" meydana gelir. Vicdanı İlâhî mizanlarla ayarlanmamış bir kimsenin elinde fen, dehşetli bir silâh olabilir, nitekim oluyor da.

TEVHİD

Yaratılış üzerine birtakım varsayımlar yapmaya ne dersiniz? İsterseniz işe tabiatla başlayalım. Bildiğiniz gibi toprak, su, hava, deniz ve dağ gibi çevremizdeki şuursuz varlıkların hepsine birden tabiat deniyor. Yeryüzünde gördüğümüz varlıkları tabiat yaratıyor diye varsayalım. O zaman her bir bitki için ayrı ayrı fabrikalar, makineler ve boyama atölyeleri bulunması gerekirdi.

Bir saksıya farklı çiçek tohumları eksek, her tohumdan ayrı bir çiçek çıkar. Saksı içinde ayrı ayrı makineler, ayrı ayrı kalıplar bulunmalı ki çiçekler farklı desende ve renklerde olsun. Hâlbuki tohumlar birbirine benzer maddelerden meydana gelmiştir. Toprağın düşünme yeteneği, gücü, kuvveti ve imalat atölyeleri olmadığına göre bu çiçekler nasıl ortaya çıkmaktadır? O hâlde bütün bu harika varlıkları bir plana göre yapan ilmi ve kudreti sonsuz bir yaratıcı vardır. Acaba rüzgâr, yağmur, sıcaklık, ışık gibi sebepler, topraktaki maddeleri birleştirip bitki, hayvan ve insanları yaratabilir mi?

İlaç üretilen bir eczane düşünelim: Bu eczanedeki rafların bir yanında içlerinde ilaç ham maddeleri bulunan yüzlerce şişe bulunmaktadır. Bir yanında da daha küçük şişeler içinde dizilmiş ilaçlar vardır. İlaçlar bu şişelerdeki maddelerin hassas ölçülerle karıştırılmasıyla üretilir. Maddelerin birinden bir iki gram az veya fazla bir karışım ilaç değil, belki zehir olacaktır.

Şimdi biri dese: "Fırtınalı bir havada rüzgârın kapıyı, pencereyi çarpmasıyla şişeler devrildi. Dökülen maddeler bir araya geldi ve bu ilaçları meydana getirdi."

Acaba bundan daha anlamsız bir şey olabilir mi? Bitkiler, hayvanlar bir ilahtan çok daha karmaşık ve çok daha hassas bir yapıya sahiptir. Hele insan, manevî yanı bir tarafa sadece bedeniyle bile mucizevî bir varlıktır. Bu harikulâde varlıkların, sebeplerin tesadüf eseri bir araya gelmesiyle meydana geldiğini düşünmek, eczanedeki şişelerin rüzgârla devrilip ilaçları meydana getirdiğini iddia etmekten çok daha gülünçtür. Öyleyse canlı ve cansız bütün varlıkları, hassas ölçülerle tasarlayıp planlayan ve meydana getiren bir yaratıcı vardır. O da ancak yerlerin ve göklerin sahibi Yüce Allah'tır.

Harika bir eser tabiattaki maddelerin kendi kendilerine bir araya gelmesiyle oluşabilir mi?

Bir caminin taşlarını bir plana göre üst üste dizen ve kubbeyi oluşturan bir usta vardır. Eğer ustayı kabul etmezsek taşların kendi kendilerine üst üste dizildiklerini ve baş başa vererek kubbeyi meydana getirdiklerini kabul etmemiz gerekir. Bunu akli olan hiç kimse kabul etmez.

İşte bunun gibi vücudumuzdaki her bir organ, hücrelerin harika bir şekilde dizilmesiyle meydana gelmiştir. Bu hücreler binadaki taşlar gibi bir araya gelip göz, kulak, dil veya el gibi organlarımızı meydana getirmektedir. Akli, gücü ve kuvveti olmayan hücrecikler, kendi kendilerine toplanıp bir insan vücudunu meydana getiremezler. Bu da bize gösteriyor ki vücut sarayının bir mimarı ve yaratıcısı vardır. Bütün varlıkları bir düzen içerisinde yaşatan ve işleten tek güç Allah'tır.

2.2 Yirmi Üçüncü Söz

Bu Söz'ün iki bahsi var.

“Biz insanı en mükemmel surette yarattık. Sonra da onu en aşağı dereceye düşürdük. Ancak iman edip güzel ve makbul işler yapanlar müstesna.” (Tîn sûresi, 95/4-6)

Birinci Bahis; İmanın binlerce güzelliğinden yalnız beşini, beş “nokta” içinde anlatacağız.

Birinci Nokta

İnsan, iman nuru ile “a'lâ-yı illiyîn”e, yani mertebelerin en yükseğine çıkar, cennete lâıyk bir kıymet alır. Ve küfür karanlığı ile “esfel-i sâfilîn” e, yani aşağıların en aşağısına düşer, cehenneme müstahak hale gelir. Çünkü iman, insanı Sâni-i Zülcelâl'ine bağlıyor. İman bir bağıdır. Öyleyse insan, iman sayesinde kendisinde görünen ilahî sanatlar ve Cenâb-ı Hakk'ın isimlerinin nakışlarına göre bir kıymet alır. Küfür ise o bağı keser, insandaki Rabbanî sanat gizlenir, kıymeti de yalnız maddeden ibaret kalır. Madde fâni, geçici olduğundan kıymeti hiç hükmündedir. Bu sırrı bir temsille anlatacağız:

Mesela, insanların eserlerinde nasıl ki maddî kıymetle sanat kıymeti ayrı ayrıdır. Bazen ikisi eşittir, bazen madde daha kıymetlidir, bazen de beş kuruşluk demir gibi bir maddede beş liralık sanat bulunur. Hatta bazen antika bir sanat eserine bir milyon kıymet biçildiği halde, maddesi beş kuruş etmez.

İşte öyle antika bir eser, antikacılar çarşısında, harikalar gösteren, kadim ve pek hünerli sanatkârına bağlanarak, onun adıyla ve sanatıyla sergilense, bir milyon fiyata satılır. Fakat kaba demirciler çarşısına gidilse ancak beş kuruşluk bir demir fiyatına alıcı bulur. İşte insan, Cenâb-ı Hakk'ın böyle antika bir sanatıdır. En nazik ve nazenin kudret mucizesidir ki, Cenâb-ı Hak onu bütün isimlerinin cilvesine, nakışlarına mazhar ve kâinata küçük bir misal suretinde yaratmıştır.

İman nuru insanın içine girse, üstündeki bütün mânidar nakışlar o ışıkla okunur. Mümin, onları şuurla okur ve iman bağıyla okutur. Yani, “Sâni-i Zülcelâl'in sanatlı bir eseriyim, mahlûkuyum, O'nun rahmetine ve keremine mazharım” gibi mânâlarla, insandaki Rabbanî sanat ortaya çıkar. Demek, Yaratıcısına bağlanmaktan ibaret olan iman, insandaki sanatın bütün eserlerini görünür kılar. İnsanın kıymeti, o Rabbanî sanata göredir ve Samed Yaratıcısının aynası olması itibarı ile. O halde, şu önemsiz insan, bu yönüyle bütün yaratılmışların üstünde, Rabbine bir muhatap haline gelir ve O'nun cennete lâıyk bir misafiri olur.

Eğer o bağı kesilmesinden ibaret olan küfür insanın içine girse, Cenâb-ı Hakk'ın isimlerinin bütün o mânidar nakışları karanlığa gömülür, okunmaz. Zira Sâni unutulsa O'na bakan manevî taraflar da anlaşılmaz, insan âdeta baş aşağı düşer. O mânidar, yüce sanatların ve manevî, kıymetli nakışların çoğu gizlenir. Geri kalan ve gözle görülen kısmı ise basit sebeplere, tabiata ve tesadüfe verilip kıymetten sonsuz derece düşer. Her biri parlak birer elmas iken sönük birer şişe olur. Kıymetleri yalnız hayvanî olan maddeden ibaret kalır. Maddenin gayesi ve meyvesi ise, dediğimiz gibi, canlıların en acizi, en muhtacı ve en kederlisi olduğu halde, insanın kısacık bir ömürde yalnız basit bir hayat geçirmesidir. Sonra çürüyüp gider. İşte küfür insanın mahiyetini böyle bozar, elmadan kömüre çevirir.

2.3 İkinci Nokta

İman, nasıl ki bir nurdur, insanı ışıklandırıyor; üstünde yazılmış olan, Samed Yaratıcının bütün nakışlarını gösterip okutuyor. Aynı şekilde, kâinatı da aydınlatıyor geçmiş ve gelecek zamanı karanlıktan kurtarıyor. Şu sırrı, bir vakada **“Allah iman edenlerin yardımcısıdır, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır.” (Bakara sûresi, 2/257)** ayet-i kerimesinin bir sırrına dair gördüğüm bir temsille anlatacağız:

Hayalî bir vakada gördüm ki, iki yüksek dağ var, birbirine bakıyor. Aralarında dehşetli bir köprü kurulmuş. Köprünün altında pek derin bir dere... Ben o köprünün üstündeyim. Dünyayı da koyu bir karanlık kaplamış. Sağ tarafıma baktım, sonsuz bir karanlık içinde büyük bir mezar gördüm, yani hayal ettim. Soluma baktım, dehşet veren karanlığın dalgaları içinde dev fırtınalar, gürültü ve ızdıraplar, felâketler hazırlandığını görür gibi oldum. Köprünün altına baktım, gayet derin bir uçurum gördüğümü zannettim. Bu dehşetli karanlık karşısında sönük bir cep fenerim vardı.

Onu kullandım, etrafıma onun yarım yamalak ışığıyla baktım. Bana pek müthiş bir vaziyet göründü. Hatta önümdeki köprünün başında ve etrafında öyle dehşetli ejderhalar, aslanlar, canavarlar vardı ki, “Keşke şu cep fenerim olmasaydı, bu dehşeti görmeseydim!” dedim. Feneri hangi tarafa çevirdiysem öyle dehşete düştüm. “Eyvah, şu fener başıma belâdır” diyerek ona kızdım ve cep fenerimi yere çarpıp kırdım. Âdeta onun kırılmasıyla dünyayı ışıklandıran büyük elektrik lambasının düğmesine dokunmuşum gibi, karanlık birden yok oldu. Her taraf o lambanın ışığıyla doldu. Her şeyin hakikati göründü.

Baktım ki, o gördüğüm köprü, gayet düzgün bir yerde, ova içinde bir caddedir. Sağ tarafımda gördüğüm büyük mezarın, baştan başa güzel, yeşil bahçelerle çevrili, başında nuranî insanların bulunduğu ibadet, hizmet, sohbet ve zikir meclisleri olduğunu fark ettim. Sol tarafımdaki fırtınalı, gürültülü, ızdıraplı zannettiğim uçurumların ve zirvelerin ise süslü, sevimli, cazibeli dağların arkasında büyük bir ziyafet, güzel ve yüksek bir seyir yeri olduğunu hayal meyal seçtim. Ve dehşetli birer canavar ve ejderha zannettiğim varlıkların uysal deve, öküz, koyun, keçi gibi ehil hayvanlar olduğunu gördüm. Lütfettiği iman nurundan dolayı hamdolsun Allaha kerimesini okudum, o hayalî vakadan uyandım.

İşte o iki dağ, hayatın başlangıcı ile sonu, yani dünya ve berzah âlemleridir. O köprü, hayat yoludur. Sağ taraf geçmiş zaman, sol taraf ise gelecektir. O cep feneri bencil, kendi bildiğine güvenen ve semavî vahyi dinlemeyen insanın gururu, benliğidir. Canavar zannedilen şeyler ise âlemdeki hadiseler ve hayret verici varlıklardır.

İşte benliğine güvenen, gaflet ve dalâlet karanlığına düşen adam şu vakadaki ilk halime benzer. O cep feneri hükmündeki kusurlu ve dalâlete bulaşmış bilgilerle geçmiş zamanı büyük bir mezar şeklinde ve hiçliğe benzer bir karanlık içinde görür. Geleceği ise gayet fırtınalı, tesadüfe bağlı, korku ve yalnızlık hissi veren bir yer zanneder. Her biri Hakîm ve Rahîm bir Zât’ın itaatkâr memurları olan hadiseleri ve varlıkları zararlı birer canavar bilir, **“İnkâr edenlerin dostları ise tağutlar olup onları aydınlıktan karanlıklara götürürler.” (Bakara sûresi, 2/257)** ayetindeki hükme müstahak olur.

Eğer Cenâb-ı Hak’tan hidayet yetişse, iman kalbine girse, nefsinin firavunluğu kırılrsa ve Allah’ın kitabını dinlese şu vakadaki ikinci halime benzeyecek. O vakit kâinat birden gündüz rengini alır, ilahî nur ile dolar. Âlem **“Allah göklerin ve yerin nurudur.” (Nûr sûresi, 24/35)** İnsan, geçmiş zamanı büyük bir mezar olarak görmez; belki kalb gözüyle her bir asırda bir peygamberin ya da velinin başında bulunduğu, kulluk vazifesini yerine getiren temiz ruhlardan ibaret cemaatlerin hayat vazifelerini bitirip Allahuekber diyerek yüce makamlara uçtuğunu ve istikbal tarafına geçtiğini görür.

Sol tarafına bakar; o iman nuruyla dağ gibi bazı berzah ve ahiret hadiselerinin, değişimlerin arkasında cennet bağlarındaki saadet saraylarında kurulmuş Rahmanî bir ziyafet sofrasını uzaktan uzağa fark eder. Fırtına, zelzele ve salgın hastalık gibi hadiseleri itaatkâr birer memur bilir. Bahar fırtınası ve yağmur gibi, görünüşte sert hadiselerin mânen çok tatlı hikmetlere vesile olduğunu görür. Hatta ölümü ebedî hayatın başlangıcı, kabri de bâki saadetin kapısı bilir. Başka noktaları da bunlara kıyasla, hakikati temsile uygula...

2.4 Üçüncü Nokta

İman hem nurdur hem kuvvettir. Evet, hakiki imanı elde eden adam kâinata meydan okuyabilir ve imanının kuvvetine göre, hadiselerin baskısından kurtulabilir. **“Allaha tevekkül ettim. (Allah kerîm..!)” (Hûd sûresi, 11/56)** der, hayat gemisinde, hadiselerin dağlar gibi yükselen dalgaları içinde tam emniyetle yolculuk yapar. Bütün ağırlıklarını Kadir-i Mutlak'ın kudret eline emanet ederek dünyadan rahatça geçer, berzahta istirahat eder. Sonra da ebedî saadet dairesine girmek için cennete uçabilir. Fakat tevekkül etmezse dünyanın ağırlıkları uçmasına izin vermez, aksine, onu aşağıların en aşağısı olan seviyeye çeker. Demek, iman tevhidi, tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül de iki cihan saadetini gerektirir.

Fakat yanlış anlama! Tevekkül, sebepleri tamamen reddetmek değildir. Aksine, onları kudret elinin perdesi bilip sebeplere uymak, bunu da bir tür fiilî dua kabul ederek neticeyi yalnız Cenâb-ı Hak'tan istemek, O'ndan bilmek ve O'na minnettar olmaktan ibarettir.

Tevekkül eden ve etmeyen insanın halleri şu hikâyedekine benzer:

Vaktiyle iki adam, hem bellerine hem başlarına ağır yükler yüklenip bilet alarak büyük bir gemiye binmişler. Onlardan biri biner binmez yükünü yere bırakmış, üstüne oturup ona bekçilik etmeye başlamış. Diğeri hem ahmak hem gururlu olduğundan yükünü yere bırakmamış.

Ona, “Ağır yükünü yere bırak, rahat et.” dendiğinde, “Yok, bırakmayacağım, belki ziyan olur. Ben kuvvetliyim, malımı belimde ve başımda taşıyacağım.” demiş.

O adama yine denilmiş ki: “Sultan'ın bizi ve seni taşıyan şu emniyetli gemisi daha kuvvetlidir, malını daha iyi korur. Belki başın döner, yükünle beraber denize düşersin. Hem gittikçe kuvvetin tükenir. Şu bükülmüş belin, şu akılsız başın iyice ağırlaşan o yüklere güç yetiremeyecek. Kaptan da seni bu halde görse ya divane deyip kovacak ya da ‘Bu adam haindir, gemimizi itham ediyor, bizimle alay ediyor. Hapsedilsin!’ diye emir verecektir. Hem herkese maskara olursun. Çünkü dikkatlice bakanların nazarında zayıflığı gösteren kibrinle, acizliği gösteren gururunla, riyayı ve alçaklığı gösteren suniliğinle kendini halka maskara yaptın. Herkes sana gülüyor.” Bu sözlerden sonra o biçarenin akli başına gelmiş. Yükünü yere koyup üstüne oturmuş, “Oh, Allah senden razı olsun! Zahmetten, hapisten, maskaralıktan kurtuldum.” demiş.

İşte ey tevekkül etmeyen insan! Sen de bu adam gibi aklını başına al, tevekkül et ki, bütün kâinata dilenci olmaktan, her hadise karşısında titremekten, kendini beğenmişlikten, maskaralıktan, ahirette azaptan ve dünyadaki sıkıntıların hapsinden kurtulasın...

2.5 Dördüncü Nokta

İman, insanı insan eder, hatta sultan eder. Öyleyse insanın asıl vazifesi iman ve duadır. Küfür ise insanı gayet aciz, canavar bir hayvan yapar.

Şu meselenin binlerce delilinden yalnız biri olan, hayvan ile insanın dünyaya gelişlerindeki farklar, bunu açık ve kesin bir şekilde ispat eder. Evet, insanlığın ancak iman ile mümkün olduğunu, insan ile hayvanın dünyaya gelişindeki farklar gösterir.

Çünkü hayvan dünyaya, âdeta ihtiyacı olan her şeyi başka bir âlemde öğrenmiş gibi, kabiliyetlerine göre mükemmel olarak gelir, yani gönderilir. Yaşamayı için gerekli bütün şartları, hayat kanunlarını ve kâinatla münasebetini ya iki saatte ya iki günde veya iki ayda öğrenir, beceri sahibi olur. Serçe veya arı gibi bir hayvan, insanın yirmi senede kazandığı, hayat için gerekli kuvveti ve pratik becerileri yirmi günde elde eder, yani bunlar ona ilham olunur.

Demek, hayvanın asıl vazifesi öğrenerek daha mükemmel hale gelmek, marifet kazanarak gelişmek veya acini göstermekle yardım istemek, dua etmek değildir. Onun vazifesi, kabiliyetine göre işini yapmak ve fiilî kullukta bulunmaktır.

İnsan ise dünyaya gelişinde her şeyi öğrenmeye muhtaç ve hayat kanunları hakkında cahildir. Hatta bu kanunları yirmi senede bile tamamen öğrenemez. O, ömrünün sonuna kadar öğrenmeye muhtaç, gayet aciz ve zayıf bir surette dünyaya gönderilmiştir. Bir-iki senede ancak ayağa kalkabilir. Zarar ve menfaati ancak on beş senede birbirinden ayırır ve ancak toplum hayatı sayesinde menfaatlerini elde edip zararlardan sakınabilir.

Demek ki, insanın yaradılıştan gelen vazifesi hayat kanunlarını öğrenerek gelişmektir, dua ile kulluktur. Yani, “Kimin merhametiyle böyle hikmetli bir şekilde idare ediliyorum? Kimin cömertliğiyle böyle şefkatlice terbiye ediliyorum? Nasıl bir Zât’ın lütuflarıyla böyle nazlı bir surette besleniyor ve çekip çevriliyorum?” sorularının cevabını bilmektir. Ve ancak binde birine elinin yetişebildiği ihtiyaçlarının hepsini karşılayan Rabbine, acizliğinin ve fakrının lisanıyla yalvarmak, muhtaç olduğu şeyleri O’ndan istemek, O’na dua etmektir. Yani acz ve fakr kanatlarıyla kulluğun yüce makamına uçmaktır.

Demek ki, insan bu âleme ilim ve dua vasıtasıyla mükemmelliğe ulaşmak için gelmiştir. Mahiyet ve kabiliyet itibarı ile her şey ilme bağlıdır ve bütün hakiki ilimlerin esası, madeni, nuru ve ruhu marifetullah, yani Allah’ı bilmek ve tanımaktır. Bunun temel esası da Allah’a imandır.

Hem insan, sonsuz acizliğiyle sayısız belâya, hadsiz düşmanın hücumuna maruz ve sonsuz fakrıyla beraber sınırsız ihtiyaçlarla kuşatılmış ve sonsuz arzularının karşılanmasına muhtaç olduğundan, asıl yaradılış vazifesi, imandan sonra duadır. Dua, kulluğun esasıdır. “Dua, ibadetin özüdür.” (Tirmizî) ve “Duanın kendisi ibadettir.” (Tirmizî) anlamında hadis-i şerifler bulunmaktadır.

Nasıl ki bir çocuk, elinin yetişmediği bir maksadını, bir arzusunu elde etmek için ya ağlar ya da onu ister. Yani fiilen veya sözle, acizliğinin diliyle dua eder, isteğine ulaşır. Aynen öyle de, insan bütün canlılar âlemi içinde nazik, nazenin, nazlı bir çocuk hükmündedir. Rahman ve Rahîm Rabbinin dergâhında ya zayıflığı ve acizliğiyle ağlaması ya da fakr ve ihtiyacını bilerek dua etmesi gerekir ki, istedikleri kendisine verilsin veyahut bunun şükürünü eda etsin. Yoksa bir sinekten korkup bağırarak ahmak ve haylaz çocuk gibi, “Ben elde edilmesi mümkün olmayan ve gücümün bin kat üstündeki bu harika şeyleri kendi kuvvetimle elde ediyorum, onları aklım ve idaremlerimle kendime itaat ettiriyorum.” deyip nankörlüğe sapmak insanın yaradılış gayesine zıt olduğu gibi, onu şiddetli bir azaba müstahak eder.

2.6 Meyve Risalesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ

(“Yusuf (a.s.) birkaç sene daha zindanda kaldı.” Yûsuf Sûresi, 12:42)

âyetinin ihbarı ve sırrıyla Yusuf Aleyhisselâm mahpusların pîridir. Ve hapisane bir nevi Medrese-i Yusufiye olur. Madem Risale-i Nur şakirdleri, iki defadır çoklukla bu medreseye giriyorlar; elbette Risale-i Nur'un hapse temas ve isbat ettiği bir kısım mes'elelerinin kısacık hülâsalarını, bu terbiye için açılan dershanede okumak ve okutmakla tam terbiye almak lâzım geliyor. İşte o hülâsalardan beş-altı tanesini beyan ediyoruz.

Birincisi

Dördüncü Söz'de izahı bulunan, her gün yirmidört saat sermaye-i hayatı Hâlîkımız bize ihsan ediyor. Tâ ki, iki hayatımıza lâzım şeyler o sermaye ile alınsın. Biz kısacık hayat-ı dünyeviyeye yirmiüç saati sarfedip, beş farz namaza kâfi gelen bir

saati, pek çok uzun olan hayat-ı uhreviyemize sarfetmezsek; ne kadar hilaf-ı akıl bir hata ve o hatanın cezası olarak hem kalbî, hem ruhî sıkıntıları çekmek ve o sıkıntılar yüzünden ahlâkını bozmak ve me'yusane hayatını geçirmek sebebiyle, değil terbiye almak, belki terbiyenin aksine gitmekle ne derece hasaret ederiz, kıyas edilsin. Eğer, bir saati beş farz namaza sarfetsek; o halde hapis ve musibet müddetinin herbir saati, bazan bir gün ibadet ve fâni bir saati bâki saatler hükmüne geçebilmesi ve kalbî ve ruhî me'yusiyet ve sıkıntılarının kısmen zeval bulması ve hapse sebebiyet veren hatalara keffareten afvettirmesi ve hapsin hikmeti olan terbiyeyi alması ne derece kârlı bir imtihan, bir ders ve musibet arkadaşlarıyla tesellidarane bir hoş-sohbet olduğu düşünülün.

Dördüncü Söz'de denildiği gibi, bin lira ikramiye kazancı için, bin adam iştirak etmiş bir piyango kumarına yirmidört lirasından beş-on lirayı veren ve yirmidörtten birisini ebedî bir mücevherat hazinesinin biletine vermeyen; halbuki dünyevî piyangoda o bin lirayı kazanmak ihtimali binden birdir, çünkü bin hissedar daha var. Ve uhrevî mukadderat-ı beşer piyangosunda, hüsn-ü hâtimeye mazhar ehl-i iman için kazanç ihtimali binden dokuzyüz doksandokuz olduğuna yüzyirmidört bin enbiyanın ona dair ihbarını keşf ile tasdik eden evliyadan ve asfiyadan hadd ü hesaba gelmez sadık muhbirler haber verdikleri halde, evvelki piyangoya koşmak, ikincisinden kaçmak ne derece maslahata muhalif düşer mukayese edilsin.

Bu meselede hapishane müdürleri ve ser gardiyanları ve belki memleketin idare müdebbirleri ve asayiş muhafızları Risale-i Nur'un bu dersinden memnun olmaları gerektir. Çünkü bin mütedeyyin ve Cehennem hapsini her vakit tahattur eden adamların idare ve inzibatı, on namazsız ve itikadsız, yalnız dünyevî hapsi düşünen ve haram-helâl bilmeyen ve kısmen serseriliğe alışan adamlardan daha kolay olduğu, çok tecrübelerle görülmüş.

İkinci Mes'elenin Hülâsası

Risale-i Nur'dan Gençlik Rehberi'nin güzelce izah ettiği gibi, ölüm o kadar kat'î ve zahirdir ki; bugünün gecesi ve bu günün kışı gelmesi gibi ölüm başımıza gelecek. Bu hapishane nasıllı mütemadiyen çıkanlar ve girenler için muvakkat bir misafirhanedir. Öyle de: Bu zemin yüzü dahi, acele hareket eden kabilelerin yollarında bir gecelik konmak ve göçmek için bir handır. Herbir şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm, elbette hayattan ziyade bir istediği var. İşte bu dehşetli hakikatın muammasını Risale-i Nur hall ve keşfetmiş. Bir kısacık hülâsası şudur: Madem ölüm öldürülüyor ve kabir kapısı kapanmıyor; elbette bu ecel celladının elinden ve kabir haps-i münferidinden kurtulmak çaresi varsa, insanın en büyük ve herşeyin fevkinde bir endişesi, bir mes'elesidir. Evet çaresi var ve Risale-i Nur Kur'anın sırrıyla o çareyi iki kerre iki dört eder derecesinde kat'î isbat etmiş. Kısacık hülâsası şudur ki:

Ölüm ya i'dam-ı ebedîdir; hem o insanı, hem bütün ahabını ve akaribini asacak bir darağacıdır. Veyahut başka bir bâki âleme gitmek ve iman vesikasıyla saadet sarayına girmek için bir terhis tezkeresidir. Ve kabir ise, ya karanlıklı bir haps-i münferid ve dipsiz bir kuyudur veyahut bu zindan-ı dünyadan bâki ve nurani bir ziyafetgâh ve bağistana açılan bir kapıdır.

Bu hakikatı "Gençlik Rehberi" bir temsil ile isbat etmiş. Meselâ; bu hapsin bahçesinde asmak için darağaçları kurulmuş ve onların dayandıkları duvarın arkasında gayet büyük ve umum dünya iştirak etmiş bir piyango dairesi kurulmuş. Biz bu hapisteki beşyüz kişi, her halde hiç müstesnası yok ve kurtulmak mümkün değil, bizi birer birer o meydana çağıracağız: Ya "Gel i'dam ilânını al, darağacına çık" veya "Daimî haps-i münferid puslasını tut, bu açık kapıya gir." veyahut "Sana müjde! Milyonlar altın bileti sana çıkmış, gel al." diye her tarafta ilânatlar yapılıyor. Biz de gözümüzle görüyoruz ki, birbiri arkasında o darağaçlarına çıkıyorlar. Bir kısmın asıldıklarını müşahede ediyoruz. Bir kısmı da, darağaçlarını basamak yapıp o duvarın arkasındaki piyango dairesine girdiklerini; orada büyük ve ciddî memurların kat'î haberleri ile görür gibi bildiğimiz bir sırada, bu hapishanemize iki heyet girdi. Bir kabile ellerinde çalgılar, şarablar, zahirde gayet tatlı helvalar, baklavalar var. Bizlere yedirmeğe çalıştılar. Fakat o tatlılar zehirlidir, insî şeytanlar içine zehir atmışlar.

İkinci cemaat ve heyet, ellerinde terbiyemeler ve helâl yemekler ve mübarek şerbetler var. Bize hediye veriyorlar ve bil'ittifak beraber, pek ciddî ve kat'î diyorlar ki: "Eğer o evvelki heyetin sizi tecrübe için verilen hediyelerini alsanız, yeseniz; bu gözümüz önündeki şu darağaçlarda başka gördükleriniz gibi asılacaksınız. Eğer bizim bu memleket

Hâkiminin fermanıyla getirdiğimiz hediyeleri evvelkinin yerine kabul edip ve terbiye-namelerdeki duaları ve evradları okusanız, o asılmaktan kurtulacaksınız. O piyango dairesinde ihsan-ı şahane olarak herbiriniz milyon altun biletini alacağınızı, görür gibi ve gündüz gibi inanınız. Eğer o haram ve şüpheli ve zehirli tatlıları yeseniz, asılmağa gittiğiniz zamana kadar dahi o zehirin sancısını çekeceğinizi, bu fermanlar ve bizler müttefikan size kat'î haber veriyoruz." diyorlar.

İşte bu temsil gibi, her vakit gördüğümüz ecel darağacının arkasında mukadderat-ı nev'-i beşer piyangosundan ehl-i iman ve taat için -hüsn-ü hatime şartıyla- ebedî ve tükenmez bir hazinenin bileti çıkacağını; yüzde yüz ihtimal ile sefahet ve haram ve itikadsızlık ve fıkta devam edenler -tövbe etmemek şartıyla- ya i'dam-ı ebedî (âhirete inanmayanlara) veya daimî ve karanlık haps-i münferid (beka-i ruha inanan ve sefahette gidenlere) ve şekavet-i ebediye i'lamını alacaklarını yüzde doksandokuz ihtimal ile kat'î haber veren, başta ellerinde nişane-i tasdik olan hadsiz mu'cizeler bulunan yüzüymidört bin peygamberler ve onların verdikleri haberlerin izlerini ve sinemada gibi gölgelerini, keşf ile, zevk ile görüp tasdik ederek imza basan yüzüymidört milyondan ziyade evliyalar (kaddesallahü esrarehüm) ve o iki kısım meşahir-i insaniyenin haberlerini aklen kat'î bürhanlarla ve kuvvetli hüccetlerle -fikren ve mantiken- yakînî bir surette isbat ederek tasdik edip imza basan milyarlar gelen geçen muhakkikler, müçtehidler ve sıddıkînler; bil'icma,mütevatiren nev'-i insanın güneşleri, kamerleri, yıldızları olan bu üç cemaat-ı azîme ve bu üç taife-i ehl-i hakikat ve beşerin kudsî kumandanları olan bu üç büyük ve âlî heyetlerin fermanları ile verdikleri haberleri dinlemeyen ve saadet-i ebediye giden, onların gösterdikleri yol olan sırat-ı müstakimde gitmeyenler, yüzde doksandokuz dehşetli tehlike ihtimalini nazara almayan ve birtek muhbirin bir yolda tehlike var demesiyle o yolu bırakan başka uzun yolda hareket eden bir adam, elbette ve elbette vaziyeti şudur ki:

İki yolun -hadsiz muhbirlerin kat'î ihbarları ile- en kısa ve kolayı ve yüzde yüz Cennet ve saadet-i ebediyeyi kazandıranı bırakıp en dağdağalı ve uzun ve sıkıntılı ve yüzde doksandokuz Cehennem hapsini ve şekavet-i daimeyi netice veren yolunu ihtiyar ettiği halde, dünyada iki yolun, bir tek muhbirin yalan olabilir haberiyle yüzde bir tek ihtimal tehlike ve bir ay hapis imkânı bulunan kısa yolu bırakıp, menfaatsiz -yalnız zararsız olduğu için- uzun yolu ihtiyar eden bedbaht, sarhoş divaneler gibi dehşetli ve uzakta görünen ve ona musallat olan ejderhalara ehemmiyet vermez, sineklerle uğraşır, yalnız onlara ehemmiyet verir derecede aklını, kalbini, ruhunu, insanîyetini kaybetmiş oluyor.

Madem hakikat-ı hal budur.. biz mahpuslar, bu hapis musibetinden intikamımızı tam almak için o mübarek ikinci heyetin hediyelerini kabul etmeliyiz. Yani, nasilki bir dakika intikam lezzeti ve birkaç dakika veya bir-iki saat sefahet lezzetleriyle bu musibet bizi onbeş ve beş ve on ve iki-üç sene bu hapse soktu; dünyamızı bize zindan eyledi. Biz dahi bu musibetin rağmına ve inadına, bir-iki saat müddet-i hapsi bir-iki gün ibadete ve iki-üç sene cezamızı -mübarek kafilenin hediyeleriyle- yirmi-otuz sene bâki bir ömre ve on ve yirmi sene hapiste cezamızı milyonlar sene Cehennem hapsinden afvımıza vesile edip fâni dünyamızın ağlamasına mukabil bâki hayatımızı güldürerek bu musibetten tam intikamımızı almamız. Hapishaneyi terbiyehane gösterip vatanımıza ve milletimize birer terbiyeli, emniyetli, menfaatli adam olmağa çalışmalıyız. Ve hapishane memurları ve müdürleri ve müdebbirleri dahi, cânî ve eşkiya ve serseri ve katil ve sefahetçi ve vatana muzır zannettikleri adamları, bir mübarek dershanede çalışan talebeler görsünler ve müftehirane Allah'a şükretsünler. O muhakkiklerden tek birisi Risale-i Nur'dur. Yirmi senedir en muannid feylesofları ve mütemerrid zındıkları susturan eczaları meydandadır. Herkes okuyabilir ve kimse itiraz etmez.

2.7 Üçüncü Mes'ele

Gençlik Rehberi'nde izahı bulunan ibretli bir hâdisenin hülâsası şudur:

Bir zaman, Eskişehir hapishanesinin penceresinde bir Cumhuriyet Bayramı'nda oturmuştum. Karşısındaki lise mektebinin büyük kızları, onun avlusunda gülerak raks ediyorlardı. Birden manevî bir sinema ile elli sene sonraki vaziyetleri bana göründü. Ve gördüm ki: O elli-altmış kızlardan ve talebelerden kırk-ellisi kabirde toprak oluyorlar, azab çekiyorlar. Ve on tanesi, yetmiş-seksen yaşında çirkinleşmiş, gençliğinde iffetini muhafaza etmediğinden sevmek

beklediği nazarlardan nefret görüyorlar kat'î müşahede ettim. Onların o acınacak hallerine ağladım. Hapishanedeki bir kısım arkadaşlar ağladığımı işittiler. Geldiler, sordular. Ben dedim: Şimdi beni kendi halime bırakınız, gidiniz.

Evet gördüğüm hakikattir, hayal değil. Nasilki bu yaz ve güzün âhiri kıştır. Öyle de, gençlik yazı ve ihtiyarlık güzünün arkası kabir ve berzah kışdır. Geçmiş zamanın elli sene evvelki hâdisatı sinema ile hal-i hazırda gösterildiği gibi, gelecek zamanın elli sene sonraki istikbal hâdisatını gösteren bir sinema bulunsa, ehl-i dalalet ve sefahetin elli-altmış sene sonraki vaziyetleri onlara gösterilse idi, şimdiki güldüklerine ve gayr-ı meşru' keyiflerine nefretler ve teellümlerle ağlayacaklardı.

Ben o Eskişehir hapishanesindeki müşahede ile meşgul iken sefahet ve dalaleti tervec eden bir şahs-ı manevî, insî bir şeytan gibi karşıma dikildi ve dedi: "Biz hayatın herbir çeşit lezzetini ve keyiflerini tatmak ve tattırmak istiyoruz, bize karışma." Ben de cevaben dedim: Madem lezzet ve zevk için ölümü hatıra getirmeyip dalalet ve sefahete atılıyorsun, kat'iyen bil ki; senin dalaletin hükmüyle bütün geçmiş zaman-ı mazi ölmüş ve madumdur ve içinde cenazeleri çürümüş bir vahşetli mezaristandır. İnsaniyet alâkadarlığıyla ve dalalet yoluyla senin başına ve varsa ve ölmemiş ise kalbine, o hadsiz firaklardan ve o nihayetsiz dostlarının ebedî ölümlerinden gelen elemeler, senin şimdiki sarhoşça, pek kısa bir zamandaki cüz'î lezzetini imha ettiği gibi; gelecek istikbal zamanı dahi itikadsızlığın cihetiyle yine madum ve karanlıklı ve ölü ve dehşetli bir vahşetgâhtır. Ve oradan gelen ve başını vücuda çıkararak ve zaman-ı hazırda uğrayan bîçarelerin başları, ecel celladının satırıyla kesilip hiçliğe atıldığından, mütemadiyen akıl alâkadarlığıyla senin imansız başına hadsiz elîm endişeler yağdırıyor. Senin sefihane cüz'î lezzetini zîr ü zeber eder.

Eğer dalaleti ve sefaheti bırakıp iman-ı tahkikî ve istikamet dairesine girsen iman nuruyla göreceksin ki; o geçmiş zaman-ı mazi madum ve herşeyi çürüten bir mezaristan değil, belki mevcut ve istikbale inkılab eden nurani bir âlem ve bâki ruhların istikbaldeki saadet saraylarına girmelerine bir intizar salonu görünmesi haysiyetiyle değil elem, belki imanın kuvvetine göre Cennet'in bir nevi manevî lezzetini dünyada dahi tattırdığı gibi; gelecek istikbal zamanı, değil vahşetgâh ve karanlık, belki iman gözüyle görünür ki; saadet-i ebediye saraylarında hadsiz rahmeti ve keremi bulunan ve her bahar ve yazı birer sofraya yapan ve nimetlerle dolduran bir Rahman-ı Rahîm-i Zülcelali Ve'l-ikram'ın ziyafetleri kurulmuş ve ihsanlarının sergileri açılmış, oraya sevkîyat var diye iman sinemasıyla müşahede ettiğinden, derecesine göre bâki âlemin bir nevi lezzetini hissedebilir. Demek hakikî ve elemsiz lezzet, yalnız imanda ve iman ile olabilir.

İmanın bu dünyada dahi verdiği binler faide ve neticelerinden yalnız birtek faide ve lezzetini, -bu mezkûr bahsimiz münasebetiyle Gençlik Rehberi'nde bir haşiye olarak yazılan- bir temsil ile beyan edeceğiz. Şöyle ki: Meselâ senin gayet sevdiğin birtek evlâdın sekeratta ölmek üzere iken ve me'yusane elîm ebedî firakını düşünürken; birden Hazret-i Hızır ve Hakîm-i Lokman gibi bir doktor geldi, tiryak gibi bir macun içirdi O sevimli ve güzel evlâdın gözünü açtı, ölümden kurtuldu. Ne kadar sevinç ve ferah veriyor anlarsın. İşte o çocuk gibi sevdiğin ve ciddî alâkadar olduğun milyonlar sence mahub insanlar o mazi mezaristanında -senin nazarında- çürüyüp mahvolmak üzere iken, birden hakikat-ı iman, Hakîm-i Lokman gibi o büyük i'damhane tevehhüm edilen mezaristana kalb penceresinden bir ışık verdi. Onunla baştan başa bütün ölümler dirildiler. Ve "Biz ölmemişiz ve ölmeyeceğiz, yine sizinle görüşeceğiz" lisan-ı hal ile dediklerinden aldığı hadsiz sevinçler ve ferahları, iman bu dünyada dahi vermesiyle isbat eder ki:

İman hakikatı öyle bir çekirdektir ki, eğer tecessüm etse, bir cennet-i hususiye ondan çıkar; o çekirdeğin şecere-i tûbâsı olur dedim. O muannid döndü dedi: "Hiç olmazsa hayvan gibi hayatımızı keyif ve lezzetle geçirmek için sefahet ve eğlencelerle bu ince şeyleri düşünmeyerek yaşayacağız."

Cevaben dedim: "Hayvan gibi olamazsın. Çünkü hayvanın mazi ve müstakbeli yok. Ne geçmişten elemeler ve teessüfler alır ve ne de gelecektekiler ve korkular gelir. Lezzetini tam alır. Rahatla yaşar, yatar. Hâlıkına şükreder. Hattâ kesilmek için yatırılan bir hayvan, birşey hissetmez. Yalnız bıçak kestiği vakit hissetmek ister, fakat o his dahi gider. O elemelerden de kurtulur. Demek en büyük bir rahmet, bir şefkat-i İlahiye, gaybı bildirmemektedir ve başa gelen şeyleri setretmektedir. Hususan masum hayvanlar hakkında daha mükemmeldir. Fakat ey insan, senin mazi ve müstakbelin akıl cihetiyle bir derece gaybîlikten çıkmasıyla, setr-i gaybdan hayvana gelen istirahatın tamamen mahrumsun. Geçmişten çıkan teessüfler, elîm firaklar ve gelecektekiler korkular ve endişeler; senin cüz'î lezzetini hiçe indirir. Lezzet cihetinde

yüz derece hayvandan aşağı düşürür. Madem hakikat budur. Ya aklını çıkar at, hayvan ol kurtul veya aklını imanla başına al, Kur'anı dinle. Yüz derece hayvandan ziyade bu fâni dünyada dahi safi lezzetleri kazan!" diyerek onu ilzam ettim.

Yine o mütemerrid şahıs döndü dedi: "Hiç olmazsa ecnebi dinsizleri gibi yaşarız."

Cevaben dedim: "Ecnebi dinsizleri gibi de olamazsın. Çünkü onlar bir Peygamberi inkâr etse, diğerlerine inanabilirler. Peygamberleri bilmese de, Allah'a inanabilir. Bunu da bilmezse, kemalâta medar bazı seciyeleri bulunabilir. Fakat bir müslüman, en âhir ve en büyük ve dini ve daveti umumî olan Âhîr zaman Peygamberi Aleyhissalâtü Vesselâm'ı inkâr etse ve zincirinden çıksa, daha hiçbir Peygamberi, hattâ Allah'ı kabul etmez. Çünkü bütün Peygamberleri ve Allah'ı ve kemalâtı onunla bilmiş. Onlar onsuz kalbinde kalmaz. Bunun içindir ki, eskiden beri her dinden İslâmiyete giriyorlar. Ve hiç bir Müslüman, hakikî Yahudi veya Mecusi veya Nasrani olmaz. Belki dinsiz olur, seciyeleri bozulur; vatana, millete muzır bir halete girer." isbat ettim. O muannid ve mütemerrid şahsın daha tutunacak bir yeri kalmadı. Kayboldu, Cehennem'e gitti.

İşte ey bu Medrese-i Yusufiyede benim ders arkadaşlarım! Madem hakikat budur. Ve bu hakikatı Risale-i Nur o derece kat'î ve güneş gibi isbat etmiş ki; yirmi senedir mütemerridlerin inadlarını kırıp imana getiriyor. Biz dahi hem dünyamıza, hem istikbalimize, hem âhîretimize, hem vatanımıza, hem milletimize tam menfaatli ve kolay ve selâmetli olan iman ve istikamet yolunu takib edip, boş vaktimizi sıkıntılı hülyalar yerinde Kur'andan bildiğimiz sureleri okumak ve manalarını bildiren arkadaşlardan öğrenmek ve kazaya kalmış farz namazlarımızı kaza etmek ve birbirinin güzel huylarından istifade edip bu hapishaneyi güzel seciyeli fidanlar yetiştiren bir mübarek bahçeye çevirmek gibi a'mal-i sâliha ile hapishane müdür ve alâkadarları, câni ve katillerin başlarında zebani gibi azab memurları değil, belki Medrese-i Yusufiyede Cennet'e adam yetiştirmek ve onların terbiyesine nezaret etmek vazifesiyle memur birer müstakim üstad ve birer şefkatli rehber olmalarına çalışmalıyız.

2.8 Dördüncü Mes'ele

Yine Gençlik Rehberi'nde izahı var. Bir zaman bana hizmet eden kardeşlerim tarafından sual edildi ki: "Küre-i arzı herc ü merce getiren ve İslâm mukadderatıyla alâkadar olan bu dehşetli harb-i umumîden elli gündür (şimdi yedi seneden geçti aynı hâl) (*) hiç sormuyorsun ve merak etmiyorsun. Halbuki bir kısım mütedeyyin ve âlim insanlar, cemaati ve câmii bırakıp radyo dinlemeğe koşuyorlar. Acaba bundan daha büyük bir hâdise mi var? Veya onunla meşgul olmanın zararı mı var?" dediler. Cevaben dedim ki:

Ömür sermayesi pek azdır. Lüzumlu işler pek çoktur. Birbiri içinde mütedâhil daireler gibi, her insanın kalb ve mide dairesinden ve cesed ve hane dairesinden, mahalle ve şehir dairesinden ve vatan ve memleket dairesinden ve Küre-i Arz ve nev-i beşer dairesinden tut tâ zîhayat ve dünya dairesine kadar, birbiri içinde daireler var. Herbir dairede herbir insanın bir nevi vazifesi bulunabilir. Fakat en küçük dairede, en büyük ve ehemmiyetli ve daimî vazife var. Ve en büyük dairede en küçük ve muvakkat, arasına vazife bulunabilir. Bu kıyas ile -küçüklük ve büyüklük makûsen mütenasib-vazifeler bulunabilir. Fakat büyük dairenin cazibedarlığı cihetiyle küçük dairedeki lüzumlu ve ehemmiyetli hizmeti bıraktırıp lüzumsuz, malayani ve âfâkî işlerle meşgul eder. Sermaye-i hayatını boş yerde imha eder. O kıymetdar ömrünü kıymetsiz şeylerde öldürür. Ve bazan bu harb boğuşmalarını merak ile takib eden, bir tarafa kalben tarafdar olur. Onun zulümlerini hoş görür, zulmüne şerik olur.

Birinci noktaya cevap ise: Evet bu cihan harbinden daha büyük bir hâdise ve bu zemin yüzündeki hâkimiyet-i âmme davasından daha ehemmiyetli bir dava, herkesin ve bilhassa Müslümanların başına öyle bir hâdise ve öyle bir dava açılmış ki; her adam, eğer Alman ve İngiliz kadar kuvveti ve serveti olsa ve akli da varsa, o tek davayı kazanmak için bilâtereddüd sarfedecek. İşte o dava ise, yüzbin meşahir-i insaniyenin ve hadsiz nev'-i beşerin yıldızları ve mürşidlerinin müttefikan, kâinat sahibinin ve mutasarrıfının binler va'd ü ahdlerine istinaden haber verdikleri ve bir kısmı gözleriyle gördükleri şu ki: Herkesin iman mukabilinde bu zemin yüzü kadar bağlar ve kasırlar ile müzeyyen ve bâki ve daimî bir tarla ve mülkü kazanmak veya kaybetmek davası başına açılmış. Eğer iman vesikasını sağlam elde etmezse kaybedecek. Ve bu asırda, maddiyyunluk taunuyla çoklar o davasını kaybediyor. Hattâ bir ehl-i keşf ve tahkik, bir yerde kırk

vefiyattan yalnız birkaç tanesi kazandığını sekeratta müşahede etmiş; ötekiler kaybetmişler. Acaba bu kaybettiği davanın yerini, bütün dünya saltanatı o adama verilse doldurabilir mi?

İşte o davayı kazandıracak olan hizmetleri ve yüzde doksanına o davayı kaybettirmeyen hârika bir dava vekilini o işde çalıştıran vazifeleri bırakıp ebedî dünyada kalacak gibi âfâkî malayaniyat ile iştigal etmek tam bir akılsızlık bildiğimizden, biz Risale-i Nur şakirdleri, her birimizin yüz derece aklımız ziyade olsa da ancak bu vazifeye sarfetmek lâzım diye kanaatımız var.

Ey hapis musibetinde benim yeni kardeşlerim! Sizler, benim ile beraber gelen eski kardeşlerim gibi Risale-i Nur'u görmemişsiniz. Ben onları ve onlar gibi binler şakirdleri şahid göstererek derim ve isbat ederim ve isbat etmişim ki: O büyük davayı yüzde doksanına kazandıran ve yirmi senede yirmi bin adama o davanın kazancının vesikası ve senedi ve beratı olan iman-ı tahkikiyi eline veren ve Kur'an-ı Hakîm'in mu'cize-i maneviyesinden neş'et edip çıkan ve bu zamanın birinci bir dava vekili bulunan Risale-i Nur'dur.

Bu onsekiz senedir benim düşmanlarım ve zındıklar ve maddiyyunlar, aleyhimde gayet gaddarane desiselerle hükûmetin bazı erkânlarını iğfal ederek bizi imha için bu defa gibi eskide dahi hapislere, zindanlara soktukları halde, Risale-i Nur'un çelik kal'asında yüzotuz parça cihazatından ancak iki-üç parçasına ilişebilmişler. Demek avukat tutmak isteyen onu elde etse yeter. Hem korkmayınız, Risale-i Nur yasak olmaz; Hükûmet-i Cumhuriyenin meb'usları ve erkânlarının ellerinde mühim risaleleri iki-üçü müstesna olarak serbest geziyorlardı. İnşâallah, bir zaman hapishaneleri tam bir ıslahhane yapmak için bahtiyar müdürler ve memurlar, o Nurları, mahpuslara, ekmek ve ilâç gibi tevzi edecekler.

Beşinci Mes'ele

Gençlik Rehberi'nde izah edildiği gibi; gençlik hiç şübhe yok ki gidecek. Yaz güne ve kışa yer vermesi ve gündüz akşama ve geceye değişmesi kat'iyetinde, gençlik dahi ihtiyarlığa ve ölüme geçecek. Eğer o fânî ve geçici gençliğini iffetle hayrata -istikamet dairesinde- sarfetse, onunla ebedî, bâki bir gençliği kazanacağını bütün semavî fermanlar müjde veriyorlar. Eğer sefahete sarf etse, nasilki bir dakika hiddet yüzünden bir katl, milyonlar dakika hapis cezasını çektirir. Öyle de gayr-ı meşru dairedeki gençlik keyifleri ve lezzetleri, âhîret mes'uliyetinden ve kabir azabından ve zevalinden gelen teessüflerden ve günahlardan ve dünyevî mücazatlarından başka, aynı lezzet içinde o lezzetten ziyade elemeler olduğunu aklı başında her genç tecrübe ile tasdik eder.

Meselâ, haram sevmekte bir kıskançlık eleme ve firak eleme ve mukabele görmemek eleme gibi çok ârızalar ile o cüz'î lezzet, zehirli bir bal hükmüne geçer. Ve o gençliğin sû'-i istimali ile gelen hastalıkla hastahanelere ve taşkınlıklarıyla hapishanelere ve kalb ve ruhun gıdasızlık ve vazifesizliğinden neş'et eden sıkıntılarla meyhanelere, sefahethanelere veya mezaristana düşeceklerini bilmek istersen, git hastahanelerden ve hapishanelerden ve meyhanelerden ve kabristandan sor.

Elbette ekseriyetle, gençlerin gençliğinin sû'-i istimalinden ve taşkınlıklarından ve gayr-ı meşru keyiflerin cezası olarak gelen tokatlardan evvahlar ve ağlamalar ve esefler işiteceksin. Eğer istikamet dairesinde gitse, gençlik gayet şirin ve güzel bir nimet-i ilahiye ve tatlı ve kuvvetli bir vasıta-i hayrat olarak âhîrette gayet parlak ve bâki bir gençlik netice vereceğini, başta Kur'an olarak çok kat'î âyâtıyla bütün semavî kitablar ve fermanlar haber verip müjde ediyorlar. Madem hakikat budur. Ve madem helâl dairesi keyfe kâfidir. Ve madem haram dairesindeki bir saat lezzet, bazan bir sene ve on sene hapis cezasını çektirir. Elbette gençlik nimetine bir şükür olarak, o tatlı nimeti iffette, istikamette sarfetmek lâzım ve elzemdir.

3. EFENDİMİZ, AHLÂKI VE KULLUĞU

Peygamber Efendimiz (sav), örnek ahlâkıyla insanları kendisine hayran ve meftun eden yüksek ahlâkın temsilcisidir. Kur'ân-ı Kerim, Peygamberimiz'i, büyük ahlâk sahibi ve en güzel örnek şeklinde anlatır. O, öyle bir yüce ahlâk sahibidir ki, O'nun nuru sayesinde yolumuz aydınlanır, işlerimiz yoluna girer, hayatımıza bir düzen ve disiplin gelir. Peygamberimizin hayatı, insanların meşgul olduğu ve karşılaştıkları her ihtiyaca cevap verebilecek güzel ahlâkın bütün kurallarıyla donanmıştır. İnsanlığın İftihar tablosu, cesareti, cömertliği, adaleti, şefkat ve merhamet sahibi olması, mütevazılığı, yumuşak huyluluğu, nezaket sahibi olması ve daha pek çok ahlâki özelliğiyle bizim için en güzel örnektir.

3.1 Efendimiz Şefkat ve Merhamet Abidesiydi

Merhametli olmak, bir insanda bulunması gereken en önemli vasıflardan biridir. Mahlûkat içinde en merhametli zât, "Rahmetenlil âlemin" vasfıyla Kur'ân'da bahsedilen Hz. Muhammed a.s. 'dir. Çünkü O, hiçbir zaman kendisini düşünmemiş, ilk nefesinde ve son nefesinde "Ümmet! Ümmet!" diyerek ümmetine karşı hissettiği şefkat ve merhameti kâinâta açıkça ilân etmiştir.

Çocuklara, hanımlara, yaşlılara, hastalara, dul ve yetimlere kimsesiz ve güçsüzlere, kölelere, hayvanlara büyük bir şefkat, sevgi ve merhamet besleyen Peygamber Efendimiz, bu konuda bize en güzel örnekleri sunmuştur.

Efendimiz (sav), Hz. Zeyd bin Harise (ra) ile birlikte gizlice Mekke'den ayrılarak Taif'e vardı. Orada Sakif kabilesi ileri gelenleriyle görüşmeye başladı. Onları İslâm dinine dâvet etti. Kavminden muhâlefet edenlere, kendisiyle birlikte karşı koymalarını talep etmek için geldiğini anlattı. Ancak, kaldığı on gün zarfında hiçbir müsbet netice elde edemedi. Üstelik hakaret ve alay ile karşılık gördü. Türlü türlü ithamlara mâruz kaldı. Efendimiz (sav) bu davranışları ve sözleri üzerine Sakiflilerden hayır gelmeyeceğini anladı ve buna çok üzüldü.

Müşriklerin bu durumu haber alıp cüretlerini arttırmalarından endişe duyduğu için de yanlarından ayrılacağı sırada onlara: "Bâri konuştuklarımız aramızda kalsın! Başka kimse duymasın." dedi.

Ne var ki, şirk inancını kuvvetle yaşayan Taif sakinleri, Peygamberimiz'in bu arzusunu da kabul etmediler. Gençlerinin İslâmiyet'e ilgi duymalarından korkarak, Peygamber Efendimiz'e (sav): "Memleketimizden çık da, nereye gidersen git! Kavmin ve hemşehrilerin söylediklerini kabul etmeyince, çıkıp bize gel! Vallahi biz de senden elimizden geldiğince uzak duracağız, isteklerini kabul etmeyeceğiz!" dediler.

Lât ve Uzza'ya tapmakta, Mekkeli müşriklerle yarışıp duran Sakifliler, bu çirkin sözlerle de yetinmediler. Beldelerinde misafir olarak bulunan cihan Peygamberine, ayak takımını, sokak gençlerini ve köleleri kışkırtarak saldırtılar. Gözü dönmüş olan bu insafsızlar, yolun iki tarafında sıralanarak Peygamberimizi ve Hz. Zeyd'i taşa tuttular. Resûlullah'ın mübârek ayakları kana bulandı. Öyle ki, isabet eden taşların açtığı yaraların acısı yürümeye engel olur hâle geldi. Resûl-i Ekrem Efendimiz, zaman zaman oturmak zorunda kaldı. Ama bu vicdânsızlar, her seferinde Onu zorla ayağa kaldırarak, yeniden yaralı ayaklarını taş yağmuruna tutuyorlardı. Ayak takımı, Peygamber Efendimiz'i ızdırap içinde bırakırken, taşlarıyla beraber kahkahâlar da savuruyorlardı.

Efendimiz, bu âdice saldırıdan ancak kendini bir bağa atmakla kurtarabildi. Bağın sahipleri, kendilerine uzaktan akraba sayılan Utbe ve Şeybe bin Rabia adında iki kardeşti.

Bağ sahipleri, Efendimiz'in maruz kaldığı menfur saldırıyı uzaktan seyretmişler ve acıma duyguları harekete gelmişti. Köleleri Addas'la Efendimiz'e biraz üzüm göndererek ikrâmında bulundular. Resûl-i Ekrem Efendimiz, bağdan ayrılıp düşünceli düşünceli ve Sakif kabilesiyle, Taifliler'den maksadına muvafık bir netice alamamanın üzüntüsü içinde yoluna devam etti. Mekke'ye iki konaklık bir mesafe kalmıştı ki, Zâtını bir bulutun gölgelemekte olduğunu gördü. Dikkatlice bakınca, bulutun içinde Hz. Cebrail'i fark etti.

Cebrail (aleyhisselâm) Ona şöyle seslendi: "Şüphesiz Allah (cc), kavminin sana neler söylediğini işitti. Sana şu dağlar meleğini gönderdi. onlar hakkında dilediğini yapmak üzere ona emredebilirsin!"

O ânda görünen dağlar meleği de emrine âmâde olduğunu ve istediği takdirde Ebû Kubeys ile Kuaykian Dağlarını müşriklerin üzerine kapanırcasına birbirine kavuşturabileceğini söyledi.

Fakat şefkat ve merhamet menbâi Resûl-i Ekrem Efendimiz'in arzusu başka idi. Dağlar meleğine şu cevabı verdi:

"Hayır, ben böyle bir şey istemem. İstedğim tek şey, Hak Teâlâ'nın bu müşriklerin soyundan, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmaksızın ibâdet edecek bir nesil ortaya çıkarmasıdır."

Resûl-i Ekrem Efendimiz (sav), kendisine hakaret eden, kendisini alaya alan, türlü türlü ezâ ve cefâlara mâruz bırakan Taif ahâlisinin de helâk olmasını istememekle, onların ebedî saâdetlerini şiddetle arzu etmekle, kendisinin ne kadar “Merhamet Deryası” bir peygamber olduğunu, bütün asırların idrâkine en güzel bir şekilde sunmuştur.

Efendimiz Cesaret Sahibiydi

Peygamber Efendimiz cesurdu. Hayatının her karesi cesaret tablolarıyla dopdolu olan Efendimiz, cesaret ve kararlılığı sayesinde aşılmaz gibi görünen bütün engelleri tek tek aşmış ve bu konuda da başta ashabi olmak üzere bütün Müslümanlara cesaretin en güzel örneklerini sunmuştur.

O, öyle cesur bir insandı ki, savaşın en kızıştığı anlarda dahi atını mahmuzlayıp ordunun en önünde mücadele ediyor ve cesaretiyle ashabını yüreklendiriyor, çevresine güven ve emniyet kaynağı oluyordu. Cesaretiyle dünyanın dört bir tarafında nam salmış Hz. Ali anlatıyor: Bedir savaşında baktım ki, Resûlullah’a (sav) sığınyor, O’nun arkasına sokuluyoruz. O ise düşmana hepimizden daha yakın durumdaydı. Hepimizin en cesuru O idi.

Efendimiz’in Cömertliği Dillere Destandı

Peygamber Efendimiz (sav), kerem ve cömertlikte zirveyi temsil ediyordu. Cenâb-ı Hakk’ın “Kerîm” ismi, O’nda tecelli ile kendini gösteriyordu. O, her mevzuda olduğu gibi bu konuda da Cenâb-ı Hakk’ın en zirvede bir hâlifesiydi ve yeryüzünde O’ndan daha cömert bir ikinci insan gösterilemezdi.

Allah Resûlü (sav), Huneyn’e giderken Safvan İbn Ümeyye’den ödünç olarak silah almıştı. Resûlü Ekrem (sav), Huneyn sonu elde edilen ganimetlere hayran hayran bakan Safvan’ı görünce dikkatini çekmiş ve “Bakıp beğendiğin o develer senin olsun.” dedi. Ardından, birçok şey daha verdi. Safvan, bu cömertlik karşısında şaşırıp kaldı. Kalbi, Allah Resûlü’ne karşı kin ve buğzla dolu olan bu adam, birdenbire değişivermişti.

Evet, Efendimizin bu keremi, onu kin ve buğzundan uzaklaştırmış ve İki Cihan Serveri onun için insanların en sevgilisi hâline gelivermişti. Safvan’ı kazanmak, elbette binlerce deve, sığır ve koyundan daha mühimdi. Allah Resûlü de en mühim olanı yapmıştı. Nitekim Safvan’a yapılan bu cömertlik neticesiz kalmamıştı. Hemen kavmine giden Safvan, “Ey kavmim! Koşun İslâm’a girin. Zira Hz. Muhammed, bir veriş veriyor ki, ancak fakirlikten korkmayan ve Allah’a tam itimat eden bir insan böyle verebilir!” diyecekti.

Efendimiz, Adalet Sahibiydi

Adalet, her şeyi tam olarak yerine getirmek, herkese hakkını vermek ve ölçülü davranmak demektir. Bütün bunlar, Peygamber Efendimiz’de en mükemmel şekilde mevcuttu.

Mahzumilerden bir kadın hırsızlık etmişti. Kureyşliler şerefli bir kabileden olan bu kadının cezalandırılmasını istemiyorlardı. Hz. Üsâme bin Zeyd’i Peygamberimiz çok seviyordu. Onu kırmayacağını biliyorlardı. Hz. Üsame’yi araya koyarak, Peygamberimizin bu kadına ceza vermemesi için ricacı olarak gönderdiler. Peygamberimiz, Hz. Üsame’ye şöyle buyurdu: “Yâ Üsâme! Sen Allah’ın belirlemiş olduğu cezalardan birinin affı için bana gelip de nasıl benden yardım istersin?” Hz. Üsame: “Özür dilerim. Benim için Allah’tan af dileyin ey Allah’ın Resûlü!” dedi. Akşam olunca Peygamber Efendimiz (sav) kalktı; Allah’a, O’na lââyık pek çok sıfatlarla hamd ü senâ ettikten sonra şöyle buyurdu:

“Sizden evvelkilerin helak olmalarının sebebi şu idi: Aralarında nüfuz sahibi ve soylu biri hırsızlık yapmışsa onu serbest bırakırlardı. Hırsızlığı yapan, kimsesiz ve zayıf ise gereken cezayı tatbik ederlerdi. Allah’a yemin ederim ki, eğer Muhammed’in kızı Fâtıma dahi çalsaydı onun da cezasını verirdim.” Sonra, Resûlullah o kadını getirtip hakkındaki hükmü uyguladı. Kadın, bundan sonra güzelce tevbe etti ve evlendi. Hazreti Âişe der ki: Bu kadın bana gelir giderdi. Ben de, kadının ihtiyaçlarını Resûlü Ekrem’e iletirdim.” Peygamberimiz, adaleti uygularken din farkı gözetmezdi. Hak sahibi bir Yahudi de olsa, Müslümandan hakkını alır, ona verirdi.

Efendimiz Tevazu Sahibiydi

Tevazu, alçakgönüllü olmak demektir. Mutevazı bir insan kendisinden aşağıda olan kimseye küçük muamelesi yapmaz, onu hor ve hakir görmez, büyüklük taslamaz. Bu konuda “Muhakkak Allah Teâlâ, bana, sizin mutevazı olmanızı vahyetti.” “Her kim Allah için alçakgönüllülük yaparsa, Allah muhakkak onun derecesini yükseltir” buyuran Peygamber Efendimiz, tevazu ve alçakgönüllülüğün en makbulünü yaşamıştır.

O, her açıdan yaratılmışların en üstünü olduğu hâlde hiçbir şekilde bunu kullanmamış, kendisini insanlardan bir insan olarak nitelemiş ve “Allah için alçakgönüllülük edeni Allah yükseltir, Allah ‘a karşı böbürleneni de Allah alçaltır” buyurmuştur.

O’nun tevazuu baş döndürücü derinlikteydi. Bir defasında Cenâb-ı Hak kendisini kral bir peygamber olmakla, kul bir peygamber olmak arasında serbest bıraktığında O, “kul bir peygamber” olmayı tercih etmiştir.

Bir defasında Sahabilerinin yanına gelir. Efendimiz’in geldiğini gören Sahabîler hemen ayağa kalkarlar. Bu hareketle rini tasvip etmeyen Peygamber Efendimiz onları ikaz eder “Acemlerin (diğer milletlerin) birbirlerini tazim ederek ayağa kalktıkları gibi, siz de benim için ayağa kalkmayın. Çünkü ben kulun yediği gibi yiyen, kulun oturduğu gibi oturan bir kulum.”

“Peygamber Efendimiz ile birlikte camiye gidiyordum. Yolda Peygamberimizin ayakkabı bağı çözüldü. Ben hemen eğilip bağlamak istedim. Fakat Peygamberimiz ayağını önümden çekti ve şöyle buyurdu:

“Bu hareketin, başkasına hizmet gördürmek demektir. Ben başkasına hizmet gördürmeyi sevmem.”

3.2 Efendimiz Hilm Sahibiydi (Yumuşak huyluydu)

Hilm, insanın, kendisini öfkelenmesi hâlinde, kontrol altına alması, intikam alma fırsatı doğduğunda affedici olması, hoş olmayan şeylere karşı sabretmesi mânâlarına gelir. Hilm, ağırbaşlılık, sabırlılık ve yumuşak huyluluk demektir.

Peygamberimiz, yumuşak huyluluğu ve affediciliği sayesinde her türlü cahiliye kabalığına karşı koyabilmiş ve paslanmış gönüllere girebilmiştir.

Hilm, Resûlullah’ın insanları İslâm’a davette kullanmış olduğu altın bir anahtar gibidir. O bu anahtarı en iyi bir şekilde kullanmış; onunla, son derece inatçı olan Mekke ve civarındaki insanları Allah’a davet etmiştir. Şayet Hz. Peygamber’in bu eşsiz hilmi olmasaydı, getirdiği gerçekleri insanlara bu kadar kısa bir zamanda ulaştırması ve neticeyi elde etmesi çok zor olurdu.

Uhud Savaşında, Peygamberimizin amcası ve süt kardeşi olan Hz. Hamza şehid edilmiş, vücudu parçalanmış Resulullah’ın kendisinin başı yarılmış, dişleri kırılmış, vücudu kanlar içerisinde kalmıştı. Ancak, o bütün bunlara rağmen şu duayı yapmıştır: “Allah’ım kavmimi bağışla! Çünkü onlar (beni) bilmiyorlar.

Yine bir gün, birisinin Resûlullah’a (sav) gelerek “Ey Muhammed, Adaletli ol!” demesi karşısında O, hiçbir şey yapmaksızın sadece şöyle demiştir: “Yazık sana! Eğer ben de adil olmazsam, başka kim adil olabilir ki?”

Başka bir zaman farklı bir kişi gelip, Hz. Peygamber’in cübbesini arkasından çekerek: “Ya Muhammed! Bana hakkımı ver. İki devemi de yükle. Zira sen, ne kendi malından ne de babanın malından veriyorsun demiş; ancak O bütün bu kabalıklara rağmen yanındakilere şöyle seslenmiştir: Bu adama istediğini verin.

“Huneyn Harbi sona erince, Allah Resûlü bazı kimselere ganimetten fazlaca pay ayırdı. Mesela, Akra’ b. Hâbis’e yüz deve verdi. Keza, Uyeyne’ye de aynı miktarı verdi. Diğer insanlara da takdirince bir şeyler verdi. O sırada bir adam çıktı ve, “Bu yapılan taksim, Allah’ın razı olacağı bir taksim olmadı.” dedi. Ben, “Senin bu söylediğini Allah Resûlüne aktaracağım!” dedim ve aynen adamın sözlerini Resûlullah’a aktardım. Bunun üzerine Allah Resûlü şöyle buyurdu: “Allah, Musa’ya merhamet eylesin. O, bundan daha fazla eza ve cefaya maruz kalmış ama yine de sabretmişti.”

Allah Resûlü, Mekke’de son derece sıkıntılı günler geçirmişti. Alaylara, hakaretlere, boykotlara ve işkencelere maruz kalmıştı. Hatta, çok sevdiği Mekke’den hicret etmek zorunda kalmıştı. Ancak yıllar sonra, Mekke’yi fethettiği zaman oraya girerken Mekkelilere sordu: “Benden nasıl bir muamele bekliyorsunuz?” Hepsi birden cevap verdi: “İyilik bekliyoruz. Sen kerîmsin ve kerim bir kardeşin oğlusun.” O da Hz. Yûsuf’un kardeşlerine dediği gibi dedi: “Bugün size kınama yoktur. Gidin, hepimiz hürsünüz. Allah sizi bağışlasın. O, Erhamürrahimin’dir.” Halbuki Mekkeliler, Resûlullah’a (sav) o kadar eziyet etmişlerdi ki, Allah’ın zaferi geldiğinde, artık Resûlullah’ın onların kökünü kazıyacağından, onları tarumar edeceğinden şüphe etmiyorlardı. Fakat Resûlullah (sav) af ve müsamahadan öte bir şey yapmadı

Efendimiz; İnsan, hilmi sayesinde gecesini ibadet, gündüzünü de oruçlu olarak geçirenlerin derecesine ulaşır.

“Bir kul, Allah katında o’nun rızası için yuttuğu öfkesinden daha üstün bir yudum yudumlamamıştır.

Sahabeden Eşec el-Asrî’ye Sende Allah’ın sevdiği iki haslet var: hilm ve haya diyerek, hilmin, Allah’ın sevdiği bir vasıf olduğunu belirtmiştir

Efendimiz Vefa Timsali İdi

Efendimiz (sav) vefa timsali idi. Sözünde durması, vadinden caymaması, kendisine ve çevresindeki ashabına yardımı dokunanları asla unutmaması, dostlarını sık sık arayıp hâl ve hatır sorması, vefat etmiş yakınları yâd etmesi, ümmetini düşünmesi adına büyük fedakarlıklar yapması gibi en geniş mânâda vefayı temsil ediyor ve sadece bu hususiyeti bile onun bir peygamber olduğunu anlatıyordu.

Peygamberimiz hiçbir iyiliği unutmazdı. İyiliğe karşı iyilikle mukabele ederek vefasını gösterirdi.

Bir keresinde Habeşistan hükümdarının elçileri Efendimiz'in huzuruna gelmişlerdi. Peygamberimiz onlarla yakından ilgilendi. Ashab'tan bazıları: "Ey Allah'ın Resûlü! Biz hizmet ederiz, siz istirahat buyurunuz!" dediler. Fakat Peygamberimiz (sav) sahabîlerine şu cevabı verdi: "Bunlar, Habeşistan'a göç etmiş olan ashabıma yer göstermiş, ikram etmişlerdi. Şimdi bunlara karşılık bizzat ben de hizmet etmek isterim."

Efendimiz'in Mizah Anlayışı Nasıldı?

Peygamber Efendimiz, herkese samimi ve içten davranırdı. Zaman olur, şakalaşır, tatlı ve güzel bir hava oluştururdu Herkes gibi Peygamberimiz de şaka yapar, lâtifeli konu- şur, ama hiçbir zaman yalan söylemezdi. Çünkü şaka yollu da olsa, yalan yalandır. Bunun yanında, Efendimiz insanlarla alay etmez, hafife almaz, dalga geçmez, küçük düşürmez, mahcup etmez, zor durumda bırakmaz, "işletme" gibi olumsuz tavırları hoş karşılamazdı.

İşte bir örnek. Hz. Enes (radiyallâhu anh) anlatıyor: "Bir adam Peygamber'e (sav) gelerek: "Ey Allah'ın Resûlü! Beni bir deveye bindir!" dedi.

Resûlullah da: "Ben seni devenin yavrusuna bindireceğim!" buyurdu.

Adam: "Yâ Resûlullah, ben deve yavrusunu ne yapayım (ona binilmez ki)!" deyince Hz. Peygamber: "Acaba deveyi deveden başka bir mahluk mu doğurur? (Her deve, bir devenin yavrusu değil midir?)" buyurdular. Peygamberimiz (sav) bu sözülle hem şaka yapmakta hem de insana bir söz işitince iyice düşünüp derinliğini, muhtevasını kavramadan reddetmemesi, itirazda acele etmemesi gerektiğini göstermektedir.

Efendimiz'in İnsanlarla İlişkisi Nasıldı?

Peygamberimiz insanlara çok değer verir, halkla iç içe yaşar, onlardan biri gibi hayatını devam ettirirdi. Bir kimseyle karşılaştığı zaman ilk selam veren kendisi olurdu; tokalaşır, hâl ve hatırını sorardı. Söylenenleri dikkatle dinler, muhatabı ayrılmadıkça yüzünü ondan çevirmezdi.

Enes b. Mâlik, Efendimiz'in (sav) bu özelliğini şöyle ifade eder: "Hz. Peygamber (sav) biriyle karşılaşır konuşmaya başlayınca o zat yüzünü çevirmedikçe o kimse- den yüzünü çevirmezdi. Biri ile karşılaşır da elini tutunca, adam elini bırakmadıkça, elini çekmezdi. Ashabı ile otururken ayaklarını asla uzatmazdı.

Peygamberimiz, insana öncelikle insan olduğu için değer veriyordu. Bunun en güzel ve çarpıcı örneklerinden biri şudur: Bir gün Hz. Peygamber sahabeden bir grupta otururken yakınlarından bir cenaze geçmiş ve Peygamberimiz cenazeyi görünce ayağa kalkmıştı. Yanında bulunanlar, onun bir Müslüman cenazesi olmadığını, Yahudi cenazesi olduğunu söyleyerek, 'ayağa kalkmanız gerekmezdi' demek istemişlerdi. Onların bu sözü üzerine Hz. Peygamber: "Müslüman değilse insan da mı değil?" cevabını vermişti.

Peygamberimiz misafire ikram etmeyi sever ve teşvik ederdi. Misafirlerini en iyi şekilde ağırlayan ve onlara ikramda bulunan Peygamberimiz misafire ikram etmeye teşvik etmiş ve misafirini ağırlamayanda hayır olmadığını söylemişti Peygamberimiz hediyeleşme üzerinde ısrarla durmuştur. "Hediyeleşiniz ki, sevginiz artsın" buyuran Peygamberimiz hem hediye alır hem de karşılığında bir şeyler hediye ederdi.

Efendimizin (sav) Güvenirliliği ve Emin İnsan Olması

Hz. Muhammed (sav), hayatında bir kere bile yalan söylememişti. O, emin bir insandı. Herkes de O'nu böyle kabul ediyordu. Öyle emindi ki; söz gelimi sefere çıkmayı düşündünüz, hanımınızı bir yere bırakmanız lazım geldi gidip hiç tereddüt etmeden Hz. Muhammed'e(sav) bırakabilirdiniz. Siz gelinceye kadar kaşını kaldırıp ona bakmayacağından kesinlikle şüpheleniz olmazdı.

Malınızı birisine teslim etmeyimi düşündünüz? Hiç tereddüt etmeden gidip Muhammedü'l-Emin'e teslim edebilirsiniz ve malınızın zerresine dahi zarar gelmeye ceğini bilirdiniz.

Sözünde Durması: Henüz peygamber değildi. Bir arkadaşıyla uzak bir yerde buluşmak üzere sözleşirler. Daha sonraki yıllarda müslüman olan zat, olayı şöyle anlatır: "Ben buluşmak üzere kendisine verdiğim sözü unuttum. Üç gün sonra hatırladığımda koşarak, anlaştığımız yere gittim. Baktım ki O hala, orada beni bekliyor. Bana ne kızdı ne de darıldı. Sadece: "Ey genç! Bana meşakkat verdin. Üç gündür seni burada bekliyorum." dedi.

Kabe onarılmış ve Hacerü'l-Esved'in tekrar eski yerine konulması büyük bir problem haline gelmişti. Kabileler kılıçlarını yarıya kadar sıyırmış ve herkes bu şerefin kendi oymağına ait olmasını istiyordu. Sonunda şöyle bir karara vardılar. Kabe'ye ilk girenin hakemliğini kabul edeceklerdi. Herkes merakla kimin ilk gireceğini bekliyordu ve tabii, Allah Resulü'nün hiçbir şeyden haberi yoktu. O'nun dosta düşmana güven telkin eden gül yüzü kapıdan görününce, oradakiler sevinçle "El-Emin geliyor" dediler ve O'nun kararına kayıtsız şartsız razı olacaklarını söylediler.

Allah, Resulü, hemen: "Büyükçe bir kumaş getirin." dedi, getirildi. Hacerü'l-Esved, bu kumaşın ortasına kondu. Bütün oymakların ileri gelenleri, kumaşın farklı uçlarından tutarak konulacak yere kadar götürdüler. Allah Resulü de: orada taşı bizzat kendisi alıp yerine yerleştirdi. Ve böylece, büyük bir iç harp önlenmiş oldu. Zira Q'na güvenleri tamdi.

"Size doğruluk yaraşır. Doğruluk insanı iyiliğe, o da cennete çeker, götürür. İnsan, kendini bir kere doğruluğa verip o yola yöneldi mi, hep doğru söyler, doğruyu araştırır. Böylece o insan, Allah katında "sıddık" olarak yazılır. "Yalandan sakınınız. Yaları insanı fücra, bataklığa, o da cehenneme ulaştırır. Bir insan, kendini bir kere yalana kaptırdı mı daima yalan söyler, neticede Allah katında adı yalancı olarak yazılır."

3.3 Efendimi'zin Kulluğu

Allah Resûlü bitmek tükenmek bilmeyen bir arzu ile Rabbine ibadet etmeye çalışır ve her fırsatta O'nun kulu olduğunun bilinciyle hareket ederdi. Şu misal buna güzel bir örnektir:

Abdullah b. Mesud anlatıyor: Bedir Savaşı'nda, üç kişiye ancak bir deve düşüyordu. Ebû Lübâbe, Hazreti Ali ve Allah Resûlü birlikte idi. Yürüme sırası Allah Resûlüne geldiğinde, "Ey Allah'ın Resûlü, senin yerine biz yürüyelim." dediler. Allah Resûlü şöyle buyurdu: "Siz, benden daha güçlü ve kuvvetli değilsiniz. Ayrıca, benim sevaba olan ihtiyacım sizinkinden daha az değildir."

Efendimizin Namazları Nasıldı?

Peygamberimiz (sav) namaza düşküdü. Çünkü namaz, O'nun ifadesiyle dinin direği, gözünün nuru idi. O, namaz kılarken sanki dünyaya veda eder, âhiret âlemine dalardı.

O'nun tasviriyle namaz, bir kimsenin evinin önünden akan bir ırmakta günde beş defa yıkanmasının bütün kirleri arıttığı gibi, mümini hata ve günahattan, gizli ve açık çirkinliklerden temizlerdi. Peygamberimiz (sav) namazlarını en üstün bir kulluk şuuruyla eda etmiş, ashabına da öğretmiş, ashabın Peygamberimizden kılınışını öğrenip aktardığı namazlar günümüze kadar gelmiştir. İnananlara düşen de aynı kulluk şuuruna ererek namazları Peygamberimiz gibi edâ etmeye çalışmak olmalıdır.

Çünkü namaz bizim en hayati kulluk borcumuzdur. Namaz bizim için ahirette en önemli kurtuluş akçesidir.

Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiği hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz (sav) şöyle buyurur: "Kişinin kıyamet günü hesabının vereceği ilk ameli namaz olacaktır. Bu hesabı güzel çıkarsa başarılı ve mutlu olur. Hesap kötü çıkarsa perişan olur, hüsrana uğrar."

Hem dünya hayatında kulluğun yegane nişanesi namaz, ahiret hayatından da ilk imtihan unsuru ve imtihanın başı ve temel sorgusudur. Bu hakikat bir hadis-i şerifte şöyle dile getirilir: "Kıyâmet gününde kulun ilk olarak hesaba çekileceği husus farz namazıdır. Eğer farz namazını tam olarak yerine getirmişse ne güzel. Eğer yerine getirmemişse şöyle denilir: Bakın bakalım bunun nafile namazı var mıdır? Eğer nafile namazı varsa, farzların noksan kalan kısımları bu nafilelerle tamamlanır.

Her hususta en büyük rehberimiz olan Sevgili Peygamberimizin (sav) namaz kılış şeklini sahabiler dikkatle takip ediyorlardı. Resûl-i Ekrem'in (sav) namaz kılarken kıyamı, rükûu, rükûdan sonraki itidali, secdeleri, iki secde arasındaki

oturuşu, tekrar secdesi, selâm vermekle kalkıp gitmesi arasındaki durumu hep aynı itidal ve ciddiyet içinde cereyan ettiği rivayet edilir.

Sevgili Peygamberimiz (sav), kendisi ibadeti tam hakkıyla yaptığı gibi, ümmetinin de aynı şekilde titiz davranmasını istemektedir: “Benim namaz kıldığımı nasıl gördüyseniz, siz de öyle kılın.” Bu tavsiyeye uyan sahabiler, namazda gereken dikkat ve itinayı ellerinden geldiği kadar gösterirlerdi.

Hiz. Vesile bin Mâbed, Efendimiz’in namazını şu ifadelerle anlatıyor: “Resûlullah’ın (sav) namaz kıldığını gördüm. Rükûa vardığı zaman sırtı o kadar düz olurdu ki, hatta üzerine bir miktar su dökülse, bir tarafa akmadan dururdu.”

Efendimiz, namazını ta’dîl-i erkana riayet ederek kılıyor, bu şekilde kılmayan müminleri ise ikaz ediyordu.

Hiz. Ali bin Şeyban (radiyallâhu anh) anlatıyor: “Biz Resûlullah’a (as) biat ettik ve arkasında namaz kıldık.

Sonra namazı ta’dîl-i erkânıyla kılmayan bir adamı gördü. Namaz kılan adamın rükûu düzgün değildi. Allah Resûlü, namazı bitirince şöyle buyurdu: “Ey İslâm cemaati! Rükûda ve secdede ta’dîl-i erkânâ riayet etmeyen kişinin namazı sahih değildir.

Görüldüğü gibi, Peygamberimiz, namazda en küçük bir ihmale ve hatâyâ dahi müsaade etmiyordu. Namazın bir rüknünü giderecek kadar aceleye getiren ve yarım yamalak yapanlara aslâ izin vermiyor, namazda eksiklik yapılmasını hırsızlık sayıyor, “Namazda hırsızlık yapan, namazın rükûunu ve sücudunu tam itidal üzere yapmaz” buyuruyorlardı.

Efendimiz savaş şartlarında dahi namazı terk etmemiş, hatta namazı cemaatle kılmıştır. Bedir Savaşı’nın en çetin anında bile ashab efendilerimiz cemaatle namaz kılmışlardı. Müşrik ordusu Müslümanlardan üç kattan daha fazlaydı. Tam bir ölüm kalım mücadelesi veriliyordu. Ama Allah Resûlü ve ashâbı canlarını kurtarmaktan ziyade, Allah’ın huzurunda yan yana, omuz omuza cemaatle namaz kılmayı seçmişlerdi.

Yarısı namaz kılarken diğerleri savaşmış, namaz kılanlar savaşırken diğerleri namazlarını cemaatle eda etmişlerdi.

Bu husus, Kur’ân’da da anlatılmaktadır.

Allah Resûlü, her gece uyanarak Allah’ı zikretmiş, dua ve istiğfarda bulunmuş ve namaz kılmıştır. Allah Resûlü, bazı geceler ayakları şişinceye kadar namaz kılar, Allah’ı (c.c.) zikrederdi. Ashab’dan Muğre b.Şu’be : “Ey Allah’ın Elçisi! Allah senin gelmiş geçmiş bütün günahlarını bağışladığı hâlde, neden hâlâ kendini bu kadar zorluyorsun?” diye sual edince: “Şükreden bir kul olmayayım mı?” buyurmuştu.

Efendimiz Teheccüde Ayrı Bir Önem Veriyordu

Allah Resûlü, gecenin karanlığında, herkesin köşesine çekildiği تنها zamanlarda kalkar, Cenâb-ı Hakk’a yönelir, kulluğunu acz ve fakr lisaniyla dile getirirdi. Mazhar olduğu nimetler karşısında, teheccüd namazında iki büküm olur ve karanlık saatleri namazın aydınlığıyla nurlandırır.

“Allah her peygambere bir arzu ve istek vermiştir. Bana verilen arzu da gece kalkıp namaz kılmaktır.” buyuran Peygamber Efendimiz, gece namazına ayrı bir ehemmiyet veriyor, asha- bını da bu konu da teşvik ediyordu

Hiz. Âişe: “Bir gece uyandıgımda, Allah Resûlü’nü yanımda göremedim. Aklıma, diğer hanımlarından birinin yanına gitmiş olabileceği ihtimali geldi. El yordamıyla etrafı yokladım. Elim ayağına dokundu. O zaman peygamberin namaz kılmakta olduğunu anladım.. başı secdedeydi. Kulak verdim, hıçkırma hıçkırma ağlıyor ve dua ile yakarıyordu.

Rabbi Rahimine şöyle niyaz ediyordu: “Allah’ım! Gazabından rızana; ikâbından af ve mağfiretine sığınırım. Allah’ım! Başkasına değil, Senden yine Sana sığınır ve iltica ederim. Senin zatını sena ettiğin gibi Sen’i sena etmekten âciz olduğumu itiraf ederim.”

Gecelerin namazla ihya edilmesine o kadar ehemmiyet verirdi ki bir defasında Hiz. Abdullah İbn Amr İbn Âs’ı: “Abdullah! Sakın gece namazını (teheccüd) düzenli kılıyorken sonra kılmayı bırakan falan şahıs gibi olma!” diyerek ikaz etmişti.

Efendimiz bir gece Hiz. Aişeye: “Ya Aişe! Müsaade eder misin? Biraz Rabbime ibadet etmek istiyorum” buyurdu.

Hiz. Aişe “Ya Resulullah! Senin yanımda bulunmanı çok arzu ederim, fakat Rabbinle aranıza girmeye gönlüm razı olmaz” dedi. Efendimiz o gece sabaha kadar ibadete devam ettiler.

Allah Resulü, namazında kulluğunu o denli derin temsil ediyordu ki, neredeyse ürperip ağlamadığı namaz yok gibiydi.

Sahabe, namaz kılarken O’nun sinisinin değirmen taşının ses çıkardığı gibi ses çıkardığını söylemektedir.

Namaz, O’nun âdeta şehvetle, aşkla arzulan bir işti. Başka hiçbir zevk, O’na namazın verdiği zevki vermiyordu. Bu konuda şöyle buyurmuştu: “Bana (üç şey) sevdirdi: Kadın, güzel koku; namaz ise benim gerçek göz aydınlığım.”

Efendimiz'in Hayatı Takva Yörüngeliydi

Peygamber Efendimiz dünyaya ehemmiyet vermemiş, dünyanın çekici güzelliklerini elinin tersiyle itmiş, hep takva yörüngeli bir hayat yaşamıştır.

İbn Abbas anlatıyor: Hazreti Ömer, Resûlullah'ın yanına geldiğinde Efendimiz bir hasır üzerine uzanmış yatıyordu. Hasır, mübarek bedeninde iz yapmıştı. Bunu gören Hazreti Ömer: "Ey Allah'ın Resûlü, kendine yumuşak bir yatak yaptırırsan olmaz mıydı?" diye sorunca Resûlullah şöyle buyurdu:

"Benim bu dünya ile ne alâkam var! Bu dünyada kalıcı değilim. Ben, bu dünyada sıcak bir yaz günü yola çıkan ve bir ağacın gölgesinde istirahata çekilen ve yoluna devam eden bir yolcu gibiyim."

Efendimiz'in Şükrü Nasıldı?

Efendimiz'in hayatında şükrün ayrı bir yeri vardı. O, şükrünü günde pek çok defa hem diliyle hem de namazıyla ifa ediyordu. Muğîre b. Şu'be anlatıyor:

"Allah Resûlü, ayakları şişinceye kadar namaz kıları. Kendisine, 'Ey Allah'ın Resûlü, Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamadı mı?' denildiğinde, Resûlullah: "Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?" cevabını verdi.

Allah Resûlü Cenâb-ı Hakk'a karşı şükür için uzun uzun şükür secdeleri yapıyordu. Muaz b. Cebel (ra) anlatıyor:

Allah Resûlüne gitmiştim. Resûlullah, namaz kılıyordu; sabaha kadar da kıyam ve secde hâlinde kaldı. Secdede o kadar kaldı ki, ruhunun kabzedilmiş olduğunu zannettim. "Niçin böyle yaptım biliyor musun?" buyurdu Allah Resûlü. "Allah ve Resûlü en doğrusunu bilir." dedim. Üç veya dört kere aynı soruyu tekrar tekrar sordu ve şöyle buyurdu:

"Allah'ın farz kılmış olduğu namazı kıldım. Namazın sonunda, Allah'ın elçisi (Cibril-i Emin) geldi ve "Ümmetin için ne yapayım?" diye sordu. "Rabbim en iyisini bilir" dedim. Sonra, aynı suali üç veya dört defa tekrarladı. Ben yine "Rabbim en iyi bilir" deyince Allah'ın elçisi Cibril, Cenâb-ı Hakk'ın, 'Ümmetin hakkında seni mahzun ve mükedder etmeyeceğim.' dediğini belirtti ve bunun üzerine hemen secdeye kapandım. Zira Rabbim, şükredenlere mükâfatını verir ve şükredenleri sever."

3.4 Efendimiz'in Fetaneti

Fetnet, akılla akılı aşma demektir. Ona, peygamber mantığı da diyebiliriz. Bu mantık; ruh, kalb, his ve letâifi bir araya getirip, mütalâa edilecek şeyi öyle mütalâa etmenin adıdır.

Fetnet, asla kuru bir akıl ve mantık değildir. Onun içindir ki, İslâm'ı böyle bir akıl ve mantığa izafe edip, "İslâm akıl dinidir.", "İslâm mantık dinidir." gibi laflar etmek, İslâm'ı bilmemenin de ötesinde büyük bir tahrife ilk adım sayılır. Hayır, İslâm, ne akıl ne de mantık dini değildir; o, doğrudan doğruya bir vahiy dinidir.

Eğer peygamberlerde fetnet olmasaydı, düşmanların itirazlarına, dostların da sorularına maruz kalan bu insanların karşılıklarına çıkan bunca meseleyi izah ve tefsir etmeleri nasıl mümkün olacaktı ki? Böyle bir imkânsızlık da hiç şüphesiz, dinin anlaşılmasında gibi bir neticeyi doğuracaktı. Bu takdirde ise, dinin tekliflerinin bir mânâsı kalmayacak, dinin teklifleri kalmayınca da, insanın yaratılması abes olacaktı. İşte bütün bu menfî neticelerin olmaması, peygamberlerin harikulâde bir mantıkla donatılmalarına bağlıdır. Evet, peygamberler, bütün müşkülleri gayet rahatlıkla çözen bir fetanetle serfiraz kılınmışlardır.

Efendimiz (asv)'in yaşadığı devri, şöyle bir düşünürsek: Bir taraftan sahabe, halledemediği şer'î meseleleri Allah Rasûlü (asv)'e getirip O'nun halletmesini isterken, diğer taraftan da İslâm'a girmek isteyen bazı insanların kafalarındaki tereddüt ve şüpheler de cevap beklemektedir. Bir de buna ilave olarak Allah Rasûlü (asv)'i çekemeyen ve kıskanan Ehl-i kitab'ın üretilmiş piyasaya sürdüğü şüphe ve tereddütler vardır ki, bütün bunların altından kalkmak ve sorulan sorulara doğru ve isabetli cevaplar vermek, ancak ve ancak peygamber mantığı, yani fetanetle mümkün olabilir.

Husayn, Allah Rasûlü (asv)'in huzuruna gelir. Niyeti O'na akıl vermektir. Allah Rasûlü (asv)'i ikna edecek ve O'nu davasından vazgeçirecektir. İki Cihan Serveri (asv), muhatabını tanımada ve O'nun seviyesini tesbitte mucizevî bir yapıya sahiptir. Hiç düşünmediği halde, muhatabına öyle kelimelerle hitap eder ki, siz, o kelimelerden bazılarının yerini değiştirseniz veya o karakterde olmayan bir insana, aynı ifadelerle hitapta bulunsanız, her şeyi karıştırır ve kat'iyen hedefe ulaşamazsınız. Hem kelimeleri seçmede, hem de muhatabın seviye ve durumunu tesbitte Allah Rasûlü (asv), yektâdır. O'na benzeyen ikinci bir şahıs bulmak da mümkün değildir. Kiminle, nerede ve nasıl konuşulacağını, öyle bir

süratle tayin eder ki, bir an dahi düşünmez ve ne konuştuysa, neticede, konuşulanların bütünü, konuşulması zarûri olan kelimeler olduğu anlaşılır.

O'nun, hiçbir konuşmasında isabetsizlik görülmediği gibi, lüzumsuzluk da yoktur. Her sözünü kelime kelime tetkik edin, cümleleri içinde bir tek fazlaya rastlayamazsınız. Bu, fetanet değilse ya nedir? Husayn'ı işte bu fetanet, bakın nasıl eritmiştir: Husayn, sözünü ve diyeceklerini bitirince, Allah Rasûlü (asv), edebinden ve nezahetinden hiçbir şey eksiltmeyen edep ve nezahet yüklü bir ifadeyle sorar:

- "Ya Husayn, sen kaç ilaha kulluk yapıyorsun?"

- "Yedi tane yerde, bir de gökte olmak üzere sekiz ilaha kulluk yapıyorum."

Gökte dediği sînelerden bir türlü silemedikleri Allah'tır. Allah düşüncesi vicdanlarda kök salmış öyle bir inanç ve düşüncedir ki, upuzun cahiliye dahi onu silip götürmemiştir. Vicdan, yalan söylemez. Yeter ki dil, o vicdanın sesine tam ve doğru bir şekilde tercümanlık yapabilsin. Allah Rasûlü (asv)'ın soruları, Husayn'ın bu sorulara verdiği cevaplarla devam ediyor:

- "Sana bir zarar isabet ettiğinde kime yalvarır, yakarırın?"

- "Göktekine."

- "Malın helâk olduğunda kime yalvarırın?"

- "Göktekine."

Allah Rasûlü (asv), sorularını böylece sıralıyor ve aldığı cevap hep aynı oluyor. O, ne sorsa Husayn hep göktekine diyor. Husayn, bütün bunların arkasından gelecek cümleden habersizdir. Allah Rasûlü (asv) ise, son olarak ona şunu söylüyor.

- "O, senin dualarına tek başına icabet ediyor, sense O'na hiç gereği yokken ortak koşuyorsun! Ya benim dediğim nedir? İslâm ol kurtul!"

Esasen şu konuşmada, bütün cümleler çok sadedir. Ancak muhatabın durumu ve düşünce seviyesi öyle tesbit edilmiştir ki, Husayn'ın bu sözlerin sonunda diyecek bir şeyi kalmamıştır. Evet, Allah Rasulü (asv)'ın son ifadesinden sonra, muhatabına kalan tek bir cümle vardır. O da "Lâ ilâhe illallah Muhammedu'r-Rasulullah" cümlesidir. Yani muhatap, ya bu cümleyi söyleyip ebedî kurtuluşa erecektir, ya da temerrüdünde devam edip, tek kelime dahi söyleyemeden çekip gidecektir. Başka bir tercih mümkün değildir.

Peygamber Efendimiz Nasıl Bir Kul İdi?

M. Fethullah Gülen Hocaefendi Peygamber Efendimiz'in kulluğunu şu ifadelerle anlatıyor:

O'nun ibadetine bakan insan, sanki O, hayatında başka hiçbir iş yapmamış da hep ibadet etmiş zannederdi.

Evet O, kulluğunda bu kadar derindi. Zaten, bütün güzelliklerde de O, öyle değil miydi? Hangi sahada, O'na kim yetişebilmişti ki? Hayır, hiçbir sahada, hiç kimsenin O'na ulaşması mümkün değildi.!

O, namazında kulluğunu o denli derin temsil ediyordu ki neredeyse ürperip ağlamadığı namaz yok gibiydi. Sahabe, namaz kılarken O'nun sinisinin değirmen taşının ses çıkardığı gibi ses çıkardığını söylemektedir. İçinde dönen boyunduruklar ve kulluğun o ağır mükellefiyetleri O'nu kaynayan bir kazana çeviriyordu. Elbetteki bu hâl, O'nun en yüksek seviyede, kulluğunu ifa edebilme gayretinden ileri geliyordu.

O, ömrünü kullukla geçirmişti. Namaz, O'nun en sevdiği gözdesiydi. Gece gündüz namaz kıldı ve hep öyle yaşadı. Nasıl yaşanırsa öyle ölüneceğini zaten O söylememiş miydi? Ve her fâni gibi O da ölecekti. Ama o, namaz demiş yaşamıştı ve namaz deyip hayata veda edecekti...

Son günleriydi. Gözlerini açacak dermanı dahi kalmamıştı. Başından aşağıya bir kova soğuk su dökülünce gözlerini açıyor, şayet bir tek kelime söyleyecek kadar dermanı varsa, "Cemaat namazı kıldı mı?" diye soruyordu. Ancak bu kadarcık dahi, enerji sarfı, efor, O'nun dermanını tüketiyor ve yine bayılıyordu. Dökülen soğuk suyla kendine gelince sorduğu soru yine aynı soruydu "Cemaat namazı kıldı mı?"

Efendimiz'in Tebliği

Hz. Peygamber insanları Allah yoluna davet ederken, Kur'ân'ın kendisine tebliğ konusunda yüklediği sorumluluğu yerine getirebilmek için son derece nazik ve sevecen bir tavırla hareket etmiştir.

Bir genç Hz. Peygamber'den, "Ey Allah'ın Rasûlü! Zina etmeme müsaade et." diyerek izin ister. Olaya şahit olan ashab-ı kiramın, gencin bu tavrına canları sıkılır, onu azarlar ve susturmaya çalışırlar. Bunun üzerine Hz. Peygamber gençten kendisine yaklaşmasını ister. Genç Hz. Peygamber'in yanına oturur. Hz. Peygamber, gence herhangi bir kimsenin, annesi, kızı, kız kardeşi, halası ve teyzesi ile zina etmesini hoş karşılayıp karşılamayacağını sorar. Genç, böyle bir duruma hoşnutluk göstermeyeceğini söyleyince Hz. Peygamber, "İnsanlar da, annesi, kızı, kız kardeşi, halası ve teyzesi ile birilerinin zina yapmasını istemez." buyurur. Daha sonra Hz. Peygamber, elini gencin üzerine koyarak onun hakkında şöyle dua eder: "Allah'ım! Onun günahlarını bağışla. Kalbini temizle, namusunu koru." Genç bu hadiseden sonra böyle olumsuz ve kötü şeylere iltifat etmez.

Görüldüğü gibi ashab-ı kiram, Rasûlullah (sav)'a karşı adaba mugayir hareketinden dolayı genci susturmak isterken Hz. Peygamber onu azarlamamış, rencide etmemiş, son derece anlayışlı davranmıştır. Aksine Rasûl-i Ekrem, Allah'ın haram kıldığı bir fiili yapmak için kendisinden ruhsat isteyen genci, empati yöntemi ile irşat etmeye çalışmıştır. Rasûlullah (sav)'ın bu tebliğ ve terbiye metodu yerini bulmuş ve gencin daha sonra böyle bir düşünce ve tavırdan vazgeçtiği bildirilmiştir. Günümüzde İslam'ı tebliğ etmek, anlatmak ve kitlelere ulaştırmak için Peygamber'in yöntemini uygulamaya ne kadar muhtaç olduğumuzu vurgulamaya bile gerek yoktur.

Efendimiz'in Dua Hayatı Nasıldı?

Dua, bir ibadettir, kulluğun özüdür, Rabbe dönüş ve yönelişin adıdır. Kulluktan bahsedilen bir yerde, duâdan bahsetmemek mümkün değildir. Zaten, Allah (cc) da "Duânız olmazsa ne ehemmiyetiniz var!" (Furkan, 25/77) buyurmuyor mu? O yüzden Efendimiz'in hayatına baktığımızda O'nun bir dua insanı olduğunu görüyoruz: "Allah katında duadan daha şerefli bir şey yoktur." buyuran Efendimiz'in nasıl dua ettiğini İbn Abbas Hazretleri şöyle anlatıyor: "Resûlullah'ın (sav) geceleyin namazdan çıkınca şu duayı okuduğunu işittim: "Allah'ım! Senden, Katından vereceğin öyle bir rahmet istiyorum ki, onunla kalbime hidayet, işlerime nizam, dağınıklığımı tertip, içime kâmil iman, dışıma amel-i sâlih, amellerime temizlik ve ihlâs verir, rızana uygun istikâmeti ilham eder, ülfet edeceğim dostumu lutfeder, beni her çeşit kötülüklerden korusun.

Nebiler Sultanı her gün hem de hiç aksatmadan yüz defa af ve mağfiret dilekleriyle Allah'a dua dua yalvarmış, günah O'nun için hiçbir zaman bahis mevzuu olmamasına rağmen, Allah'a teveccühden bir gün olsun geri kalmamıştı. Zira O'nun en önemli vazifelerinden birisi de insanlara güzel örnek olmak idi.

O, hayatının her karesini nakış nakış dualarla örmüştür. Bu dualar, dua mecmuası kitaplarında yer almaktadır. Bize düşen onları okumak, bu şekilde hem Rabbimiz'in, hem de Efendimiz'in rızasını kazanmaktır.

3. Ek; RISALET-I AHMEDIYE

3.1 Kitab-ı Kebiri Kâinatın Ayeti kübrasi Efendimiz

On dört Reşha'yı içeren On Dokuzuncu Söz 'ün sadece 1,12 ve 14. Reshalari buraya yazılmıştır. Geri kalan bölümler Sözler kitabından okunabilir.

On Dokuzuncu Söz

Resûl-u Ekrem'in peygamberliğine dairdir (aleyhissalâtü vesselam).

وَمَا مَدَّحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي وَلَكِنْ مَدَّحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ¹

Evet şu söz güzeldir. Fakat onu güzelleştiren, güzeller güzeli Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) vasıflarıdır.

Birinci REŞHA

Rabbimizi bize tarif eden üç büyük, küllî öğretici var:

- Biri, şu kâinat kitabıdır ki, onun şahitliğini ilk on üç Lem'a'dan ve Arapça Nur Risalesi'nin" On Üçüncü Ders 'inden bir parça işittik.
- Biri, şu büyük kitabın en büyük aleti olan Son Peygamber'dir (a.s.m)
- Biri de, Kur'an-ı Azîmüşşan'dir.

Şimdi, konuşan bir delil olan Son Peygamber'i (a.s.m) tanımalı, dinlemeliyiz. Evet, onun manevî şahsiyetine bak:

Yeryüzü bir mescit, Mekke bir mihrap, Medine bir minber, açık bir tevhid delili olan Peygamberimiz (a.s.m) bütün mü'minlere imam, insanlığa hatip, bütün peygamberlere reis, evliya- ya efendi, peygamber ve velilerin meydana getirdiği bir zikir halka- sının başı. . . O, öyle nuranî bir ağaçtır ki, bütün peygamberler canlı, dipdiri kökleri, veli zâtlar taze meyveleridir. Mucizeleriyle bütün peygamberler ve kerametleriyle bütün veliler, onun her bir davasını tasdik edipimzalar. Zira o, لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ der ve bunu dava eder. Onun sağında ve solunda, yani geçmiş ve gelecek taraflarında saf tutan o nuranî, zikreden zâtlar aynı kelimeyi tekrar ederek hep beraber, mânen "Sa- dakte ue bilhakkı natakte" ("Dogru söyledin ve hakkı konuştun.") derler. Hangi vehmin haddine ki, böyle sayısız imzayla doğrulanan bir davaya şüphe karıştırırsın!

¹ "Ben sözlerimle Muhammed'i (aleyhissalâtü vesselam) övmüş olmadım; aslında sözle- rimi Muhammed (ofeylissofötü vesselam)'la övmüş ve güzelleştirmiş oldum." Hassân İbni Sâbit'in sözü olarak İbnü'l-Esîr, el-Meselü's-Söir 2/357; el-Kalkaşendî, Subhu'f-A'şö 2/321; İmfim Rabbânî, el-Mektûbfit 1/58 (44. Mektup).

² Reşha: Damla, sızıntı.

³ Nurun İlk Kapısı (Mesneoî-i Nuriye İ.

On İkinci REŞHA

Şu varlıkların tek bir Yaraticının eseri olması, nasıl şüphe götürmez bir hakikatse, işte şu zat da o derecede hak ve doğru sözlü bir delil, aynı şekilde Haşr'in ve ebedi saadetin kesin, parlak bir şahididir. Hatta doğru yolu göstermesiyle ebedî saadetin meydana gelme sebebi ve ona ulaşma vesilesi olduğu gibi, duası ve niyazıyla da o saadetin varlık sebebi ve yaratılış vesilesidir.

Haşir meselesinde geçen şu sırrı, makam münasebetiyle burada tekrar ediyoruz.

- İşte bak, o Zat, dairesi öyle geniş ve büyük bir namazda dua ediyorki, adeta bu yarımada, hatta bütün yeryüzü onun namazına uyar, onunla niyaz eder.
- Bak! Hem o geniş dairedeki namazı öyle büyük bir cemaatle kılı- yor, Cenab-ı Hakk'a öyle yalvarıyor ki, âdeta Hazreti Âdem'den asrımıza kadar gelmiş ve kıyamete kadar gelecek bütün nuranî, kâmil insanlar ona uçup duasına “âmin” diyor.
- Hem bak, o zât herkesin muhtaç olduğu öyle bir maksat için dua ediyor ki, sadece yeryüzündekiler değil, belki gök ehli, hatta bütün varlıklar duasına ortak olup, “Evet, ey Rabbimiz! Onun istediklerini ver, duasını kabul et! Biz de istiyoruz.” diyorlar.
- Hem fakrının şuurunda olarak, öyle hüznle, aşkla, iştiyakla, öyle tevazu ile yalvarıyor ki, bütün kâinatı ağlatıp duasına ortak ediyor.
- Öyle bir gaye için dua ediyor ki, insanı ve âlemi, hatta bütün varlıkları aşağıların en aşağısı olan dereceye düşmekten, kıymetsizlikten, faydasızlıktan kurtarıyor; en yüksek mertebeye olan bekâya, kıymete, yüce vazifeye yükseltiyor.
- Hem öyle yüksek, öyle yakaran bir sesle istiyor ve öyle tatlı, merhamet dileyen bir niyaz ile yalvarıyor ki, adeta sesini bütün varlık- lara, göklere, Arş'a işittirip onları kendinden geçirircesine duasına “Amin Allahım, amin!” dedirtiyor.
- Bak, ebedi saadeti ve bekayı, her şeyi işiten, sonsuz kerem sahibi öyle bir Kadîr'den ve her şeyi gören, sonsuz merhamet sahibi öyle bir Alim'den istiyor ki, o Zat, açıkça, en küçük canlının en gizli ihtiyacını, duasını görür, işitir, kabul buyurur ve ona merhamet eder. Yapılan dua, hal diliyle de olsa ona istediğini verir. Bunu öyle hikmetle, her şeyi görerek, merhametle yapar ki, o terbiye ve idarenin Semi, Basîr, Kerim ve Rahîm bir Zat'a has olduğuna şüphe bırakmaz.

ON DORDUNCU REŞHA

Mucizeler kaynağı ve en büyük mucize olan Kur'an-i Hâkim, Resul-u Ekrem'in (aleyhissalatu vesselam) peygamberliği ile Cenab-i Hakk' in birliğini ve tekliğini o derece kesin ispat ediyor ki, başka delile ihtiyaç bırakmıyor. Biz de onun tarifine ve tenkit konusu yapılmış bir iki parlak mucizelik yönüne işaret edeceğiz. İşte, Rabbimizi bize tarif eden Kur'an-i Hâkim,

- Su büyük kâinat kitabının ezeli bir tercümesi...
- Cenab-i Hakk'in isimlerinin su yeryüzü ve gök sayfalarında saklı hazinelerinin kâşifi ...
- Hadiselerin görünen yüzü altında gizli hakikatlerin anahtarı ...
- Su görünen alemin perdesi arkasındaki gayb aleminden gelen Rahmani Lütuflarının ve ezeli hitabın hazinesi...
- İslam aleminin manevi güneşi, temeli, dayanağı, ahiret alemlerinin haritası...
- Cenab-i Hakk'ın Zat'ının, sıfatlarının ve icraatlarının şerh edicisi,

İşte Kur'an, bunun gibi, bütün manevi ihtiyaçlara hitap eden bir kitap, çeşitli yol ve meşreplerden evliya ve Siddıkların, asfiya¹³ ve hakikati araştırıp delilleriyle bilen zatların her birinin meşrebine layık birer risale ortaya koyan mukaddes bir kütüphanedir

3.2 Nübüvvet ve Mirac

Yirmi Dördüncü Mektup'un İkinci Zeyli

Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) Miracı Hakkındadır.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹¹⁷⁴ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ¹¹⁷⁵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزَّلَةً أُخْرَى ۖ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ۖ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ۖ إِذْ يَغْشَى السُّدْرَةَ مَا يَغْشَى ۚ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ۚ لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى¹¹⁷⁶

Mevlid-i Nebvî'nin “Miraciye” kısmına dair beş “nükte”yi söyleyeceğiz.

Birinci Nükte:

Mevlid yazarı Süleyman Efendi, ¹¹⁷⁷ cennetten getirilen Burak'a dair hazin bir aşk macerası anlatıyor. O zât veli olduğu ve rivayete dayandığı için elbette bir hakikati ifade ediyor. O hakikat şu olmalıdır: Bekâ âlemindeki varlıklar, Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) nuruyla pek alâkadardır. Çünkü onun getirdiği nur iledir ki, cennet ve ahiret yurdu cinler ve insanlarla şenlenecek. Eğer o olmasaydı, ebedî saadet var edilmeyecek ve cennetteki her çeşit nimetten istifadeye kabiliyetli cinler ve insanlar cenneti şenlendirmeyecekti; cennet bir bakıma sahipsiz ve virane kalacaktı. Yirmi Dördüncü Söz'ün Dördüncü Dal'ında ifade edildiği gibi, nasıl ki bülbülün güle olan aşkının destanı, hayvanların bitkilere karşı aşk derecesindeki şiddetli ihtiyacını, rahmet hazinesinden gelen ve hayvanların rızıklarını taşıyan bitki kabilelerine ilan eder; bunun için başta gül bülbülü, her türden bir cins bülbül Rabbanî birer hatip olarak seçilmiştir... Onların nağmeleri, bitkilerin en güzellerinin başında, hoş geldin der gibi, tesbih edercesine, güzel bir karşılama, bir alkışlamadır. Aynen bunun gibi, kâinatın yaratılış sebebi, iki cihan saadetinin vesilesi ve âlemlerin Rabbinin habibi olan Zât-ı Muhammed-i Arabî'ye (aleyhissalâtü vesselam) nasıl ki meleklerden Hazreti Cebrail (aleyhisselam) tam bir muhabbetle hizmetkârlık ediyor ve meleklerin Hazreti Âdem'e (aleyhisselam) boyun eğmesinin, itaatının ve secdesinin sırrını gösteriyor... Öyle de, cennet ehlinin, hatta cennetteki hayvanların dahi o zâta karşı alâkaları, bindiği Burak'ın âşıkane hissiyatı ile ifade edilmiştir.

İkinci Nükte: Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) miracındaki hadiselerden biri, Cenâb-ı Hakk'ın ona (aleyhissalâtü vesselam) karşı her türlü kusur ve noksandan yüce muhabbetinin, "Sana âşık olmuşum." tabiriyle ifade edilmesidir. Bu tabir alışılmış mânâsıyla Vâcibü'l-Vücûd'un kutsiyetine ve Zât'ının hiçbir şeye muhtaç olmayışına uygun düşmüyor. Yazdığı mevlidin herkesin alâkasına mazhar olması Süleyman Efendi'nin veli ve hakikat ehli bir zât olduğunu gösterir. Böyle bir zâtın işaret ettiği mânâ elbette sahihtir. O mânâ şudur: Zât-ı Vâcibü'l-Vücûd'un sonsuz güzelliği ve kemâli vardır. Çünkü kâinatın her tarafına dağılmış olan güzelliğin ve kemâlin her çeşidi, O'nun cemâl ve kemâlinin emareleri, işaretleri, delilleridir. İşte her güzellik ve kemâl sahibinin, açıkça cemâl ve kemâlini sevmesi gibi, Zât-ı Zülcelâl de cemâlini çok sever. ¹¹⁷⁸ Bunu, kendine lâyük bir muhabbetle yapar. O Zât güzelliğinin parıltıları olan isimlerini de sever. Madem isimlerini sever, elbette isimlerinin güzelliğini gösteren sanatını da sever. Öyleyse cemâl ve kemâline ayna olan, sanatla yarattığı varlıklara da muhabbeti vardır. Madem cemâl ve kemâlini gösterene muhabbeti vardır, elbette isimlerinin güzelliğine ve kemâline işaret eden varlıkların güzelliklerini de sever. Kur'ân-ı Hakîm ayetleriyle bu beş çeşit muhabbete işarette bulunuyor. İşte Resûl-u Ekrem (aleyhissalâtü vesselam),

- Madem o sanatlı varlıklar içinde en mükemmel fert, mahlûkat içinde en seçkin şahsiyettir.
- Hem Cenâb-ı Hakk'ın sanatını bir zikir ve tesbih sedasıyla gösteriyor ve takdir ediyor.
- Hem O'nun isimlerindeki cemâl ve kemâl hazinelerini Kur'an lisanıyla açmıştır.
- Hem kâinattaki yaratılış kanunlarının, Sâni'inin kemâline delil oluşunu, parlak ve kesin bir şekilde Kur'an'ın diliyle bildiriyor.
- Hem engin kulluğuyla Cenâb-ı Hakk'ın rubûbiyetine aynalık ediyor.
- Hem mahiyetinin kuşatıcılığı ile O'nun bütün isimlerine kusursuz bir mazhar olmuştur.

Elbette bunun için denilebilir ki:

- Cemil-i Zülcelâl, kendi güzelliğini sevmekle, o güzelliğin en mükemmel, şuur sahibi aynası olan Muhammed-i Arabî'yi (aleyhissalâtü vesselam) de sever.
- Hem kendi isimlerini sevmekle, o isimlerin en parlak aynası olan Muhammed-i Arabî'yi (aleyhissalâtü vesselam) ve ona (aleyhissalâtü vesselam) benzeyenleri de derecelerine göre sever.
- Hem kendi sanatını sevdiği için elbette onu en yüksek seda ile bütün kâinata duyuran, karaları ve denizleri coşturacak bir zikir ve tesbih nidasıyla ilan eden ve göklerin kulağını çınlatan Muhammed-i Arabî'yi (aleyhissalâtü vesselam) ve ona uyanları da sever.
- Hem sanatla yarattığı varlıkları sevdiği için onların en mükemmeli canlıları canlıların en mükemmeli şuur sahiplerini şuur sahiplerinin en üstünü ve faziletlisi insanları ve insanların, ittifakla, en mükemmeli olan Muhammed-i Arabî'yi (aleyhissalâtü vesselam) elbette daha çok sever.

• Hem yarattığı varlıklarda güzel ahlâkı sevdiği için ahlâk güzelliğinde ittifakla en yüksek mertebede ¹¹⁷⁹ bulunan Muhammed-i Arabî'yi (aleyhissalâtü vesselam) ve derecelerine göre, ona benzeyenleri de sever. Demek, Cenâb-ı Hakk'ın rahmeti gibi muhabbeti de kâinatı kuşatmıştır. İşte o sayısız sevilenler içinden, zikredilen beş noktanın her birinde en yüksek makam Muhammed-i Arabî'ye (aleyhissalâtü vesselam) mahsustur ki, "Habibullah" ¹¹⁸⁰ lâkabı ona verilmiş. İşte Süleyman Efendi bu en yüksek mahubiyet ¹¹⁸¹ makamını, "Ben sana âşık olmuşum." tabiriyle anlatmış. Bu tabir bir tefekkür vesilesidir, şu hakikate gayet uzaktan bir işarettir. Bununla beraber, madem bu tabir rubûbiyetin icraatına yakışmayan bir mânâyı hayale getiriyor, en iyisi bunun yerine "Ben senden razı olmuşum." denmeli.

Üçüncü Nükte: "Miraciye"de anlatılanlar, bildiğimiz mânâlarla o kutsî ve nezih hakikatleri ifade edemiyor. Belki o konuşmalar, etraflıca düşünmek için birer unvan, birer tefekkür vesilesidir, yüce ve derin hakikatlere birer işarettir. imanın bir kısım hakikatlerine dair birer hatırlatmadır ve ifade edilmesi mümkün olmayan bazı mânâlara birer kinayedir.

Yoksa bildiğimiz mânâlar ile gerçekleşmiş değildir. Biz, o konuşmalardan o hakikatleri hayal ederek çıkaramayız; belki kalbimizde heyecanlı bir imanî zevk, nuranî ve ruhanî bir neşe duyabiliriz. Çünkü nasıl Cenâb-ı Hakk'ın Zât'ında ve sıfatlarında eş, benzeri, misli yoktur; aynı şekilde, rubûbiyetinin icraatında da benzeri yoktur. ¹¹⁸² Nasıl sıfatları yarattığı varlıkların sıfatlarına benzemiyorsa muhabbeti de benzemez. Öyleyse şu tabirleri müteşabih ¹¹⁸³ ifadelerden sayıp deriz ki: Zât-ı Vâcibü'l-Vücûd'un varlığının vücûbiyetine ¹¹⁸⁴ ve kutsiyetine yakışır bir tarzda ve Zât'ının hiçbir şeye muhtaç olmayışına, mutlak kemâline uygun bir surette, muhabbet gibi bazı sıfatları ve o sıfatların eseri olan icraatı vardır; "Miraciye"de anlatılanlar bunu hatırlatıyor. Resûl-u Ekrem'in Mirac'ına dair Otuz Birinci Söz, Mirac'ın hakikatlerini iman esasları dairesinde izah etmiştir. Onunla yetinerek burada kısa kesiyoruz.

Dördüncü Nükte: "Cenâb-ı Hakk'ı yetmiş bin perde arkasında görmüş" ¹¹⁸⁵ tabiri, mekân uzaklığını ifade ediyor. Halbuki Vâcibü'l-Vücûd mekândan münezzehtir, her şeye her şeyden daha yakındır. Öyleyse bu ne demektir? Cevap: Bu hakikat Otuz Birinci Söz'de delilleriyle, etraflıca anlatılmıştır. Burada yalnız şu kadar deriz ki: Cenâb-ı Hak bize gayet yakındır, biz ise O'ndan son derece uzağız. Nasıl ki güneş, elimizdeki ayna vasıtasıyla bize çok yaklaşır ve yerdeki her bir şeffaf şey ona bir çeşit arş ve mekân olur. Eğer güneşin şuuru bulunsaydı, bizimle aynamız vasıtasıyla görüşürdü. Fakat biz ondan dört bin sene uzağız. Benzetme ve temsillerin ötesinde, Ezelî Güneş her şeye her şeyden daha yakındır. Çünkü Vâcibü'l-Vücûd'dur, mekândan münezzehtir. Hiçbir şey O'na perde olamaz, her şey O'ndan son derece uzaktır. İşte Mirac'ın uzun mesafesiyle ¹¹⁸⁶ وَتَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ayetinin ifade ettiği yakınlığın sırrı ve Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) pek çok mesafeyi aşarak gitmesinin ve bir anda yerine dönmesinin sırrı bundan ileri geliyor. Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) Mirac'ı, onun seyr u sülûkü, yani manevî yolculuğudur, veliliğinin unvanıdır. Nasıl ki ruhanî seyr u sülûk ile kırk günden ta kırk seneye kadar bir yükseliş neticesinde veli zâtların imanları hakkalyakîn ¹¹⁸⁷ mertebesine çıkıyor. Aynen öyle de, bütün evliyanın sultanı olan Resûl-u Ekrem (aleyhissalâtü vesselam) yalnız kalbi ve ruhuyla değil, hem cismi hem his ve duyları hem de latifeleriyle, kırk sene yerine kırk dakikada, veliliğinin büyük kerameti olan Mirac ile geniş bir cadde açarak iman hakikatlerinin en yüksek mertebelerine ulaşmış... Mirac merdiveniyle Arş'a çıkmış... "Kâb-ı Kavseyn" makamında, iman hakikatlerinin en büyüğü olan "Allah'a iman" ve "ahirete iman"ı bizzat gözüyle görmüş... Cennete girmiş, ebedî saadete şahit olmuş... Ve Mirac kapısıyla açtığı o geniş caddeyi öyle bırakmıştır. Ümmetin velileri seyr u sülûk ile –derecelerine göre- ruhanî ve kalbî bir tarzda o Mirac'ın gölgesinde gidiyorlar.

Beşinci Nükte: Mevlid-i Nebvî ile "Miraciye"nin okunması gayet faydalı, güzel ve beğenilmiş bir İslam âdetidir. Müslümanların toplum hayatında gayet latif, parlak ve tatlı bir sohbet vesilesidir. Belki iman hakikatlerini hatırlatmak için en hoş ve şirin derslerdendir. İman nurlarını, Allah sevgisini ve peygamber aşkını göstermek, canlandırmak için en heyecan verici ve tesirli vasıtalarındandır. Cenâb-ı Hak bu âdeti ebediyete kadar devam ettirsin ve Süleyman Efendi gibi mevlid yazanlara rahmet etsin, yerlerini Cennetü'l-Firdevs yapsın, âmin... Hâtıme ¹¹⁸⁸ Madem şu kâinatın Hâlık'ı her varlık türünde seçkin, mükemmel ve o türün bütün vasıflarını içinde barındıran bir fert yaratıp onu hemcinslerinin övünç ve kemâl kaynağı yapar.

- Elbette isimlerindeki ism-i âzâmın tecellisiyle, bütün kâinata nispeten seçkin ve mükemmel olan bir fert yaratacaktır.
- İsimlerinde bir ism-i âzam olduğu gibi, ¹¹⁸⁹ yarattığı sanatlı varlıklar arasında da mükemmel bir fert bulunacak ve Cenâb-ı Hak kâinata yayılmış kemâl vasıflarını o fertte bir araya getirip kendine nazar noktası yapacaktır.
- O fert, herhalde canlılardan olacaktır. Çünkü kâinattaki en mükemmel tür canlılardır.
- Herhalde canlılar içinde, şuur sahiplerinden olacaktır. Çünkü canlı türleri içinde en mükemmeli şuur sahipleridir.
- Ve herhalde o eşsiz fert, insan olacaktır. Çünkü şuur sahipleri içinde sonsuz yükselmeye kabiliyetli olan, insandır.
- Ve insanlar içinde herhalde o fert Hazreti Muhammed (aleyhissalâtü vesselam) olacaktır. Çünkü Hazreti Âdem zamanından şimdiye kadar tarih onun gibi bir ferdi gösterememiştir ve gösteremez. Zira yeryüzünün yarısını ve insanlığın beşte birini manevî saltanatı altına alarak, bin üç yüz elli sene tam bir haşmetle o manevî saltanatı devam ettirmiş bütün kemâl sahiplerine, bütün hakikatlerde bir "üstad-ı küll" ¹¹⁹⁰ hükmüne geçmiş dost ve düşmanın ittifakıyla, güzel ahlâkın en yüksek derecesine sahip olmuş peygamberliğinin başlangıcında tek başına bütün dünyaya meydan okumuş... her dakika yüz milyondan fazla insanın sürekli virdi olan Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'ı göstermiş bir zât, elbette o seçkin ferttir, ondan başkası olamaz. O, bu âlemin hem çekirdeği hem meyvesidir.

¹¹⁹¹ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَصَحْبِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بَعْدَ أَنْوَاعِ الْكَائِنَاتِ وَمَوْجُودَاتِهَا İşte böyle bir zâtın mevlidini ve miracını dinlemenin, yani yükselişinin başlangıcını ve sonunu işitmenin, manevî tarihçe-i hayatını bilmenin o zâtı kendine üstad, efendi, imam ve şefaatçi kabul eden müminler için ne kadar zevkli, iftihar edilecek, nurlu, neşeli, hayırlı, yüce bir dinî müsamere ¹¹⁹² olduğunu anla!... Ya Rab! Habib-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselam) hürmetine ve ism-i âzam hatırına, şu risaleyi neşredenlerin ve arkadaşlarının kalblerini iman nurlarına mazhar, kalemelerini Kur'an'ın sırlarına naşir eyle ve onlara sırat-ı müstakîmde istikamet ver, âmin

¹¹⁹³ سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ¹¹⁹⁴ الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

- 1176 “O’nun bir başka inişini Sidretü’l-Münteha’nın yanında görmüştü. Me’vâ cenneti de onun yanındadır. O dem ki Sidre’yi bir feyiz sarıyor, sardıkça sarıyordu... Peygamberin gözü kaymadı, şaşmadı, aşmadı da. Vallahi gördü, hem de Rabbinin ayetlerinden en büyüğünü gördü.” (Necm sûresi, 53/13-18)
- 1177 Süleyman Çelebi: Asıl adı “Vesiletü’n-Necat” (Kurtuluş Vesilesi) olan meşhur mevlidi kaleme almış, 14. ve 15. yüzyıllarda yaşamış hakikat ehli şair.
- 1178 Müslim, îmân 147; İbni Mâce, duâ 10; Ahmed İbni Hanbel, el-Müsned 4/133, 134, 151.
- 1179 Bkz. “Ve sen pek yüksek bir ahlâk üzerindesin!” (Kalem sûresi, 68/4)
- 1180 Allah’ın sevdiği, sevgilisi. 1181 Mahubiyet: Sevilme, mahbub olma makamı.
- 1182 Bkz. Bakara sûresi, 2/117; En’âm sûresi, 6/101; Şûrâ sûresi, 42/11; İhlâs sûresi, 112/4.
- 1183 Müteşabih: Mânâsı açık olmayan.
- 1184 Zorunlu, vacip, kendinden olma.
- 1185 Ebû Ya’lâ, el-Müsned 13/520; et-Taberânî, el-Mu’cemü’l-Evsat 8/382-383; el-Hâkim, el-Müstedrek 6/148.
- 1186 “Biz ona şahdamarından daha yakınız.” (Kaf sûresi, 50/16)
- 1187 Marifet mertebesinin en yükseği. Hakikati bizzat yaşayarak görme hali.
- 1188 Sonsöz.
- 1189 Tirmizî, deavât 63; Ebû Dâvûd, vitr 23; Nesâî, sehv 58; İbni Mâce, duâ 9.
- 1190 Her şeyiyle, herkesin üstadı, örneği.
- 1191 Ona, âl ve ashabına kâinattaki âlemlerin ve varlıkların sayısınca salât ve selam olsun.
- 1192 Gece toplantısı.
- 1193 “Sühbansın ya Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)
- 1194 Kendinden başka her şeyin fâni olduğu gerçek Bâki, Allah’tır

3.3 Muc’izati Ahmediye (a.s.m)

* Mucizat-i Ahmediye Risalesinden 1. ve 2. Nükteli işaretler ve Sakk-i Kamer bölümleri buraya yazılmıştır. Geri kalan bölümler 24. Mektuptan okunabilir.

MUCİZÂT-I AHMEDİYE

(aleyhissalâtü vessalam)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ²⁴¹، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²⁴²
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ²⁴³ ... الخ

Resûl-u Ekrem’in (aleyhissalâtü vessalam) peygamberliğine dair On Dokuzuncu Söz ile Otuz Birinci Söz, onun nebi olduğunu kesin delillerle ispatladığından, işin ispat kısmını o risalelere havale edip yalnız onları tamamlayan bir ilave olarak, on dokuz “nükteli işaret” ile şu büyük hakikatin bazı parıltılarını göstereceğiz.

Birinci Nükteli İşaret

Şu kâinatın sahibi ve her şeyin tasarrufunu elinde bulunduran Zât, elbette her şeyi bilerek yapıyor, hikmetle idare ediyor, her tarafı görerek çekip çeviriyor (Basir), her şeyi bilerek, görerek terbiye ediyor ve her şeyde şahit olunan hikmetleri, gayeleri, faydaları iradesiyle hükmü altında tutuyor. Madem yapan bilir, elbette bilen konuşur... Madem konuşacak, elbette şuur ve akıl sahipleriyle, konuşmayı bilenlerle konuşacak... Madem şuur ve akıl sahipleriyle konuşacak, elbette onların içinde mahiyeti en kuşatıcı ve şuuru engin olan insanla konuşacaktır... Madem insanla konuşacak, elbette insanlar içinde muhataplığa lâyık ve mükemmel olanlarla konuşacak... Madem en mükemmel, kabiliyeti en yüksek, ahlâkı yüce ve insanlığa rehber olacak zâtlarla konuşacaktır... Elbette, dost ve düşmanın ittifakıyla, en yüksek kabiliyette, en yüce ahlâka sahip, insanlığın beşte biri kendisine uymuş, yeryüzünün yarısı manevî hükmü altına girmiş, getirdiği nurla istikbali bin üç yüz sene aydınlatmış, insanlığın nuranî kısmının ve müminlerin sürekli, günde beş defa onunla Allah’a bağlılığını yenileyip kendisine rahmet ve saadet duası ettiği, kendisini övdüğü ve sevdiği Muhammed (aleyhissalâtü vessalam) ile konuşacak ve konuşmuş, onu resûl yapacak ve yapmış, insanlığa rehber kılacak ve kılmıştır.

İkinci Nükteli İşaret

Resûl-u Ekrem (aleyhissalâtü vessalam) peygamberlik davasını ilan etmiş, Kur'an-ı Azîmüşşan gibi bir fermanı göstermiş ve hakikati delilleriyle bilen tahkik ehli zâtlara göre, bine varan açık mucizeler ortaya koymuştur. O mucizelerin –bir bütün olarak– varlığı, peygamberlik davası kadar kesindir. Kur'an-ı Hakîm'in birçok yerinde nakledilen, en inatçı kâfirlerin Resûl-u Ekrem'e sihir isnadında bulunmaları gösteriyor ki, o inatçı kâfirler dahi mucizelerin varlığını ve gerçekleştiğini inkâr edememişler. Yalnız kendilerini aldatmak veya kendilerine uyanları kandırmak için –hâşâ– sihir demişler. Evet, Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vessalam) mucizelerinin yüz tevatür kuvvetinde, yani yanlışlığına ihtimal bulunmayacak bir ittifakla, farklı yollardan aktarılan haber derecesinde bir kesinliği vardır. Mucize, kâinatın Hâlık'ının onun davasını bir tasdikidir, ²⁴⁶صَدَّقَتْ hükmüne geçer. Mesela, sen bir padişahın meclisinde, o seni gördüğü halde desen ki, "Padişah beni filan işle vazifelendirdi." Senden bu iddiaya bir delil istendiğinde nasıl ki padişah "evet" dese seni tasdik eder. Öyle de, padişah âdetini ve vaziyetini senin ricanla değiştirirse, davayı "evet" sözünden daha kesin, daha sağlam bir şekilde tasdik etmiş olur. Aynı şekilde, Resûl-u Ekrem (aleyhissalâtü vessalam), "Ben bu kâinatın Hâlık'ının elçisiyim. Delilim de şudur: O, devamlı âdetini, benim duam ve ricamla değiştirecek. İşte parmaklarıma bakınız, beş musluklu bir çeşme gibi su akıtıyor. Aya bakınız, parmağımın bir işaretiyle iki parça oluyor. Şu ağaca bakınız, beni tasdik etmek için yanıma geliyor, şahitlik yapıyor. Şu bir parça yiyeceğe bakınız, iki üç adama ancak yettiği halde, işte iki yüz-üç yüz adamı doyuruyor." diye dava etmiş ve böyle yüzlerce mucizeyi göstermiştir... Kaldı ki, o zâtın doğruluğunun ve peygamberliğinin delilleri, yalnız mucizeleriyle sınırlı değildir. Belki dikkat sahipleri için hemen hemen bütün hareketleri, fiilleri, halleri, sözleri, ahlâkı, tavırları, karakteri ve görünüşü, doğruluğunu ve ciddiyetini ispat eder. Hatta İsrailoğullarının meşhur âlimlerinden Abdullah İbni Selâm gibi pek çok kimse, o Zât-ı Ekrem'in (aleyhissalâtü vessalam) yalnız simasını görünce, "Şu simada yalan yok, şu yüzde hile olamaz." diyerek imana gelmişler. Gerçi varlığın hakikatini, araştırma ve ispat yoluyla bilen âlimler, peygamberlik delilleri ve mucizeleri için bin kadar 248 demiştir; fakat binlerce, belki yüz binlerce peygamberlik delili vardır. Ve farklı fikirlerden yüz binlerce insan, yüz binlerce yolla o zâtın peygamberliğini tasdik etmiştir. Yalnız Kur'an-ı Hakîm, kırk mucizelik yönünden başka, Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vessalam) nebi oluşunun bin delilini gösteriyor. Madem insanlıkta peygamberlik vardır ve peygamber olduğunu dava edip mucize gösteren yüz binlerce zât gelip geçmiştir. 249 Elbette, hepsinden daha kesin bir şekilde, Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vessalam) peygamberliği sabittir. Çünkü İsa (aleyhissalam) ve Musa (aleyhissalam) gibi Allah'ın bütün elçilerine "nebi" dedirten ve peygamberliklerine dayanak olan deliller, onların vasıfları, vaziyetleri ve ümmetlerine karşı muameleleri, Resûl-u Ekrem'de (aleyhissalâtü vessalam) daha mükemmel, daha kuşatıcı bir surette mevcuttur. Madem peygamberlik hükmünün esas gayesi ve sebebi, Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vessalam) zâtında daha mükemmel bir şekilde bulunur. Elbette, bu hüküm, bütün peygamberlerden daha açık bir kesinlikle onun için de sabittir.

Şakk-ı Kamer (Ayın Yarılması) Mucizesine Dairdir

On Dokuzuncu ve Otuz Birinci Sözlerin Zeyli

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَاَنْشَقَّ الْقَمَرُ ۝ وَاِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ⁹¹⁸

Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vessalam) ay gibi parlak bir mucizesi olan ayın yarılması (şakk-ı kamer) hadisesini çürük vehimlerle gölgelemek isteyen felsefeciler ve onların muhakemesiz taklitçileri diyor ki: "Eğer ay gerçekten ikiye bölünseydi, bu hadise bütün âlem tarafından bilinirdi. Bütün tarihlerin bunu nakletmesi gerekirdi." Cevap: Ayın yarılması, Resûl-u Ekrem'in peygamberlik davasına delil olarak, o davayı işiten ve inkâr eden, orada hazır bulunan bir cemaate, gece vakti, herkes uykudayken, âni bir şekilde gösterilmiştir. Hem ayın doğduğu zamanların farklılığı, sis ve bulutlar gibi onu görmeye mâni sebeplerin varlığı ile beraber, o devirde medeniyet her yere yayılmadığından, bazı toplumlara has kaldığından ve pek az kişi gökyüzünü rasat ettiğinden, o hadisenin her yerden görülmesi, bütün tarihlere geçmesi elbette lâzım değildir.⁹¹⁹ Ayın yarılması hadisesinin önünden bu evham bulutlarını dağıtacak pek çok noktadan şimdilik beş "nokta"yı dinle...

Birinci Nokta

O zaman ve zemindeki kâfirlerin gayet şiddetli inatları tarihçe mâlum ve meşhur olduğu, Kur'an-ı Hakîm

وَاَنْشَقَّ الْقَمَرُ⁹²⁰ diyerek şu vakayı bütün âleme haber verdiği halde; Kur'an'ı inkâr eden o kâfirlerden hiçbiri bu ayeti yalanlamaya kalkışmamış, Kur'an'ın haber verdiği şu vakayı inkâr etmek için ağzını açmamıştır. Eğer o hadise, o zaman

kâfirler için kesin ve gerçekleşmiş olmasaydı, bu ayeti delil sayarak gayet dehşetli bir yalanlamaya girişir ve Hazreti Peygamber'in (sallallâhu aleyhi vesellem) davasını çürütmek için hücum ederlerdi. Halbuki siyer ve tarih kitapları, şu hadiseye dair, onunla münasebeti olan kafirlerin böyle hiçbir şeyini nakletmemiştir.

Yalnız 921 **وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ** ayetinin beyan ettiği gibi, tarihlerde nakledilen şudur: O hadiseyi gören kâfirler, bunun sihir olduğunu iddia etmiş ve "Bize sihir gösterdi. Eğer başka taraflardaki kervan ve kafiler de görmüşse hadise doğrudur; yoksa bize sihir yapmıştır." demişler. Sabahleyin Yemen'den ve başka taraflardan gelen kafiler böyle bir hadiseyi gördüklerini haber verince kâfirler, Fahr-i Âlem (aleyhissalâtü vesselam) hakkında (hâşâ) şöyle demiş: "Ebû Talib'in yetiminin sihri göklere de tesir etti." 922

İkinci Nokta

Sa'd-ı Teftâzânî gibi büyük muhakkiklerin çoğu demiştir ki: "Ayın yarılması;923 Resûl-u Ekrem'in parmaklarından su akması, o suyu bütün bir orduya içirmesi,924 hutbe okurken dayandığı kuru direğin Allah Resûlü'nden (aleyhissalâtü vesselam) ayrılacağı için ağlaması ve bunu bütün cemaatin işitmesi gibi tevatür derecesindeki hadiselerdir.925 Yani onu tabakadan tabakaya öyle geniş bir cemaat nakletmiştir ki, yalanda birleşmeleri imkânsızdır. Bu hadise, meşhur Halley kuyruklu yıldızının bin sene önce görünmüş olması gibi, tevatür derecesindedir. Varlığı, görmediğimiz Serendib Adası'nın926 varlığı gibi, tevatürle kesindir." İşte böyle kesin ve şahitliğe dayanan meselelerde vehimler yüzünden şüpheye düşmek akılsızlıktır. Bu çeşit hadiselerin yalnızca akıl dışı olmaması yeter. Kaldı ki, ayın yarılması, bir dağın volkanla ikiye bölünmesi gibi mümkündür.

Üçüncü Nokta

Mucize, peygamberlik davasını ispat ve inkârcıları ikna etmek içindir, inanmaya mecbur bırakmak için değil. Öyleyse peygamberlik davasını işitenlere ikna edici bir mucize göstermek lâzımdır. Aynı mucizeyi bütün âleme göstermek veyahut herkesi iman etmeye mecbur bırakır derecede bir açıklıkla ortaya koymak, Hakîm-i Zülcelâl'in hikmetine zıt olduğu gibi, imtihan sırrına da terstir. Çünkü imtihan sırrı, "akla kapı açmayı, iradeyi elden almamayı" gerektiriyor. Eğer Fâtır-ı Hakîm ayı –felsefecilerin heveslerine göre– bütün âleme göstermek için bir iki saat öyle ikiye bölünmüş halde bıraksaydı ve bu hadise bütün tarihlere geçseydi, o vakit başka gökyüzü hadiseleri gibi; ya peygamberlik davasına delil olmazdı ve Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) peygamberliğine ait hususiyeti kalmazdı ya da öyle apaçık bir mucize olurdu ki, akli kabule mecbur bırakır, iradeyi elden alırdı ve herkes ister istemez Allah Resûlü'nün peygamberliğini tasdik ederdi. Ebû Cehil gibi kömür ruhlularla Ebû Bekri's-Sıddık gibi elmas ruhlu insanlar aynı seviyede kalır, imtihan sırrı kaybolurdu. İşte bu sırdandır ki, o hadise hem aniden hem gece vakti herkes uykudayken gerçekleşti ve ayın doğduğu zamanların farklı olması, sis ve bulut gibi başka mâniler de perde kılınarak bütün âleme gösterilmedi veyahut tarihlere geçirilmedi.

Dördüncü Nokta

Şu hadise, gece vakti herkes uykudayken, âni bir şekilde gerçekleştiğinden, elbette dünyanın her tarafından görülmeyecekti. Bazı kimselerce görülse de onlar gözlerine inanmayacaktı. İnansalar da elbette böyle mühim bir hadise, tek bir kişi tarafından aktarılan bir haberle tarihlere bâki bir sermaye olmayacaktı.

Bazı kitaplardaki, "Ay, iki parça olduktan sonra yere inmiş." ilavesini ise tahkik ehli zâtlar reddetmiş, "Şu apaçık mucizeyi kıymetten düşürmek niyetiyle bunu belki bir münafık ilave etmiştir." demişler.

Hem mesela o vakitte, İngiltere cehalet sisiyle kuşatılmış, İspanya'da gün yeni batmış, Amerika'da gündüz, Çin'de ve Japonya'da sabah olduğu gibi, başka yerlerde de başka sebeplerden dolayı o hadise elbette görülmeyecekti. Şimdi şu akılsız itirazcıya bak, diyor ki: "İngiltere, Çin, Japonya, Amerika gibi ülkelerin tarihleri bundan bahsetmiyor. Öyleyse gerçekleşmemiştir." bin lânet onun gibi Avrupa dalkavuklarının başına...

Beşinci Nokta

Ayın yarılması, kendi kendine, bazı sebepler neticesinde olmuş, tesadüfî, tabîi bir hadise değildir ki, alışılmış tabiat kanunları ona uygulansın. Güneşin ve ayın sonsuz hikmet sahibi Hâlık'ı, Resûlünün (sallallâhu aleyhi vesellem) peygamberliğini tasdik ve davasını aydınlatmak için o hadiseyi harikulâde olarak yaratmıştır. O mucize, irşad ve imtihan sırrının ve peygamberliğin hikmetinin gereğince, rubûbiyetin hikmetinin istediği insanları delille susturmak için gösterilmiştir. O hikmet sırrının gerektirmediği, istemediği ve peygamberlik davasını henüz işitmemiş olan, yeryüzünün farklı yerlerindeki insanlara o hadise, sis, bulutlar ve ayın farklı zamanlarda doğması, bazı memleketlerde henüz çıkmamış olması, bazılarında gündüz ve sabah, bir kısmında ise güneşin yeni batmış olması gibi, onu görmeye mâni pek çok sebep perde kılınarak gösterilmemiştir. Eğer o mucize bütün insanlığa gösterilseydi ya Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) peygamberliğine işaret ve bir peygamberlik mucizesi olarak gösterilecekti, o zaman Allah Resûlü'nün peygamberliği apaçık bir dereceye çıkacaktı. Herkes tasdike mecbur olacak, ortada irade kalmayacaktı. Oysa iman, akıl ve irade iledir; yoksa imtihan sırrı kaybolur. Ya da o mucize sırf bir gökyüzü hadisesi olarak gösterilecekti, o vakit Resûl-u Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselam) peygamberliğiyle münasebeti kesilecek ve ona has olmayacaktı.

Kısacası: Ayın yarılması hadisesinin mümkün olduğuna şüphe kalmadı, mesele kesin bir şekilde ispat edildi. Şimdi o

hadisenin gerçekleştiğini gösteren pek çok delilden altısına 927 HAŞİYE işaret edeceğiz. Şöyle ki: Hepsi çok adil 928 olan sahabilerin, o hadisenin gerçekleştiğinde ittifak etmesi... hakikati araştırıp delilleriyle bilen bütün tefsircilerin, 929 ⁹²⁹ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ⁹²⁹ ayetinin tefsirinde o hadisenin vuku bulduğunda birleşmeleri... 930 olan biteni dosdoğru rivayet eden bütün hadis âlimlerinin pek çok senetle ve çeşitli kanallarla o hadisenin gerçekleştiğini nakletmesi.. perdeli hakikatleri Allah'ın izni ile keşfeden ve ilhama mazhar olan bütün evliya ve sıddıkların şahitliği.. kelâm ilminin, meşrepleri birbirinden çok uzak olan imamlarının ve çok derin âlimlerinin tasdiki.. ve hadisin kesin ve açık hükmüyle, dalâlet üzerinde birleşmeleri mümkün olmayan ümmet-i Muhammed'in (aleyhissalâtü vesselam) 931 o hadiseyi kabul etmesi; ayın ikiye bölündüğünü güneş gibi ispat eder.

Sözün Özü: Buraya kadar söylediklerimiz tahkik adına ve inkârcıları susturmak içindi. Bundan sonraki cümleler, hakikat adına ve iman hesabıdır. Evet, tahkik böyle dedi. Hakikat ise diyor ki: Nasıl ki, Cenâb-ı Hakk'ın mahubunu 932 olma derecesine çıkan kulluğundaki velâyetin en büyük kerameti ve mucizesi Mirac ile, yani bir dünyalının bedeniyle göklerde gezdirilmesiyle, peygamberlik semâsının nur saçan ayı olan Nübüvvet Divanının Mührü'nün (aleyhissalâtü vesselam) o yüce âlemin sakinlerine üstünlüğü ve mahubiyeti gösterildi, velâyeti ispat edildi. Aynen öyle de, yeryüzüne bağlı, göğe asılı olan ay, bir dünyalının işaretiyle iki parça edilerek yeryüzünün sakinlerine o zâtın peygamberliğinin öyle bir mucizesi gösterildi ki, Resûl-u Ekrem (aleyhissalâtü vesselam), ayın açılmış iki nuranî kanadı misali peygamberlik ve velâyet gibi iki nuranî, parlak kanadıyla kemâlâtın en üst mertebelerine uçmuş, Kâb-ı Kavsey'n'e 933 çıkmış, hem gök sakinlerinin hem de yeryüzündekilerin iftihar kaynağı olmuştur...

عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالتَّسْلِيمَاتُ مِلْءُ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ⁹³⁴

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁹³⁵

918 "Kıyamet saati yaklaştı, ay bölündü. Ama o müşrikler ne zaman bir mucize görseler sırtlarını döner, 'Bu, kuvvetli ve devamlı bir büyüdür' derler." (Kamer sûresi, 54/1-2).

919 el-Gazâlî, Fedâihu'l-Bâtiniyye 1/140-141; en-Nevevî, Şerhu Sahîh-i Müslim 17/143-144; İbni Hacer, Fethu'l-Bârî 7/185-186.

920 "Ay bölündü." (Kamer sûresi, 54/1).

921 "(Müşrikler): 'Bu, kuvvetli ve devamlı bir büyüdür' derler." (Kamer sûresi, 54/2).

922 et-Tayâlisî, el-Müsned 1/38; Ebû Nuaym, Delâilü'n-Nübüvve s. 281. Ayrıca bkz. Kamer sûresi, 54/2; Tirmizî, tefsîru sûre (54)

923 Buhârî, menâkıb 27, menâkıbü'l-ensâr 36, tefsîru sûre (54) 1; Müslim, münâfikîn 43-48.

924 Buhârî, menâkıb 25, meğâzî 35; Müslim, fezâil 6, 7, imâre 72, 73.

925 Bkz. el-Gazâlî, Fedâihu'l-Bâtiniyye 1/139-141; el-Âmidî, Ğâyetü'l-Merâm 1/356-357; el-Îcî, Kitâbü'l-Mevâkif 3/405; et-Teftâzânî, Şerhu'l-Makâsîd 5/17.

926 Hindistan'ın güneyindeki Seylan adası.

927 HAŞİYE Yani altı defa icmâ suretinde, gerçekleştiğine dair altı delil vardır. Bu makam çok izah gerektirdiği halde maalesef kısa kalmıştır.

928 Sahabenin adil olması hukuki mânâda değil, dini yaşayış bakımından tenkit edilmemeleri mânâsındadır.

929 "... Ay bölündü." (Kamer sûresi, 54/1).

930 Bkz. el-Vâhidî, el-Vecîz fî Tefsîri'l-Kitâbi'l-Azîz 1/370; et-Taberî, Câmiu'l-Beyân 27/84-88; el-Beğavî, Meâlimü't-Tenzîl 4/258.

931 Tirmizî, fiten 7; Ebû Dâvûd, fiten 1; İbni Mâce, fiten 8; Dârimî, mukaddime 8.

932 Mahbub: Sevgili, sevilen.

933 Kâb-ı Kavsey'n: Yayın iki ucu arasındaki mesafe. Peygamber Efendimizin Mirac'da Allah'a yaklaştığı mertebe.

934 Ona (sallallâhu aleyhi ve sellem), âline ve ashabına yer ve gökler dolusu salât ve selamlar olsun.

935 "Sübhansın ya Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin." (Bakara sûresi, 2/32)

3.4 Sünneti Seniyye ve mertebeleri

11 Nükten yalnızca 1,2 ve 5. Nükte işlenmiştir, geri kalan kısmı Lem'alar kitabından okunabilir.

On Birinci Lem'a / Sünnetin Mertebeleri

Sünnetin Mertebeleri ve Bid'at Hastalığının İlacı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ¹⁹⁴

Şu ayetin birinci makamı *Sünnet Yolu*, ikinci makamı *Sünnetin Mertebeleri*'dir.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ¹⁹⁵

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ¹⁹⁶

Birinci Nükte

Resûl-u Ekrem (aleyhissalâtu vessalam) buyurmuş ki:

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرٌ مِائَةِ شَهِيدٍ¹⁹⁷

Yani “Ümmetim bozulduğu zaman kim benim sünnetime sarılırsa yüz şehit sevabı kazanabilir.” Evet, sünnet-i seniyyeye uymak şüphesiz çok kıymetlidir. Bilhassa bid'atların her yere girdiği bir zamanda daha da kıymetlidir. Hele ümmetin bozulduğu devirde sünnet-i seniyyenin küçük bir adabını uygulamak, ciddi bir takvanın ve kuvvetli bir imanın varlığını hissettirir. Sünnete uymak, doğrudan doğruya Resûl-u Ekrem'i (aleyhissalâtu vessalam) hatıra getirir. O hatırlayış da Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda bulunma fikrine dönüşür. Hatta en basit bir davranışta, yeme,¹⁹⁸ içme¹⁹⁹ ve yatma²⁰⁰ adabında sünnet-i seniyyeye uyulduğu vakit, o basit davranış, o fitrî hareket sevaplı bir ibadet ve şer'i bir amel olur. Çünkü insan o basit hareketiyle Resûl-u Ekrem'e (aleyhissalâtu vessalam) uyduğunu, bunun şeriatın bir edebi olduğunu düşünür ve şeriat sahibinin o olduğunu hatıra getirir. Ve kalbi Şeriat'ın Hakiki Sahibi olan Cenâb-ı Hakk'a yönelir. Rabbinin huzurundaymış gibi bir hale bürünür ve ibadet sevabı kazanır.

İşte bu sırdandır ki, sünnet-i seniyyeye uymayı kendine âdet edinen, alışkanlıklarını ibadete çevirir, bütün ömrünü verimli ve sevaplı hale getirebilir.

İkinci Nükte

İmam Rabbanî Ahmed-i Fârukî (kuddise sirruh) demiş ki: “Ben ruhani yolculuğumda mertebeleri kat ederken evliya tabakaları içinde en parlak, en muhteşem, en latif ve en emniyetli tabakanın, sünnet-i seniyyeye uymayı tarikatlarının esası kabul edenler olduğunu gördüm. Hatta o tabakada çok yüksek mertebeye sahip olmayan evliya, diğer tabakaların has velilerinden daha muhteşem görünüyordu.”²⁰¹ Evet, ikinci bin yılın müceddidi İmam Rabbanî (kuddise sirruh) doğru söylüyor. Sünnet-i seniyyeyi yol edinen, Habibullah'ın gölgesi altında mahubiyet makamına erişir.

Beşinci Nükte

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ²⁰⁴

Yüce ayeti, sünnete uymanın ne kadar mühim ve gerekli olduğunu

kesin bir şekilde ilan ediyor. Evet, bu ayet-i kerime, mantık ilmindeki kıyas yöntemlerinden “istisnâ kıyas”ın²⁰⁵ en kuvvetli ve açık örneğidir: Nasıl ki, mantıkta bu kıyas türüne misal olarak şöyle denilir: “Eğer güneş çıkarsa gündüz olur.” Müspet netice için, “Güneş çıktı, öyleyse şimdi gündüzdür”; menfi netice içinse, “Gündüz yok, öyleyse henüz güneş çıkmadı.” denilir. Mantıkça müspet ve menfi olan bu iki netice kesindir.

Aynen öyle de, şu ayet-i kerime der ki: “Eğer Allah'a muhabbetiniz varsa Habibullah'a uyunuz. Uymazsanız Allah'ı sevmiyorsunuz demektir.” Allah sevgisi, Habibullah'ın sünnet-i seniyyesine uymayı netice verir.

Evet, Cenâb-ı Hakk'a iman eden, elbette O'na itaat edecektir. İtaat yolları içinde e makbulü, dosdoğru ve emniyetli olanı, en kısası ise şüphesiz Habibullah'ın gösterdiği ve takip ettiği yoldur. Kâinatı bunca nimetle dolduran Kerîm-i Zülcemâl'in şuur sahiplerinden o nimetlere karşı şükür istemesi zaruridir ve istediği bellidir. Kâinatı bu kadar sanat mucizeleriyle süsleyen o Hakîm-i Zülcelâl, elbette, açıkça, şuur sahipleri içinde en seçkin zâtı muhatabı ve tercümanı, kullarına tebliğci

ve imam yapacaktır. Hem bu kâinatı had ve hesaba gelmez cemâl ve kemâl tecellilerine mazhar eden o Cemîl-i Zülkemâl, elbette, açıkça, sevdiği ve göstermek istediği cemâl ve kemâlinin, isimlerinin ve sanatının en kuşatıcı ve kusursuz makyası ve aynası olan zâta, en mükemmel kulluk vaziyetini verecek ve onu diğer kullarına örnek kılıp herkesi ona uymaya sevk edecektir ki, o güzellik başkalarında da görünsün.

Kısacası: Allah sevgisi, sünnet-i seniyyeye uymayı gerektiriyor ve onu netice veriyor. Ne mutlu o kimseye ki, sünnete uymakta hissesi çoktur! Yazıklar olsun o kimseye ki, sünnet-i seniyyeyi takdir etmeyip bid'atlara gi

